

Liikunnanohjauksen perustutkinto – liikuntaneuvoja 2018
- liikunnanohjauksen perustutkinnon uudistaminen työelämä-
vastaavaksi

Sampo Hulkkonen

Työelämän kehitystehtävä
YAMK LIIKU16
Liikunnan kehittämisen ja
johtamisen koulutusohjelma
1.12.2017

Tekijä Sampo Hulkkonen	
Koulutusohjelma Liikunnan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi Liikunnanohjauksen perustutkinto	Sivu- ja liite-sivumäärä 43 + 82
<p>Ihminen oppii tekemällä asioita. Tekemisen seurauksena, erilaisissa tilanteissa ja prosesseissa, syntyvää oppimista on haluttu Opetushallituksessa siirtää formaalien opintojen osaksi ja rinnalle. Tämän työn tuloksena ovat syntyneet Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet, jotka ovat aikaisempia perusteita enemmän työelämälähtöiset. Liikunta-alan työpaikoista kilpailevat perustutkinnon suorittaneiden liikuntaneuvojien lisäksi, ammattitutkinnolta valmistuneet, ammattikorkeakoulusta valmistuneet liikunnanohjaajat sekä lisääntyvässä määrin terveydenhuoltoalalta valmistuneet. Laadukkailla tutkinnon perusteilla voidaan edesauttaa liikuntaneuvojien työllistymistä työmarkkinoille sekä helpottaa siirtymistä jatko-opintoihin.</p> <p>Suomen hallitus on määritellyt hallitusohjelmassaan 2015 ns. kärkihankkeita. Yksi osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeista on toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi. Sen keskeisiä asioita on uudistaa ammatillinen koulutus tehokkaaksi osaamisperustaiseksi ja asiakaslähtöiseksi koulutukseksi sekä lisätä työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja. Taustalla tässä on mm. OECD ja Euroopan Unionin komission tutkimukset koulutuksesta saaduista hyödyistä, niin yksilön, kuin yhteiskunnan kannalta. Opetushallituksen tehtävänä on toimeenpanna reformin uudistukset koulutuksen sektorilla.</p> <p>Tämän työelämän kehittämistehtävän tavoitteena on Liikunnanohjauksen perustutkinnon tutkintoperusteiden laadinta reformin mukaiseksi. Lisäksi perusteita tarkastellaan tässä työssä työelämälähtöisyyden -käsitteen kautta. Työ on Opetushallituksen johtamaa työtä, jonka laatijana on Kisakallion Urheiluopisto. Työ on toteutettu vuoden 2017 keväästä syksyyn ja perusteet tulevat voimaan elokuusta 2018 alkaen.</p> <p>Itse työprosessissa käytettiin osallistavan tuotteistamisen menetelmää sovelletusti. Pohjalla menetelmässä on Palvelujen tuotteistamisen käsikirja, joka perustuu Aalto yliopiston ja Tampereen Teknillisen yliopiston kolmivuotisen Leadership in the Productisation of Services -tutkimusprojektin tuloksiin. Työelämälähtöisyyden tarkastelussa on hyödynnetty työntilaajan eli Opetushallituksen hankkeissa tuotettuja sekä havaittuja materiaaleja.</p> <p>Työn keskeisiä tuloksia, itse perusteiden lisäksi, on kaksi. Ensimmäinen on muutos tutkinnon perusteissa niin, että tutkinnon osat ovat määritellyt työprosesseina ja työprosessien laatu on määritellyt arviointikriteereinä. Toinen on se, että Liikunnanohjauksen perustutkintoon tulee osaamisalat eli opiskelija voi erikoistua työelämän yhteen osakokonaisuuteen aikaisempaa syvemmin. Työelämän osakokonaisuudet ovat Liikunnan palvelutuotannon osaamisala, Terveyttä edistävän liikuntaneuvonnan osaamisala sekä Valmennuksen ja seuratoiminnan osaamisala.</p> <p>Työelämän lausuntokierrokselta saadun palautteen perusteella tutkinnon perusteet ovat onnistuneet työelämälähtöisyydessään. Samoin koulutusta järjestävät tahot ovat lausuneet tutkinnon perusteista, niiden vastaavan työelämälähtöisyydeltään koulutuksen tarpeisiin.</p>	
Asiasanat Liikunnanohjaus, perustutkinto, työelämälähtöisyys	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Liikunnanohjauksen perustutkinnon laatimisen ohjaus	3
2.1	Ammatillisen koulutuksen nykyiset säädökset	3
2.2	Ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmä ECVET	4
2.3	Suora ohjaus	4
3	Liikunnanohjauksen perustutkinnon laatiminen –tehtävä	5
3.1	Työryhmän asetus.....	5
3.2	Työn rajaaminen työryhmälle	5
3.3	Työssä käytettyjä käsitteitä.....	6
3.3.1	Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen reformi	6
3.3.2	Ammatillinen koulutus	6
3.3.3	Työelämälähtöisyys	6
3.3.4	Toimijasektorit yhteiskunnassa.....	7
3.3.5	Tutkintoihin liittyvät käsitteet ja termit	7
4	Liikunnanohjauksen perustutkinnosta	10
5	Työelämän kehittämistehtävän tavoite	12
5.1	Hallitusohjelman tavoitteista	12
5.2	Uusi lainsäädäntö kehitystyön osalta.....	12
5.3	Opetushallituksen ohjeet tavoitteen suunnassa.....	14
5.4	Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet vuodelta 2014.....	14
5.5	Tutkinnon muodostuminen ja tutkinnon osat vanhoissa perusteissa	15
5.5.1	Ammatilliset tutkinnon osat 135 osp	15
5.5.2	Yhteiset tutkinnon osat 35 osp.....	16
5.5.3	Vapaasti valittavat tutkinnon osat 10 osp.....	16
6	Projektin vaiheet	17
6.1	Liikunnanohjauksen perustutkinnon laatimisen prosessikuvaus	18
6.1.1	Työryhmän rakenne.....	18
6.1.2	Tarpeen tunnistaminen ja tehtävän anto.....	19
6.1.3	Tavoitteen selkeytys (1.kokous)	19
6.1.4	Nykytilanteen kartoitus	19
6.1.5	Näkemyksen ravistelu (2.kokous)	19
6.1.6	Näkemyksen kiteyttäminen (3. kokous)	20
6.1.7	Lausuntokierros ja palaute	20
6.1.8	Viimeistely (4. kokous)	20
7	Projektin tulos - tuotos – uudet tutkinnon perusteet.....	21
7.1	Tutkinnon muodostuminen	21

8	Pohdinta	23
8.1	Opetushallituksen rooli	23
8.2	Työryhmä.....	23
8.3	Kisakallion Urheiluopisto	24
8.4	Prosessin tarkastelu	25
8.4.1	Taustoituksen tekeminen – sähköpostikyselyn tarkastelu	25
8.5	Hallitusohjelman – reformin näkökulmasta tarkastelu.....	26
8.6	Mikä muuttui parempaan	28
8.7	Jatkokehittämisen kohteet	29
8.7.1	Kriteerit	30
8.7.2	Työryhmän kokoonpano ja johtaminen	30
8.8	Palaute.....	31
9	Työelämävastaavuuden tarkastelu	32
9.1	Paikkavastaavuus	32
9.2	Sisältövastaavuus	33
9.3	Muotovastaavuus	33
9.4	Ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmä ECVET	33
10	Oma osallisuus ja loppusanat.....	34
10.1	Osallisuuteni.....	34
10.2	Loppusanat.....	35
	Lähteet	36
	Liitteet.....	39

1 Johdanto

Liikunnanohjauksen perustutkinto on ammatillinen tutkinto, josta valmistutaan liikuntaneuvojaksi. Liikuntaneuvoja ohjaa liikuntaa erilaisille ihmisille ja ryhmille, laatien tarvittaessa toimintakykyä ja terveyttä edistäviä henkilökohtaisia liikuntaohjelmia. Hän edistää ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia, terveyttä, toiminta- ja työkykyä sekä ohjaa ihmisiä liikunnalliseen, terveyttä edistävään ja ylläpitävään elämäntapaan. (LPT 2014)

Tämän työelämälähtöisen kehittämis- ja laatimistyön kiinnostavuutta itselleni on lisännyt se, että olen saanut jatkaa aikaisemman työelämässä ja koulutuksessani havaitsemieni asioiden kehittämistä sekä korjaamista. Olen kehittänyt vuonna 2013 projektipäällikkönä Suomen ensimmäisen hyvinvointialojen työpajan yhdessä NMKY-kollegoiden kanssa. Jo tällöin totesimme silloisten tutkintojen perusteiden sopivan huonosti työntekestä johdetun osaamisen tunnistamisen perustaksi. Samojen haasteiden kanssa sain myöhemmin jatkaa vuonna 2015–2016 Euroopan sosiaalirahaston hankkeessa Tutkintoja työtoiminnasta opinnollistamisen avulla. Tästä hankkeesta tein myös opinnäytetyön Haaga-Helia Ammattikorkeakoulun Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelmassa vuonna 2016. Kaikissa edellä mainituissa töissä, on ollut kyse työnteon ja opiskelun yhdistämisestä.

Suomen hallitus on Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa määritellyt osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeen, ammatillisen koulutuksen reformin (OPH 2015a), jonka keskeisiä asioita on uudistaa ammatillinen koulutus osaamisperustaiseksi ja asiakaslähtöiseksi koulutukseksi sekä lisätä työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja. (Hallitusohjelma 2015.) Tähän reformiin ovat osaltaan vaikuttaneet OECD ja Euroopan Unionin komissio (OECD 2015a; OECD 2015b), jotka ovat tutkineet koulutuksesta saatuja hyötyjä niin yksilön, kuin yhteiskunnan kannalta. Työllisyys paranee ja työn tuottavuus nousee sekä ihmisten kansalaisaktiivisuus paranee koulutuksen myötä.

Yleistäen voidaan todeta myös koulutetun väestön johtavan yhteiskunnassa korkeampaan elintasoon ja kansantuotteeseen sekä toimivampaan demokratiaan. Samoin tutkimusten mukaan yksilön terveys lisääntyy ja syrjäytyminen vähenee koulutustason noustessa. Myös suvaitsevaisuuden ja muutoksen sietokyvyn on todettu lisääntyvän koulutuksen karttuessa. (Harju 2007; Laukia 2015, 14 – 19.)

Itse laissa, lain valmistelussa ja lausunnoissa korostetaan työpaikalla tapahtuvan oppimisen tärkeyttä sekä sen lisäämisen tarvetta (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017). Eduskunnan Sivistysvaliokunta pitää hyvänä sitä, että ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä lisätään. Samoin todetaan, että uudistusten tavoitteena on ammatillisen koulu-

tuksen järjestelmä, joka vastaa aiempaa tehokkaammin työ- ja elinkeinoelämän, yksilöiden ja yhteiskunnan yhä nopeammin muuttuviin ammatillisiin osaamistarpeisiin. (Eduskunnan Sivistysvaliokunta 2017.)

Tämän työelämän kehittämistehtävän kannalta edellä mainitut asiat ovat merkityksellisiä siinä, että nämä kaikki korostavat työelämälähtöisyyden merkitystä, joko yhteiskunnan tai yksilön kannalta. Täten koin tarpeelliseksi itse perusteiden laadinnan lisäksi, tarkastella ja arvioida työtä sen valmistuttua *Työelämälähtöisyyden* – käsitteen kautta. Viitekehyyksen pohjana käytetään Opetushallituksen tilannekatsausta marraskuulta 2015 ”Mitä tarkoittaa ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus” – julkaisua (Aarnio & Pulkkinen, 2015). Samoin omat kokemukseni työpajalla tapahtuvasta ohjaamisesta ja osaamisen tunnistamisen haasteellisuudesta ns. vanhoilla tutkinnonperusteilla, ovat ohjanneet kannanottojani sekä sanamuotojen valintaa uusia perusteita kirjoittaessa.

2 Liikunnanohjauksen perustutkinnon laatimisen ohjaus

Liikunnanohjauksen perustutkinnon laatimista ohjaavat ammatillisen koulutuksen säädökset sekä Opetushallituksen suora ohjaus. Säädöksistä merkittävimmät ovat Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 (ns. uusi laki) sekä Lait ammatillisesta peruskoulutuksesta 630/1998 ja Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998 (ns. vanhat lait) sekä Opin-
tosuoritusten siirtojärjestelmä ECVET. Suorasta ohjauksesta vastasi tässä työssä Opetus-
hallituksesta Opetusneuvos Soila Nordström.

2.1 Ammatillisen koulutuksen nykyiset säädökset

Ammatillinen peruskoulutus:

- Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998)
- Asetus ammatillisesta peruskoulutuksesta (811/1998)
- Valtioneuvoston asetus ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta (801/2014)

Ammatillinen aikuiskoulutus:

- Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998)
- Asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (812/1998)

Tutkintorakenteesta säädetään:

- Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa ammatillisen koulutuksen tutkintoraken-
teesta (835/2014)

Rehtoreiden ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään:

- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998).

Rahoituksesta säädetään:

- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) ja
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa asetuksessa (1766/2009)
- Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) ja
- Vapaasta sivistystyöstä annetussa asetuksessa (805/1998).

Lisäksi säädetään:

- Opetusministeriön asetus eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perus-
teista (1323/2001)
- Tämän työn aikana **ovat säädökset olleet muutoksen kohteena** niin, että lait
631/1998 ja 631/1998 asetuksineen ovat kumottu 1.1.2018 alkaen lailla ammatilli-
sista koulutuksesta 531/2017 sekä asetuksella ammatillisesta koulutuksesta
5.10.2017.

2.2 Ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmä ECVET

Ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalainen siirtojärjestelmä ECVET (European Credit system for Vocational Education and Training) määrittelee koulutustason mukaiset portaat 1-7. Opetushallituksen tukemassa FINECVET-projektissa on kokeiltu ECVET:in soveltuvuutta suomalaisiin perustutkintoihin, ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin. Ammatilliset perustutkinnot sijoittuvat em. portaikossa tasolle 4 (Opetusministeriö 2009, 85-86), jonka määritelmät ovat:

1. Tiedon taso:

Hallitsee oman alansa fakta- ja teorian tiedot laajoissa asiayhteyksissä ja pystyy hyödyntämään näitä tietoja ratkaistaessa oman alan erityisongelmia.

2. Työskentelytapa ja soveltaminen (taito):

Hallitsee tietyt kognitiiviset ja käytännön taidot, joita vaaditaan ratkaistaessa oman alan erityisongelmia. Työskentelee itsenäisesti yleensä ennustettavissa, mutta mahdollisesti muuttuvissa toimintaympäristöissä.

3. Vastuu, johtaminen, yrittäjäyys:

Vastaa omien tehtäviensä loppuun suorittamisesta sekä toimii turvallisesti ja vastuullisesti työyhteisössä. Kykenee taloudelliseen, tulokselliseen ja suunnitelmalliseen toimintaan ja töiden järjestykseen. Kykenee valvomaan muiden suorittamia rutiinitehtäviä.

4. Arviointi:

Arvioi omaa osaamistaan ja parantaa työhön tai opintoihin liittyviä toimia. Kehittää itseään ja työtään.

5. Elinikäisen oppimisen avaintaidot:

Valmius jatkuvaan oppimiseen; osaa viestiä monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti eri tilanteissa ja tuottaa monipuolisia, myös alaan liittyviä, tekstejä. Selviytyy kansainvälisestä viestinnästä ja vuorovaikutuksesta toisella kotimaisella ja ainakin yhdellä vieraalla kielellä.

ECVET suosituksessa oppimistuloksilla (Learning Outcomes) tarkoitetaan toteamusta siitä, mitä opiskelija **tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään** oppimisprosessin päätteeksi. Oppimistulokset määritellään tässä yhteydessä tietoina, taitoina ja pätevyyksinä.

2.3 Suora ohjaus

Suorassa ohjauksessa työryhmä sai palautetta ja ohjeita Opetushallituksen johtoryhmältä. Tässä ohjauksessa työryhmä sai myös tietoa muista, samanaikaisesti tämän työn kanssa, muutoksen alla olevista ammatillisista tutkinnoista. Tällä tavoin voitiin seurata muiden ammattitutkintojen liikuntaan liittyvien tutkinnonosien muodostumisia.

3 Liikunnanohjauksen perustutkinnon laatiminen –tehtävä

Ennen työryhmän asetusta ja toimeksiantoa Opetushallitus pyysi 28.3.2017 tarjouksia (liite 1) suomalaisilta urheiluopistoilta uuden Liikunnanohjauksen perustutkinnon laadintaan. Tarjousten (liite 2) perusteella Kisakallion Urheiluopisto saa tehtäväkseen perusteiden laadinnan. Samanaikaisesti Lapin Urheiluopisto saa tehtäväkseen Valmennuksen ja Liikunnan ammattitutkintojen yhdistämisen, tutkinnon uudistus joka tulee voimaan myöhemmin.

3.1 Työryhmän asetus

Opetushallitus asetti 26.4.2017 työryhmän (liite 3), jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiksi. Sen toimikausi oli 26.4.2017–30.11.2017.

Työryhmän kokoonpanoksi asetettiin:

Hulkkonen Sampo, liikunta-alan yrittäjä, kouluttaja, Kisakallion urheiluopisto
Kämppi Ville, liikunnanohjaaja, koordinaattori, Vierumäen liikunta- ja hyvinvointipalvelut

Nyström Maria, liikuntapalvelupäällikkö, Helsingin kaupunki

Pyykkönen Tiina, sihteeri, Urheiluopistojen yhdistys ry.

Rautio Aija, liikuntapalvelupäällikkö, Lappeenrannan kaupunki

Tiainen Marjukka, varapuheenjohtaja, Suomen Liikunnan ammattilaiset ry.
liikunta-alan ja valmennuksen tutkintotoimikunta

Tuomi Timo, kehittämispäällikkö, Nummelan Palloseura ry.

Vastamäki Pauliina, tutkintovastaava, Kisakallion urheiluopisto

Työryhmän puheenjohtajaksi asetettiin tutkintovastaava Pauliina Vastamäki.

Sihteereinä toimivat liikunta-alan yrittäjä, kouluttaja Sampo Hulkkonen ja apulaisrehtori Pauliina Hyvönen Kisakallion Urheiluopistosta.

Työryhmällä oli velvollisuus kuulla myös muita asiantuntijoita tarvittaessa. Opetusneuvos Soila Nordström Opetushallituksesta johti liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden uudistamistyötä.

3.2 Työn rajaus työryhmälle

Opetushallituksen asetettua työryhmän, se antoi työlle reunaehdotja. Tutkinnon uudistuksen taustalla on Hallitusohjelma 2015 ja Opetushallitus määritteli työn tavoitteeksi tutkinnon perusteet, jotka muodostuvat työelämän vaatimuksia vastaaviksi. Työn ulkopuolelle

määriteltiin kaikille tutkinnoille yhteiset tutkinnonosat sekä käännöstyön tekeminen. Ajankäytöllisistä syistä tutkimuksen tekeminen työelämälle ja – elämästä poissuljettiin. (Nordström 2.5.2017.)

Alkuperäisessä ohjeistuksessa tavoitteena oli päivittää vanhan vuoden 2014 tutkinnon perusteiden teksti vastaamaan käsitettä työelämälähtöisyys. Myöhemmin kuvatuista syistä johtuen, työryhmä otti kuitenkin tavoitteekseen uudistaa perusteet laajemmin.

3.3 Työssä käytettyjä käsitteitä

3.3.1 Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen reformi

Ammatillisen koulutuksen reformi on yksi hallituksen kärkihankkeista. Siinä uudistetaan ammatillisen koulutuksen rahoitusta, ohjausta, toimintaprosesseja, tutkintojärjestelmää ja järjestäjästruktuureita. Lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta yhdistetään uudeksi laiksi, jossa keskeisenä lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. (Hallitusohjelma 2015.)

3.3.2 Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin. Lisäksi ammatillinen koulutus edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukee elinikäistä oppimista.

Ammatillisia tutkintoja ovat perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. Tutkinnon voi suorittaa joko ammatillisena perustutkintona, näyttötutkintona tai oppisopimuskoulutuksena. Tutkintoon johtamattomana koulutuksena järjestetään ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta (VALMA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta (TELMA). (OPH 2017.)

3.3.3 Työelämälähtöisyys

Työelämälähtöisyys ja työelämävastaavuus ovat tässä työssä käsitelty rinnakkaisina käsitteinä. Leo Aarnion ja Suvi Pulkkinen (2015) kokonaisvaltaisessa tarkastelussa työelämävastaavuuden sisäinen malli jakautuu kolmeen osaan:

- paikkavastaavuuteen, joka on määrällistä koulutustarve-ennakointia eli mihin koulutetaan
  - sisältövastaavuuteen, joka on työmarkkinoiden tarvitseman sisällön osaamista eli mitä koulutetaan
- sekä

- muotovastaavuuteen, joka on pedagogista vastaavuutta eli miten koulutetaan esim. työssäoppimalla tai työelämävastaavan koulutuksen oppilaitoksessa

Pyrittäessä työelämälähtöisyyteen Kati Korento ja Erja Kotimäki määrittelevät tutkimuksissaan lähtökohtia työelämän vastaavuuden ja todellisuuden näkökulmista. Työelämälähtöisyydessä osaamistavoitteet ja ammattitaitovaatimukset vastaavat työelämän tarpeita ja odotuksia. Samoin oppimisympäristöt ja oppimismenetelmät ovat mahdollisimman lähellä työelämän todellisuutta. (Korento & Kotimäki 2015, 17.)

Työelämälähtöinen ammatillinen koulutus vastaa työelämän muutoksiin ja työvoiman tarpeisiin Opetushallituksen Ammatillisten perustutkintojen perusteiden toimeenpano ammatillisessa peruskoulutuksessa –julkaisun mukaan. Samoin työelämälähtöisesti toimiessa vahvistetaan koulutuksen autenttisia työelämäyhteyksiä. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä työelämän eri toimijoiden kanssa ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen kehittämistä sekä työvaltaisten oppimisympäristöjen ja oppimismenetelmien käyttöä. Myös niiden toteuttamismahdollisuuksien monipuolistamista tulee kehittää. (OPH 2015, 12.)

3.3.4 Toimijasektorit yhteiskunnassa

Tämä käsitteistö auttaa sijoittamaan tutkinnon osaamisalojen valintoja osaksi työelämälähtöisyyttä, koska nämä **neljäsektoria ovat ne, jotka työllistävät** valmistuneet liikunta-neuvojat. Jyväskylän yliopiston Kansalaisyhteiskunnan portaali (Konttinen 2015) määrittelee yhteiskuntaelämän neljään sektoriin seuraavasti:

- ensimmäinen sektori muodostuu markkinoista ja yritys-elämästä
- toinen sektori valtiosta ja julkisesta sektorista
- kolmas sektori kansalaisjärjestöistä ja vapaaehtoisesta kansalaistoiminnasta
- neljäs sektori on muodostunut perheistä, kotitalouksista ja intiimeistä suhteista

Tämä ylläoleva jako perustuu ajatukseen, että sektorit edustavat suhteellisen itsenäisiä ja itsenäisesti yhteiskunnan toimivia osa-alueita (Konttinen 2015).

3.3.5 Tutkintoihin liittyvät käsitteet ja termit

Niiltä osin, kun lähdetä ei ole erikseen mainittu, ovat alla olevat käsitteet ja termit ovat suora lainaus ammattitutkintoaineiston laadunvarmistus – sivustoilla (Alvar 2017). Laadunvarmistuksen tarkoitus on varmistaa ammattitutkintojen yhteydessä käytettävien termien yhdenmukainen ymmärrettävyys.

Ammattitaitovaatimus

Ammatillisissa tutkinnon osissa on yksi tai useampia ammattitaitovaatimuksia, jotka on muodostettu työelämän tehtävä- ja toimintakokonaisuuksista ja jotka kertovat, mitä tutkinnon suorittajan on osattava.

Ammatillinen tutkinto

Ammatillisessa tutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.

Arvioinnin kohteet

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Arvioinnin kohteet on kuvattu työprosessina.

Arviointikriteerit

Arviointikriteerit määrittävät ammatillisissa tutkinnoissa annettavan arvostuksen tason asteikolla 1-5 vuodesta 2018 alkaen. Kumotun lain mukaan asteikko on 1-3.

Arvioinnin kriteerit

Arvioinnin kriteerit määrittävät hyväksytyt tutkintosuorituksen tason.

Osaamispiste

Ammatillisten perustutkintojen mitoituksen peruste on osaamispiste. Tutkinnon osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niiden osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitaitovaatimukseen ja osaamistavoitteisiin. (OPH 2015, 22.)

Osaamisen arviointi

Tutkinnon suorittajan osaamisen arviointia tutkintotilaisuuden aikana, jossa arvioija vertaa tutkinnon suorittajan osaamista tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen.

Osaamisen tunnistaminen

Menettely, jossa näyttötutkintoon hakeutuvan henkilön aiemmin hankkima osaaminen tunnistetaan alalle soveltuvien menetelmin näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen henkilökohtaistamisessa.

Osaamisperustaisuus

Osaamisperusteisuus kuvaa perustutkinnon suorittajan osaamista riippumatta koulutuksen järjestämismuodosta tai osaamisen hankkimistavoista. Ammatillisten perustutkintojen valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita uudistettaessa vuosina 1993–1994 oppimäärien, opintojaksojen ja oppiaineiden tilalle tulivat työelämän toimintakokonaisuuksiin perustuvat ammatilliset opintokokonaisuudet ja osaamisena määritellyt tavoitteet ja arviointikriteerit. (OPH 2015, 12.)

Työelämän toimintakokonaisuuksiin perustuvat opintokokonaisuudet muodostavat lähtökohdan osaamisperustaisuudelle. Määrittely ja arviointi tapahtuvat ammattitaitovaatimusten suunnassa. (OPH 2015b, 7.)

Tutkinnon osa

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa laajasta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi.

Tutkinnon perusteet

Opetushallituksen antama määräys, jossa määritellään tutkintonimikkeet, tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista, tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arviointi.

Tutkinto

Ammatillinen tutkinto on yhdelle tai useammalle osaamisalalle suunnattu osaamiskokonaisuus. Ammatillisen tutkinnon ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet perustuvat työelämän tarpeisiin.

Työssä oppiminen

Työssäoppiminen on ammatilliseen koulutukseen kiinteästi kuuluva opintojen osa ja koulutuksen järjestämismuoto, jossa osa tutkinnon tavoitteista opitaan työpaikalla. Se on aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. (OPH 2015d, 10.)

Työpaikkaohjaaja

Työpaikalla opiskelijan vastuulliseksi ohjaajaksi nimetty henkilö, joka on ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä tähän tehtävään ja joka arvioi opiskelijan oppimista ja osaamista. (OPH 2015d, 17.)

4 Liikunnanohjauksen perustutkinnosta

Liikunnanohjauksen perustutkinnon suorittaneen liikuntaneuvojan työnkuvaa tarkasteltiin työn aikana useista näkökulmista, jotta uudet perusteet saataisiin laadittua työelämälähtöisiksi. Täten tarkasteluun tuli myös koulutukseen hakeutuvalla annettava kuva ammatista (Opintoportaali) sekä työelämästä tarjottavat työnkuvat (TE-keskus ja Ammattinetti).

Opintopolku-portaalia ylläpitää Opetushallitus. Suomalaiset oppilaitokset ja korkeakoulut ylläpitävät Opintopolussa omien koulutustensa tietoja. Opintopolku.fi-palvelussa voi: Opintopolku.fi -palvelu on sähköinen palvelukokonaisuus, josta löytyy kattavasti koulutuksen ja opetuksen järjestäjän palveluita. Palvelujen käyttäjiä ovat esimerkiksi koulutukseen hakeutujat, opiskelijat, oppilaitokset, yritykset sekä julkishallinto.

Opintopolku kuvaa tutkintoa seuraavasti:

Liikunnanohjauksen perustutkinnon suorittanut liikuntaneuvoja ohjaa liikuntaa erilaisille ja eri-ikäisille ryhmille, järjestää liikuntatapahtumia, laatii tarvittaessa fyysistä toimintakykyä ja terveyttä edistäviä henkilökohtaisia liikuntaohjelmia sekä suunnittelee ja johtaa liikuntaan liittyviä projekteja. Lisäksi hänellä on valmiuksia terveysliikunnan, lasten ja nuorten liikunnan sekä soveltavan liikunnan ohjaukseen, valmennukseen, luonto- ja elämysliikunnan ohjaukseen sekä seuratoimintaan ja liikuntayrittäjyyteen. (Opintopolku 2017.)

Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapalvelut eli TE-keskukset ovat työllistyvien liikuntaneuvojien väylä työelämään. Yrittäjäksi aikova liikuntaneuvoja asioi myös työvoimatoimistossa rahallista tukea ja neuvoja saadakseen. Tästä näkökulmasta on mielenkiintoista huomata, ettei ko. järjestelmä tunne liikuntaneuvoja ammattia vaan hakusana palauttaa Liikunnanohjaajan työn kuvan. Koska TE-keskus on työllistymisen kannalta keskeinen toimija, on aiheellista tarkastella suoraan heidän antamaa kuvaa liikunnanohjaajan / -neuvojan ammattitaidosta ja työkuvausta.

Ammattinetti –sivusto, joka on Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapalvelujen ylläpitämä sivusto, kuvaa Liikunnanohjaajan työtehtäviä seuraavasti (TE 2017):

Liikunnanohjaajat suunnittelevat liikuntapalveluja sekä ohjaavat liikuntaa kuntien, järjestöjen ja liikuntapalveluja tarjoavien yritysten palveluksessa. Työssä tarvitaan ohjattavien lajien tuntemusta, innostavaa asennetta ja vuorovaikutustaitoja. Suunnittelutehtävissä korostuvat organisointiosaaminen ja verkostoitumistaidot.

Liikunnanohjaajan työ on liikunnan ohjausta ja liikuntapalvelujen suunnittelua. Työn tavoitteena on edistää eri-ikäisten ihmisten liikuntatottumuksia, ja sitä kautta terveyttä.

Liikunnanohjauksessa työskentelevät liikunnanohjaajat järjestävät ohjattua liikuntaa. Vapaa-ajan liikunnan lisäksi työtä tehdään myös työpaikkaliikunnan, koululiikunnan ja erityisryhmien ohjauksen parissa.

Lajit vaihtelevat kuntosaliharjoittelusta aerobiciin, lasketteluun ja vesiliikuntaan. Liikunnanohjaajat opastavat harrastajia lajin tekniikoiden oikeaoppisessa suorittamisessa ja vetävät harjoituksia. Lisäksi he laativat henkilökohtaisia kunto-ohjelmia.

Liikunnanohjaajia työskentelee myös oman erikoisalansa koulutus-, suunnittelu- ja kehittämistehtävissä sekä liikuntaprojekteissa ja markkinoinnissa.

Ohjaustyössä ollaan jatkuvasti tekemisissä liikuntaryhmien kanssa, mikä tekee työstä hyvin sosiaalista. Suunnittelua tehdään sekä yksin että ryhmissä. Työssä käytetään ohjattavalle lajille ominaisia liikuntavälineitä. Suunnittelussa käytetään apuna muun muassa tietotekniikkaa.

Käytännön liikunnanohjaus toteutetaan lajille sopivalla paikalla, jolloin kyseeseen tulevat esimerkiksi kuntosalit, uimahallit ja erilaiset ulkoliikuntapaikat. Suunnittelu tapahtuu pääasiassa toimistoympäristössä. Työajat vaihtelevat työpaikan, toimenkuvan ja työtehtävien mukaan.

Sama sivusto kuvaa työtehtävien jakautumista liikuntapalveluja tuottavien yritysten kautta. Tämän mukaan kunnat, liikuntajärjestöt, urheiluseurat, kylpylät ja matkailuyritykset työllistävät liikunnanohjaajia työntekijöinä sekä yrittäjinä. (TE 2017.)

5 Työelämän kehittämistehtävän tavoite

Tavoitteena on luoda uudet Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet, jotka olisivat työelämälähtöiset. Tässä työssä tarkastellaan myös syntyneitä uusia tutkinnonperusteita työelämävastaavuuden – käsitteen kautta.

Lähtökohtana ovat käsitykset Hallitusohjelman (2015) tavoitteista, lainsäädännön muutoksista ja Opetushallituksen (OPH) ohjeistukset työn suorittamiselle. Samoin tarkasteltavana on ollut vielä voimassa olevat Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet vuodelta 2014 ja koulutuksen järjestäjien kokemukset niistä.

5.1 Hallitusohjelman tavoitteista

Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa 2015 on määritelty, yhdeksi osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeeksi toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi (OPH 2015a). Keskeisiä asioita reformissa on uudistaa ammatillinen koulutus **osaamisperustaiseksi, asiakaslähtöiseksi** koulutukseksi. Samoin tavoitteena on **lisätä työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja**. (Hallitusohjelma 2015.)

5.2 Uusi lainsäädäntö kehitystyön osalta

Ammatillista koulutusta koskeva laki muutettiin niin, että Tasavallan presidentti vahvisti uuden lain (531/2017) 11.8.2017. ja se tulee voimaan 1.1.2018 (siirtymäsäännöksiin).

Lain 2§ määrittelee seuraavasti:

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen ja koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta, kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, edistää työllisyyttä, antaa valmiuksia yrittäjyyteen ja työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua. Tässä laissa tarkoitettujen koulutuksen tarkoituksena on lisäksi edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

Tässä laissa tarkoitettujen koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Yllä oleva määrittelee tutkinnon perusteiden yleisen tavoitteen. Tätä täydentää myös seuraavassa luvussa kuvattu ECVET tasomäärittely.

Korvatussa, ja vielä voimassa olevassa, laissa 2§ määritteli lain seuraavasti:

Tässä laissa tarkoitetun koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista.

Eduskunnan Sivistysvaliokunta korostaa laki uudistuksen tavoitteena olevan saada aikaan parannuksia sekä muutoksia ammatillisessa koulutuksessa. Uudistus saa aikaan sen, että ammatillisen koulutuksen tutkinnoissa siirrytään näyttöön perustuvaan ja osaamisen hankkimistavasta riippumattomaan tapaan suorittaa tutkinto. Samoin ammatilliseen peruskoulutukseen ja erilliseen aikuisten näyttötutkintojärjestelmään perustuvasta tutkinnon suorittamistavasta luovutaan ja siirrytään yhteen tapaan suorittaa ammatilliset tutkinnot. (Eduskunnan Sivistysvaliokunta 2017.)

Käytännössä ylläoleva tarkoittaa mm. sitä, että erillisistä ”nuorisoasteen koulutuksen” ja aikuiskoulutuksen käsitteistä luovutaan ja siirrytään yhteen ammatilliseen koulutuksen muotoon, joka on iästä riippumaton.

Itse laissa, lain valmistelussa ja lausunnoissa korostetaan työpaikalla tapahtuvan oppimisen tärkeyttä sekä sen lisäämisen tarvetta, tunnistaen kuitenkin haasteet, joita saattaa liittyä työssäoppimispaikkojen riittävyteen. Eduskunnan Sivistysvaliokunta pitää hyvänä sitä, että ammatillisen koulutuksen **työelämälähtöisyyttä** lisätään. Samoin todetaan, että uudistusten tavoitteena on ammatillisen koulutuksen järjestelmä, joka vastaa aiempaa tehokkaammin **työ- ja elinkeinoelämän**, yksilöiden ja yhteiskunnan yhä nopeammin muuttuviin **ammatillisiin osaamistarpeisiin**. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, Eduskunnan Sivistysvaliokunta 2017.)

Tutkinnoissa, koulutuksessa ja niiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon työ- ja elinkeinoelämän tarpeet. Tutkintoja ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä, arvioitaessa ja kehitettäessä sekä osaamistarpeita ennakoitaessa tulee tehdä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

Opetushallitus määrää tutkinnon perusteissa mm. tutkintonimikkeet, tutkinnon muodostumisen, tutkintoon sisältyvät tutkinnon osat sekä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä osaamisen arvioinnin. Ammatillisen koulutuksen lain 531/2017 5.§ mukaan ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla ovat laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus mietinnössä 5.10.2017 todetaan myös:

Työelämän muutoksiin sopeutuminen ja oman osaamisen jatkuva kehittäminen työuran aikana edellyttää työntekijältä hyviä elinikäisen oppimisen taitoja. Erityisesti halutaan varmistaa, että kaikilla opiskelijoilla olisi sellaiset perustiedot ja -taidot, jotka mahdollistavat ammatin vaihtamisen työuran aikana ja jotka antavat riittävät valmiudet jatkaa opintoja myös korkeakoulussa.

5.3 Opetushallituksen ohjeet tavoitteen suunnassa

Opetushallituksen ohjeistus oli välttämätöntä monelta osin. Samanaikaiset muutokset muissa ammatillisissa tutkinnoissa, olivat osaltaan vaikuttamassa työryhmän työskentelyyn. Työryhmän piti huomioida muissa uudistettavissa tutkinnoissa tapahtuvat muutokset. Nämä keskeneräiset muutostyöt eivät ole julkisesti nähtävissä, mutta OPH luvalla saimme ne käyttöömmä, siltä osin kuin se oli tarpeellista.

Kaikkien ammatillisten tutkintojen uudistustyön johtajatuksena on myös siirtyminen aiempaan vahvemmin kohti osaamisperustaisuutta. Tutkinnon perusteiden luonnissa tavoitteena tuli olla ammatillisten tutkintojen määrittely osaamisperusteiseksi. Näin tuettaisiin joustavien ja yksilöllisten opintopolkujen rakentamista ja edistetään aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista ja tunnustamista osaksi tutkintoa. (Pohjonen 8.10.2015.)

Tärkeänä osana, jopa korvaamattomana, oli Opetusneuvos Soila Nordströmin osallistuminen työryhmän kokouksiin uudistustyötä johtavana virkamiehenä. Hän johti samanaikaisesti 5 eri tutkinnon muutostyöstä vastaavaa työryhmää ja pystyi näin tuomaan tietoa ”missä muualla mennään”.

5.4 Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet vuodelta 2014

Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet vuodelta 2014 oli koulutuksenjärjestäjien puolelta todettu toimiviksi yhteisillä urheiluopistojen opettajapäivillä. Tutkinnonosien muuttamista käsiteltiin työryhmän jäsenten johtamissa työpajoissa, yhteisen käsityksen löytämiseksi.

Liikunnanohjauksen perustutkinto – liikuntaneuvoja 2014 – perusteissa, eli ns. vanhoissa perusteissa, tutkinnosta on määritelty, että se tuottaa seuraavan osaamisen:

Liikunnanohjauksen perustutkinnosta valmistunut ohjaa liikuntaa erilaisille ja eri-ikäisille ryhmille, laatii tarvittaessa fyysistä toimintakykyä ja terveyttä edistäviä henkilökohtaisia liikuntaohjelmia sekä suunnittelee ja johtaa liikuntaan liittyviä projekteja. Liikuntaneuvoja edistää ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia, terveyttä, toiminta- ja työkykyä sekä ohjaa ihmisiä liikunnalliseen, terveyttä edistävään ja ylläpitävään elämäntapaan. (LPT 2014.)

5.5 Tutkinnon muodostuminen ja tutkinnon osat vanhoissa perusteissa

Kaavio 1. Liikunnanohjauksen perustutkinto 2014 muodostuminen osaamispisteittäin.

5.5.1 Ammatilliset tutkinnon osat 135 osp

Ammatilliset tutkinnon osat jakautuva pakollisiin tutkinnon osiin, jotka muodostavat 105 osaamispistettä (osp) ja valinnaisiin osiin, jotka ovat 30 osp laajuiset.

Tutkinnon Ammatilliset pakolliset 105 osp muodostuvat kolmesta kaikille pakollisista tutkinnon osista:

- Liikunnanohjaus 35 osp
- Liikuntaneuvonta 40 osp
- Liikuntatapahtuman järjestäminen 35 osp

ja valinnaiset 30 osp. on opiskelijan valittavissa seuraavista tutkinnon osista:

- Terveysliikunnan ohjaus, 15 osp
- Lasten ja nuorten liikunnan ohjaus, 15 osp
- Soveltavan liikunnan ohjaus, 15 osp
- Valmennus, 15 osp
- Luonto- ja elämysliikunnan ohjaus, 15 osp
- Seuratoiminta, 15 osp
- Liikuntayrittäjäyys, 15 osp
- Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp

- Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, 10–15 osp
- Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta
- Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista
- Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
- Yrityksessä toimiminen, 15 osp
- Huippuosajana toimiminen, 15 osp
- Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia, 5–15 osp
- Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista, 5–15 osp

5.5.2 Yhteiset tutkinnon osat 35 osp

Yhteiset tutkinnonosat ovat:

- Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp
- Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9 osp
- Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp
- Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp

5.5.3 Vapaasti valittavat tutkinnon osat 10 osp

Vapaasti valittavat tutkinnon osat muodostuvat opiskelijan valinnoista, jotka voivat koostua seuraavista kokonaisuuksista:

- Ammatillisia tutkinnon osia
- Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia
- Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita tai lukio-opintoja
- Jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja
- Työkokemuksen kautta hankittuun, osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia
- Tutkintoa yksilöllisesti laajentavat tutkinnon osat

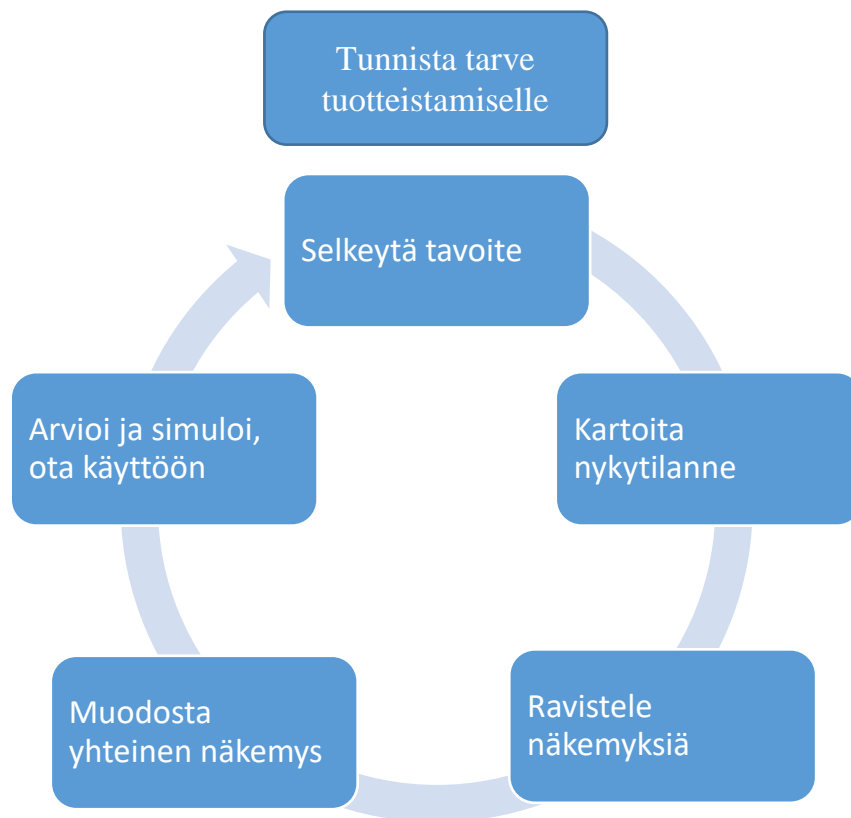
6 Projektin vaiheet

Työn tekemisessä päädyttiin tuotteistamisen malliin. Teoreettiseksi malliksi ja prosessia ohjaavaksi välineeksi käytettiin Palvelujen tuotteistamisen käsikirjasta - Osallistavia menetelmiä palvelujen kehittämiseen -sovellettua osallistavaa mallia, joka on tarkoitettu palveluiden kehittämiseen. Käsikirja on Aalto-yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhteisestä Leadership in the Productisation of Services (LEAPS) -projektista kirjoitettu julkaisu. (Tuominen, T., Järvi, K., Lehtonen, M., Valtanen, J. & Martinsuo, M. 2015).

Osallistavan tuotteistamisen ja työskentelyn syklissä on viisi vaihetta:

1. **Selkeytä tavoite** yhteisesti eri toimijoiden kanssa, se mitä tavoitellaan.
2. **Kartoita nykytilanne** asiakkaiden, työntekijöiden ja muiden sidosryhmien kanssa
3. **Ravistele näkemyksiä**, riko vanha ja avaa uusia näkökulmia
4. **Muodosta ja kiteytä yhteinen näkemys**
5. **Arvioi ja simuloi lopputuotosta**; mahdollisten jatkokehitystarpeiden ja lopputuotoksen arviointi. Vie käytäntöön.

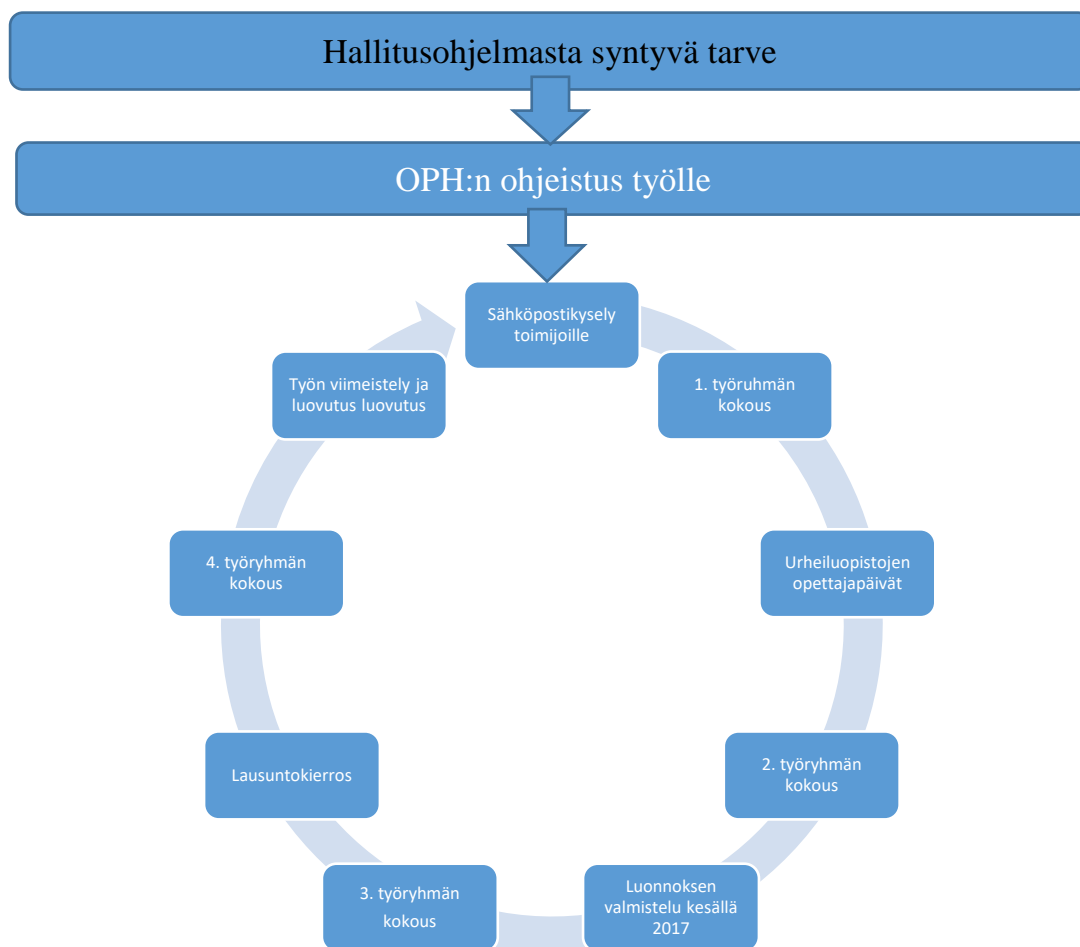
Tuotteistamisen sykli voidaan myös kuvata alla esitetyllä tavalla, jolloin tuotteistaminen muodostaa kehän, jossa käyttöönoton jälkeen, tulee tavoitteita tarkastella aika-ajoin uudelleen (Tuominen ym. 2015).

Kaavio 2. Tuotteistamisen sykli (mukailtu Tuominen ym. 2015, 12)

6.1 Liikunnanohjauksen perustutkimuksen laatimisen prosessikuvaus

Edellisessä luvussa kuvattu sykli sai muodokseen seuraavan:

Kaavio 3. Tuotteistamisen sykli (mukailtu Tuominen ym. 2015, 12)

6.1.1 Työryhmän rakenne

Opetushallitus asetti 26.4.2017 työryhmän, Kisakallion Urheiluopiston esityksen mukaisesti, joka edusti yhteiskuntaelämän neljää sektoria seuraavasti (ks. luku 3.3.4.):

1. sektorin edustus (markkinat, yritykset)	2 henkilöä
2. sektorin edustus (valtio ja julkinen)	3 henkilöä
3. sektorin edustus (kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoisuus)	3 henkilöä
4. sektorin edustus (perheestä, kotitaloudet)	Ei yhtään

Yllä oleva ei ole yksiselitteinen kuvaus työryhmän osaamisesta ja tahosta, jota he edustavat. Kaikki työryhmän jäsenet ovat toimineet urheiluseuroissa, koulutuslalla heistä on työurallaan toiminut viisi henkilöä. Seitsemällä heistä on lapsia tai lapsia, jotka ovat osallistuneet yhdistystoimintaan ja täten he ovat olleet kotitalouden edustajia liikunta-alalla.

6.1.2 Tarpeen tunnistaminen ja tehtävän anto

Opetushallitus antoi keväällä 2017 Kisakallion urheiluopistolle tehtäväksi laatia uudet Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet, joissa tuli noudattaa Hallitusohjelman tavoitteita. Työtä ohjasi Opetushallitus virkamiestyönä.

6.1.3 Tavoitteen selkeytys (1.kokous)

Tavoitteen selkeytys työryhmälle muodostui ennakkoon 40 eri toimijoille eripuolella Suomea lähetetystä sähköpostikyselystä (liite 4). Hallitusohjelman tavoitteisiin tutustumisesta, OPH:n ohjeistuksesta sekä omasta kokemuksesta liikunta-alalta. Työryhmän tehtävähän on edustaa eri toimijasektoreita tässä työssä.

Työryhmän 1. kokouksessa määriteltiin tavoitteeksi ”vain päivittää” tutkinnon perusteet vastaamaan työelämälähtöisyyttä. Eli isoja muutoksia ei ajateltu tarvittavan.

6.1.4 Nykytilanteen kartoitus

Työryhmän jäsenet, 1. ja 2. kokouksen välillä, kukin tahollaan selvittivät oman sektorinsa näkemyksiä muutostarpeesta mm. Urheiluopistojen opettaja päivillä sekä henkilöstöään haastatteleamalla. Samoin sähköpostikyselyn tuloksia saatiin tulkittua tässä välissä.

Samoin tässä yhteydessä tarkasteltiin vanhat tutkinnonperusteet (LPT 2014) ja niiden sisältöä tarkasteltiin mahdollisimman kriittisesti. Tässä vaiheessa todettiin vanhoissa perusteissa olevat kehittämisen kohteet, joista tärkeimmiksi koettiin ammattitaitovaatimusten määrittäminen uudelleen sekä mahdollistaa opiskelijoille paremmat mahdollisuudet oman opintopolkunsa muodostamiseen.

Osaamisalat nähtiin ratkaisuna omien opintopolkujen muodostumiseen.

Ammattitaitovaatimuksissa todettiin olevan sisällöllisesti työn laatua kuvaavia määrittelyitä, kuten esim. ”osaa toimia lasten kanssa vuorovaikutuksessa” tai vaikkapa ”tukea toimillaan...”. Tämän kaltaisten määritelmien tarve oli ilmeinen, mutta ne kuvaavat työn tekemisen laatua ja täten ne kuuluvat arviontikriteereihin, ei ammattitaitovaatimukseen. Ammattitaitona nähtiin kyky suunnitella työ, toteuttaa työ, arvioida työtään ja kehittää työtään. Se miten työtä tehdään, on työn tekemisen laatua ja täten arviontikriteeri tutkinnossa.

6.1.5 Näkemysten ravistelu (2.kokous)

Edellisen vaiheen tulosten läpikäynti ja tavoitteiden ”ravistelu”, johti pohdinnassa kuvattuun muutokseen tavoitteissa ja toteutuksessa.

6.1.6 Näkemyksen kiteyttäminen (3. kokous)

Kesän aikana tutkinnon kirjoitustyöstä vastaavat Kisakallion Urheiluopiston edustajat laativat luonnoksen tutkinnon perusteiksi. Työryhmän muut jäsenet tuottivat tietoa, sen mukaisesti mitä kirjoittajat kysyivät.

6.1.7 Lausuntokierros ja palaute

Lausuntokierrokselle lähettämistä edelsi Opetushallituksen laatutyöryhmän tarkastus ja sen hyväksynnän jälkeen työ voitiin lähettää lausunnonle. Opetushallitus lähetti työn lausuntokierrokselle 25.9., niin että lausua piti 13.10. mennessä. Lausunnot käytiin läpi 16.10. Soila Nordströmin johdolla. Tässä yhteydessä määriteltiin mitkä lausumista olivat sellaisia, jotka edellyttivät toimenpiteitä.

6.1.8 Viimeistely (4. kokous)

Kokouksessa käytiin läpi lausuntokierroksella esille nousseet asiat ja sovittiin tarvittavien muutosten teko sisältöön. Merkittävä muutos tässä vaiheessa oli se, että Liikuntapalvelujen tuottajana toimiminen – tutkinnon osa, joka oli ollut jo pitkään mukana ja laadittukin, korvattiin suoraan Liiketalouden perustutkinnon Liiketoiminnan suunnittelu ja Palvelumuuotoilu – tutkinnon osilla. Se miten nuo toteutetaan (urheiluopistolla vai liiketalouden opistolla) jää koulutuksen järjestäjän päätettäväksi.

Työ luovutettiin 8.11.2017 Opetushallitukselle, jossa työhön liitetään yleisten tutkinnonosien määräykset, yleinen osa sekä tehdään kielenhuolto ja käännöstyö.

Työ on luovutettu ja se vahvistetaan 23.11.2017 Opetushallituksen johtoryhmän kokouksessa.

7 Projektin tulos - tuotos – uudet tutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteet luovutettiin opetushallitukselle 8.11.2017 eli työ valmistui etuajassa, joka oli tarpeellista, jotta OPH:n johtoryhmä voi marraskuussa vahvistaa tutkintojen perusteet.

Tiivistettynä tutkinnon perusteissa määrätään seuraavaa:

Liikuntaneuvoja

- ohjaa liikuntaa turvallisesti erilaisille asiakkaille
- hyödyntää liikunnanohjauksessa erilaisia liikuntamuotoja, liikuntalajeja ja toimintaympäristöjä
- antaa liikuntaneuvontaa ja toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa liikunta-alan ammattilaisena
- laatii asiakkaille terveyttä ja fyysistä toimintakykyä edistäviä liikuntaohjelmia järjestää liikunta- tai kilpailutapahtumia
- erikoistuu terveyttä edistävään liikuntaneuvontaan, valmentamiseen ja seuratoimintaan tai liikunnan palvelutuotantoon.

Liikuntaneuvojat työskentelevät liikunnan ohjaajina, liikuntaneuvojina, ryhmäliikunnan ohjaajina, kuntosaliohjaajina, uimavalvojina, soveltavan liikunnan ohjaajina, työhyvinvoinnin edistäjinä, valmentajina, iltapäivätoiminnan ohjaajina, liikunnallisten elämyspalvelujen ohjaajina ja tuottajina sekä personal trainereina. Tyypillisiä työympäristöjä ovat esimerkiksi kuntien liikuntatoimet, kuntokeskukset, uimahallit, urheiluseurat- ja järjestöt, urheiluopistot, yritykset ja muut liikuntapalveluja tuottavat organisaatiot. Liikuntaneuvoja voi toimia myös itsenäisenä ammatinharjoittajana.

7.1 Tutkinnon muodostuminen

Liikunnanohjauksen perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osaamispistettä) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä). Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Liikunnanohjauksen perustutkinnossa on kolme osaamisalaa, joissa kaikissa on sama tutkintonimike:

- Liikunnan palvelutuotannon osaamisala, liikuntaneuvoja
- Terveyttä edistävän liikuntaneuvonnan osaamisala, liikuntaneuvoja
- Valmennuksen ja seuratoiminnan osaamisala, liikuntaneuvoja.

Kaikissa osaamisaloissa on kaksi yhteistä pakollista tutkinnon osaa:

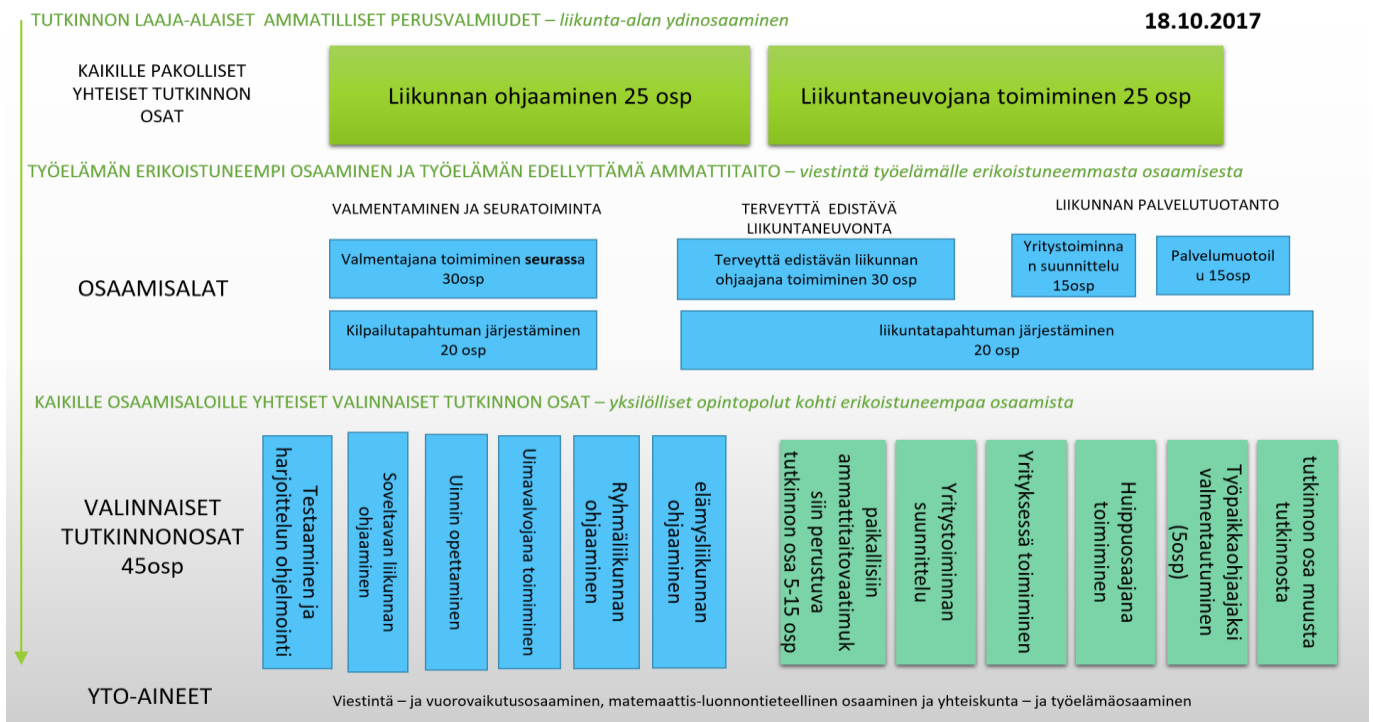
- Liikunnan ohjaaminen (25 osaamispistettä) ja
- Liikuntaneuvojana toimiminen (25 osaamispistettä)

Edellä mainittujen kaikille yhteisten pakollisten osien lisäksi Liikunnan palvelutuotannon osaamisalassa on kolme osaamisalakohtaista pakollista tutkinnon osaa.

Valmennuksen ja seuratoiminnan sekä terveyttä edistävän liikuntaneuvonnan osaamisalassa on kaksi osaamisalakohtaista pakollista tutkinnon osaa.

Valinnaiset tutkinnon osat on jaettu kahteen ryhmään.

- Jokaisessa osaamisalassa on ensimmäiseen ryhmään määritelty valinnaisia tutkinnon osia, jotka muodostavat osaamisalan ydinosamisen yhdessä pakollisten tutkinnon osien kanssa (15-45 osp).
- Toisessa valinnaisten ryhmässä on ammatillisten valinnaisten lisäksi yhteiset valinnaiset tutkinnon osat, jotka mahdollistavat laaja-alaisen osaamisen.

Kaavio 3. Liikunnanohjauksen perustutkinto 2018 (LPT 2018)

8 Pohdinta

8.1 Opetushallituksen rooli

Opetushallituksen rooli oli johtaa ja ohjata sekä määrittellä aikataulut. Tästä näkökulmasta ohjaus onnistui. Hämmentävänä asiana voi kokea aikataulujen elämisen laadinnan aikana, mutta se joka maksaa, yleensä määrää. Opetushallitus maksoi perusteiden laadinnan eli kirjoitustyön ja työryhmän johtamisen, mutta varsinaiselle työryhmälle ei korvattu työajan menetystä vaan ainoastaan matka- ja ruokakulut. Opetushallitus ohjeisti työaika- taulun raamit ja tässä samassa yhteydessä mm. sen, ettei varsinaiseen tutkimustyötä tehdä tutkinnon perusteiden laatimisen yhteydessä.

Työn aikana heräsi kysymys siitä, miksi perusteiden laatimisen kilpailutus tapahtuu vain koulutuksen järjestäjien kesken? Edistikö se hallitusohjelman tavoitteita? Minkälaiset tutkinnonperusteet työelämä muodostaisi, kun oppimisen on tarkoitus siirtyä enenevässä määrin työpaikoille? Voisiko perusteiden laadinnan ja työryhmän johtamisesta vastata esim. liikunta-alan yritys. Alan yritysten osaaminen jää osin hyödyntämättä muutosproses- sissa, koska niiden vaikutus jää heikoksi. Työelämän osallistumisen tarkoitus työryhmään on se, että tutkinnonperusteissa näkyy aito työ, jota työelämässä tehdään. Ammatillisen koulutuksen reformin yksi tarkoitus on viedä oppiminen työpaikoille. Työelämä ei pääse kuitenkaan vaikuttamaan siihen, miten oppimista (koulutusta) toteutetaan oppilaitoksissa. Tulisiko sillä, että uudistustyötä johtaisi työelämä, sellaiset tutkinnon perusteet, jotka ohjaisivat pedagogisia ratkaisuja enemmän kohti aitoa työtä? Tavoitteena on työelämälähtöinen koulutus ja muutos siihen suuntaan, että oppimista tapahtuu autenttisessa työssä. Miksi työelämä ei voisi olla suunnittelijana koulutuksessa? Nyt lopputuloksena on se, että koulutuksen järjestäjä määrittelee sen miten koulutetaan ja työelämä vain sen mihin kou- lutetaan.

8.2 Työryhmä

Työryhmän keskinäinen luottamus toimi. Toimintaan sitoutuminen oli kuitenkin osin puut- teellista, kun työryhmän jäsenet eivät aina osallistuneet kokouksiin. Ne työryhmän jäse- nistä, jotka eivät voineet tehdä tutkinnon perusteiden laatimistyötä työajalla, joutuivat ole- maan välillä poissa kokouksista. Työ keskittyi näin paljon Kisakallion Urheiluopiston työn- tekijöille sekä Urheiluopistojen yhdistyksen työntekijälle. Onneksi kuitenkin niin, että ko- kouksiin valmistellut asiat voitiin työryhmässä käydä läpi, muuttaa tarvittaessa ja hyväksyä yksimielisesti. Kokouksista poissa olleet kommentoivat asioita sähköposteilla tai osallistui- vat videon välityksellä, näin saatiin pääasioissa yhteinen kanta varmistettua.

Työryhmässä näkyi koulutuksen järjestäjien puolelta vahva osallistuminen. Kommentteja saatiin pyydettyäessä ja usein myös asioista joista niitä ei pyydetty. Esimerkkinä vaikkapa se, että koulutuksen järjestäjillä oli kova huoli siitä, että työryhmä jättää pois vanhoissa perusteissa olleen paikallisiin tarpeisiin perustavan -tutkinnon osan. Tämä tutkinnon osa ei kuulunut työryhmän huomioitaviin asioihin, koska Opetushallitus ilmoitti liittävänsä sen tutkinnon perusteisiin virkamiestyönä. Asiasta pyrittiin viestimään lausuntoja pyydettyäessä, mutta silti asiasta saatiin useita yhteydenottoja.

Itsessään työelämän saaminen mukaan työryhmään osoittautui kuitenkin todella vaikeaksi. Osasyynä on varmasti se, ettei työstä makseta työryhmän jäsenille. Samoin työelämällä ei ole aikaa osallistua tämän kaltaiseen perusteiden laadintaan, vaikka se voisi tarkoittaa taitavampia työntekijöitä tulevaisuudessa työelämään. Työelämän vaikutus toteutui tutkintorakenteen muutoksena eli osaamisalojen tulemisena tutkintoon. Tämä selkeyttää työhön rekrytointia. Samoin tutkinnon osat uinnin opettaminen, uimavalvojana toiminen sekä palvelutuotannon ottaminen mukaan tutkintoon olivat työelämästä lähteneitä muutoksia. Nämä ovat sisältyneet aikaisemmin liikuntaneuvojan tutkintoon, mutta nyt ne ovat laajempia kuin aikaisemmin ja ennen kaikkea omia kokonaisuuksiaan. Nyt ne korostuvat ja näkyvät tutkintotodistuksista aikaisempaa selvemmin.

Työryhmän suurin puute oli se, että siitä puuttui opiskelijoitten tai vastavalmistuneiden edustus. Nykyisellä opiskelijalla tai äskettäin valmistuneella opiskelijalla olisi ollut rikastuttava vaikutus työryhmän työskentelyyn. Nuoret, vasta valmistuneet näkevät ja kokevat omakohtaisesti sen, miten onnistunutta heidän koulutuksensa on. Samoin valmistunut opiskelija kokee sen, onko hänellä sitä osaamista millä työllistytään. On hyvä tässä yhteydessä muistaa se, että liikunta-alan työpaikoista kilpailevat perustutkinnon suorittaneiden liikuntaneuvojien lisäksi, ammattikorkeakoulu pohjaiset liikunnanohjaajat sekä lisääntyvässä määrin terveydenhuoltoalalta valmistuvat opiskelijat. Laadukkailla tutkinnon perusteilla voidaan edesauttaa liikuntaneuvojien työllistymistä kilpailutilanteessa.

8.3 Kisakallion Urheiluopisto

Työn kirjallinen tekeminen muodostui lopulta koulutuksen järjestäjän tekemiseksi. Työryhmän työskentely oli ehdotettujen muutosten kommentointia. Näin kirjoitustyöstä, joka oli Kisakallion Urheiluopiston yksi työ, tuli myös laajaa suunnittelu- ja vaihtoehtojen valmistelutyö. Työryhmän johtaminen ja ohjaaminen onnistui muilta osin, mutta se, etteivät työryhmän jäsenet varsinaisesti osallistuneet kirjoitustyöhön, jätti auki kysymyksen: olisiko johtamalla toisin, tämä voitu saada toimimaan. Samoin opiskelijajäsenen / -jäsenten puuttuminen työryhmästä olisi ollut korjattavissa, jos se olisi ajallaan huomattu.

8.4 Prosessin tarkastelu

Prosessin vaiheet toimivat tarkoituksenmukaisesti ja valittu prosessia ohjaava työkalu, osallistavan tuotteistamisen – malli, toimi. Sen rakenteen pohjalta oli hyvä valmistella koko tutkinnon perusteiden laadinta ja kokousten sisältö. Mallin perusrakenne oli:

1. Selkeyttä tavoite:

- tavoite selkeyttää yhteisesti työryhmässä, eri toimijoiden kanssa, mitä tavoitellaan.

2. Kartoittaa nykytilanne:

- asiakkaiden, työntekijöiden ja muiden sidosryhmien kanssa

3. Ravistella näkemyksiä:

- riko vanha ja avaa uusia näkökulmia

4. Muodostaa ja kiteyttää näkemys

- yhteinen näkemys

5. Arvioida ja simuloida lopputuotosta:

- mahdolliset jatkokehitystarpeet ja lopputuotoksen arviointi.

Jokaisen kolmesta ensimmäisestä vaiheesta olisi voinut tehdä vielä paremman:

Vaiheessa **selkeyttä**, tulisi tehdä tutkimus tämän kaltaisessa muutoksessa. Työelämän tarve ja näkemys eivät toteudu niin hyvin kuin voisi, kun osallisena on 5-10 ihmisistä. Samoin vasta valmistuneiden kokemusten ja näkemysten esille saaminen, parantaisi lopputuloksen luotettavuutta.

Kartoitusta olisi voinut täydentää puhelin haastatteluilla. Laajamittainen tutkimus liikunnanalan tutkintojen perusteiden sisältöjen työelämävastaavuudesta olisi pitänyt tehdä. Sähköpostikyselyä olisi pitänyt laajentaa tai täydentää haastatteluilla. Vastavalmistuneita olisi pitänyt kuulla.

Ravistelua olisi voinut tehdä vieläkin radikaalimmin, esim. työelämä olisi voinut tehdä ”varjo” perusteet. Näin aito työelämätarve olisi tullut näkyviin, ilman koulutuksen järjestämisen näkökulmaa. Työelämän tapa opettaa voisi näkyviin, vaikka tutkinnon perusteet eivät suoraan ota kantaa opetuksen toteuttamisen tapoihin.

8.4.1 Taustoituksen tekeminen – sähköpostikyselyn tarkastelu

Työelämälle suunnattiin kysely heti kun oli tiedossa, että Kisakallion urheiluopisto laatii uudet tutkinnon perusteet. Työn taustoittamiseksi tehtiin sähköpostikysely sattumanvaraisesti valituille toimijoille. Kysely lähetettiin 40 toimijalle, vastauksia saatiin 14 toimijalta,

mutta osa vastauksista oli niin yleisluonteisia, että niiden hyöty jäi lähinnä arkitietoa tai käsitystä vahvistavaksi. Hyödynnettäväksi jäi 9 vastausta (liite3).

Hyödynnettävistä vastauksissa edustus yhteiskuntaelämän neljältä sektorilta oli:

1. sektorin edustus (markkinat, yritykset)	3 henkilöä
2. sektorin edustus (valtio ja julkinen)	4 henkilöä
3. sektorin edustus (kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoisuus)	2 henkilöä
4. sektorin edustus (perheestä, kotitaloudet)	Ei yhtään

Kysymykset jotka esitettiin, olivat seuraavat (vastaukset ovat liitteessä 4):

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu tai on sopiva koulutuksensa puolesta?

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

8.5 Hallitusohjelman – reformin näkökulmasta tarkastelu

Reformin keskeiset asiat tutkinnon uudistamisen näkökulmasta ovat:

1. Tehokas osaamisperustaisuus, jonka mittarina nähdään reformissa nopea valmistuminen opinnoista. Tämän työn kannalta osaamisperustaisuus on koulutuksen järjestämistä, johon tutkinnon perusteissa voitiin vaikuttaa sillä, että mahdollistetaan osaamisperustaisuus koulutuksen prosessissa. Tämä tapahtui ammattitaitovaatimusten määrittämisenä niin, että jokainen tutkinnon osa muodostui aidosta työelämän prosessista. Näin osaaminen voidaan havainnoida ja tunnistaa sekä arvioida työtehtävässä. Tämä tukee henkilökohtaistamista ja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista, joka mahdollistaa nopean opinnoista valmistumisen.
2. Osatun osaamisen tunnustaminen niin, ettei sitä tarvitse opintojen suorittamiseksi opiskella. Tämäkin on osa koulutuksen järjestämistä eli kuinka hyvin opiskelija henkilökohtaistetaan opintojen alussa ja opintojen edetessä esim. kuinka hyvin kesätyöt huomioidaan mahdollisena osaamisen karttumisena. Kuitenkin ammattitaitovaatimusten määrittäminen työprosesseiksi, tukee vahvasti osaamisen tunnistamista ja tunnustamista, kun yhdestä työprosessista voidaan tunnistaa vaadittava osaaminen.

3. Asiakslähtöinen koulutus on jälleen koulutuksen järjestämistä. Kuka on itseasiassa koulutuksen asiakas; opiskelija, yhteiskunta vai työelämä? Koulutuksen yksi tarkoitus on valmistaa opiskelija työelämän tarpeisiin. Luonnollisesti opiskelija on asiakas, jos pohdimme koulutuksen työvoiman varastointi tai jatkokoulutus näkökulmaa. Yhteiskunta on myös asiakas, kun ajatellaan OECD:n ja EU:n komission tutkimuksia, joissa on tutkittu koulutusta yhteiskunnan kannalta. Työllisyys paranee ja työn tuottavuus nousee sekä ihmisten kansalaisaktiivisuus paranee koulutuksen myötä. Koulutetun väestön on todettu johtavan yhteiskunnassa korkeampaan elintasoon ja kansantuotteeseen sekä toimivampaan demokratiaan. Samoin tutkimusten mukaan yksilön terveys lisääntyy ja syrjäytyminen vähenee koulutustason noustessa. Myös suvaitsevaisuuden ja muutoksen sietokyvyn on todettu lisääntyvän koulutuksen karttuessa.
4. Lisätä työpaikalla tapahtuvaa oppimista on mielestäni edemmän rahoitusratkaisu kuin perustekysymys. Kyse on oppimisen mahdollistamisesta työpaikoilla. Tutkinnon perusteet on muutettu niin, että työelämä tunnistaa työprosessit, joita on tarkoitus oppia. Työpaikkaohjaajan tulee tietää mitä opiskelijan on tarkoitus oppia. Kysymykseksi jää se kuinka työpaikkaohjaaja koulutetaan, kuka sen maksaa ja kuinka työntaja saadaan näkemään opiskelija voimavarana. Näistä näkökulmista tarkasteltuna arviointikriteerit saattavat jättää toivomisen varaa selkeytensä puolesta. Tämä on osaltaan myös OPH:n järjestelmä asia. Ratkaistavissa tämä on sillä, että koulutuksen järjestäjät tekevät tutkinnon arviointipöytäkirjat tai vastaavat työkalut työpaikoille selkeämpinä taulukoina.
5. Yksilölliset opintopolut -vaatimuksen osalta tutkinnon perusteet onnistuivat ehkäpä parhaiten. Tutkintoon tuli käyttöön osaamisalat, jotka mahdollistavat opiskelijalle selkeään suuntautumisen, mutta eivät sulje laaja-alaista osaamista. Yleistäen tutkinnosta voi nyt valmistua hyvin kapea- tai laaja-alaisesti. Kuitenkin perusvaatimus laaja-alaisista valmiuksista säilyy.

8.6 Mikä muuttui parempaan

Hallitusohjelman 2015 tavoitteista tarkasteltuna tutkinnon perusteet kehittyivät vahvasti, lähinnä kahdesta perusmuutoksesta johtuen.

Tutkinnon perusteiden johtoajatukseksi muodostui sinällään yksinkertainen oivallus työn tekemisestä; työ on lähtökohtaisesti arvioitavissa kolmen osan kautta:

6. työ pitää suunnitella
7. työ pitää toteuttaa
8. työtä pitää arvioida, jotta sitä voidaan kehittää

Kun vanhassa tutkintojen perusteissa ammattitaitovaatimuksissa todettiin olevan sisällöllisesti työn laatua kuvaavia määrittelyitä, haluttiin ammattitaito määritellä selkeästi. Se miten työtä tehdään, on työn tekemisen laatua ja täten arviointikriteeri tutkinnossa tai sen osissa.

Toinen muutos oli se, että tutkintoon muodostettiin osaamisalat. Osaamisalojen tarve syntyi työelämän viesteistä, joissa todettiin, ettei liikuntaneuvoja eroteta ohjaajista työelämässä. Samoin lähtökohtainen ajattelu toimijasektoreista yhteiskunnassa (ks. 3.3.4.) ja näiden toimijoiden vaikutuksista työllistäjinä, toimi ohjaavana tekijänä taustalla.

Osaamisalat ja työprosesseiksi muuttuneet tutkinnon osat paransivat kaikkia tavoitteena olleita osa-alueita.

9. **Osaamisperustaisuus** parantui. Tämä tapahtui ammattitaitovaatimusten määrittämisenä niin, että jokainen tutkinnon osa muodostui aidosta työelämän prosessista.
10. **Osatun osaamisen tunnustamisen** prosessia helpotettiin, kun ammattitaitovaatimukset määritettiin työprosesseiksi. Näin yhdestä työprosessista voidaan tunnistaa vaadittava osaaminen.
11. **Asiakaslähtöinen koulutus** parantui, kun opiskelijan jo osaamat asiat voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi tutkintoa. Käsitteenä se, että osaamisen hankkimistavalla ei ole merkitystä, vain osaamisella on merkitys, tasa-arvoistaa eritavalla opivia opiskelijoita keskenään. Myös osaamisalat tukevat opiskelijan mahdollisuutta valita itse koulutuksen painotuksia. Lainsäädännön muutos, jossa mahdollistetaan opiskelujen suorittaminen tutkinnon osa kerrallaan (osa reformin muutosta), tukee yhdessä em. muutosten kanssa koulutuksen asiakaslähtöisyyttä.

12. **Työpaikalla tapahtuva oppiminen** helpottuu tutkinnon osien ollessa työprosesseja. Se siirtyykö opiskelu työpaikoille aikaisempaa paremmin, on kiinni myös koulutuksen rahoitusratkaisuista. Työpaikoilla tapahtuva opiskelu vaatii resursseja työpaikoille, miten tämä rahoitetaan?

Samoin lainsäädännön muutos, jossa mahdollistetaan opiskelijan suorittaminen tutkinnon osa kerrallaan, tukee yhdessä em. muutoksen kanssa koulutuksen toteuttamista työpaikalla, kun ei työnantajan tarvitse sitoutua koko tutkintoon vaan työntekijää voidaan kouluttaa työpaikan tarpeiden mukaan.

13. **Yksilölliset opintopolut** selkiintyivät, kun käyttöön otetaan osaamisalat. Opiskelija voi helpommin määritellä omaa ammatillista kehittymistään, kun osaamisala auttaa hahmottamaan tavoitteita. Samoin valinnaisuudesta muodostuvat kokonaisuudet auttavat työelämää ymmärtämään, mihin tutkinnon suorittaja on suuntautunut. Vaikka tutkinnon osia on aikaisempaa vähemmän, ovat ne selkeämmin kytköksissä työelämään vaadittavien työprosessien osoittaessa osaamista. Edellä mainittu, yhdessä lainsäädännön muutoksen kanssa, jossa mahdollistetaan opiskelijan suorittaminen tutkinnon osa kerrallaan, tukee yksilöllisiä opintopolkuja. Opiskelija voi kouluttautua vaikka ”auton asentaja liikuntaneuvojaksi”, jos haluaa.

8.7 Jatkokehittämisen kohteet

Suurimpia kehittämisen kohteita ovat:

- kriteerien vaikeaselkoisuus ja käytettävyys
- työryhmän muodostuminen ja rakenne tulisi uudelleen tarkastella OPH:ssa
- liikunta-alan eri tutkintojen väliset erot tulisi saada paremmin näkyville.

Kriteerit olivat tämän työn yksi tärkeä osa ja ne eivät saavuttanut sitä tasoa, minkä olisi voinut toivoa tapahtuvan. Viidelle tasolle siirtyminen oli tiedossa, mutta sitä ei voitu työstää ennen lain vahvistumista. Myös pitkät lauseet kriteerinä ovat haastavia ja nyt eri tasoja ko. lauseissa erottaa joskus vain yksi sana.

Työryhmän kokoonpano ja rakenne ovat selkeästi OPH:n asiaa ja heillä nykyiseen käytäntöön on varmasti perusteensa. Silti asiassa on myös heikkoutensa, kun koulutuksen järjestäjät ohjaavat prosessia, jonka tulisi olla työelämälähtöinen.

Tulisi tehdä vertaileva tutkimus liikunta-alan perustutkintojen, ammattitutkintojen sekä ammattikorkeakoulu tutkintojen sisällöistä. Vaikuttaisi haastattelujen perusteella (liite 4) siltä, että työelämällä on vaikeuksia erottaa tutkintojen tuottama erilainen osaaminen. Tuottavatko tutkinnot liiaksi samaa osaamista?

8.7.1 Kriteerit

Seuraavassa vaiheessa, kun tutkinnon perusteita kehitetään, tulee arviointityötä helpottaa rakentamalla kriteerit täydentyväksi. Täydentyvällä kriteerillä tarkoitetaan kriteerien porrastusta niin, että seuraava taso on edelliseen tasoon lisättyä laatua. Esimerkiksi:

Tasolla **Tyydyttävä 1** opiskelija:

- huomioi liikunta-alan arvot ja periaatteet (*seuraavalla tasolla ei toisteta tätä*)
- luo luottamuksellisen asiakassuhteen (*seuraavalla tasolla ei toisteta tätä*)
- asettaa ohjaustilanteen tavoitteet
- hankkii tietoa työnsä perustaksi
- käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta

Tasolla **Hyvä 3** opiskelija hallitsee **tason tyydyttävä 1 lisäksi**:

- asettaa ohjaustilanteen tavoitteen **asiakkaan lähtökohdat huomioiden**
- hankkii tietoa **eri lähteistä** työnsä perustaksi
- käyttää perustietoja **huomioiden asiakkaan lähtökohdat**

Nyt laadituissa perusteissa Opetushallituksen vaatimuksesta kaikki, myös samana pysyvät vaatimukset, toistetaan kaikilla arvioinnin tasoilla. Tämä tekee mielestäni asiasta sekavaa. Ratkaistavissa tämä on nyt sillä, että koulutuksen järjestäjät tekevät tutkinnon arviointipöytäkirjat tai vastaavat työkalut työpaikoille selkeämpinä taulukoina. Tutkinnonosien arvioinnin tasapuolisuus saattaa kuitenkin vaarantua, jos tutkinnon kriteerit eivät ole yksiselitteisiä.

Tämän tutkinnon perusteiden laatimisen aikana aikaisemmin kolmiportainen arviointi ammatillisessa koulutuksessa muutettiin viisi portaiseksi eli muutos tuli niin, ettei sitä ehditty kunnolla huomioida perusteiden kriteerejä kirjoitettaessa. Uusissa perusteissa Opetushallituksen virkamiestyönä uudet kaksi tasoa lisättiin muodossa:

T2 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi T1-tason, mutta ei yllä H3-tasolle.

H4 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi H3-tason, mutta ei yllä K5-tasolle.

8.7.2 Työryhmän kokoonpano ja johtaminen

Työryhmän osalta heräsi kysymys ”miksi työryhmän johtaminen oli koulutuksen järjestäjän tehtävä”? Edistikö se hallitusohjelman tavoitteita? Olisi mielenkiintoista nähdä, minkälaiset tutkinnonperusteet työelämä muodostaisi nyt, kun oppimisen on tarkoitus siirtyä enenevässä määrin työpaikoille.

Nyt tapahtui vahva osallistuminen koulutuksen järjestäjien puolelta, työelämän äänen kuuluvuus jäi heikoksi, joskin syynä oli työelämän heikko kiinnostuneisuus asiasta. Tutkinnon

perusteet kuitenkin tavoittivat hallituksen ja OPH:n määrittelemät tavoitteet, joten ei voi varsinaisesti väittää työelämäedustuksen puutteen heikentäneen lopputulosta. Koulutuksen järjestäjien kiinnostus asiaan ja sen syy on ilmeinen; tuleehan heidän reilun puolen vuoden kuluttua kyetä aloittamaan koulutus uusille opiskelijoille, uusilla tutkinnon perusteilla.

8.8 Palaute

Työryhmä ei suurista muutoksista saanut varauksetonta kiitosta koulutuksen järjestäjiltä. Aiheuttaahan tämä paljon työtä urheiluopistoilla. Vanhoilla tutkinnon perusteilla oli kuitenkin selkeä heikkoutensa ammattitaitovaatimuksissa, joissa oli ammattitaitoa kuvattu työn laadulla, joka taasen on kriteeri sille, miten työtä tehdään. Kuitenkin asiaan perehtymisestä saatiin kiitosta.

Työelämän puolelta sen sijaan palaute oli positiivista, lausunto kierrokselta palautteessa (liite 5) koettiin työelämälähtöisyydessä onnistutun. Kriteereihin esitettiin parannuksia ja niihin tuleeikin jatkossa, kun tutkinnon perusteita kehitetään, kiinnittää huomiota.

9 Työelämävastaavuuden tarkastelu

Työelämälähtöisyys ja/tai työelämävastaavuus ovat tässä työssä käsitelty rinnakkaisina käsitteinä. Työelämälähtöinen ammatillinen koulutus vastaa työelämän muutoksiin ja työvoiman tarpeisiin. Työelämälähtöisesti toimiessa vahvistetaan koulutuksen autenttisia työelämäyhteyksiä. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä työelämän eri toimijoiden kanssa ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen kehittämistä sekä työvaltaisten oppimisympäristöjen ja oppimismenetelmien käyttöä ja niiden toteuttamismahdollisuuksien monipuolistamista. (OPH 2015, 12.)

Tämän tutkinnon perusteiden laatimisen alkuperäinen ajatus oli ”vain” päivittää vanhat tutkinnonperusteet (LPT 2014). Kuitenkin jo työn alkuvaiheessa huomattiin, ettei päivittäminen voisi tuoda tutkinnon perusteita sille tasolle, mitä Hallitusohjelma (2015) ja OPH:n ohjaus edellyttää. Haasteet tulivat heti alussa ammattitaidon määrittelyssä. Työryhmä koki, että vanhoissa perusteissa ammattitaito oli määritelty monissa kohdissa laadullisilla kuvauksilla. Laadulliset kuvaukset työryhmä näki kuitenkin kriteereinä, ei ammattitaitovaatimuksena. Saman työn voi osata tehdä tai sen voi osata tehdä hyvin, tämän eron työryhmä halusi näkyvän perusteissa.

Leo Aarnion ja Suvi Pulkisen (2015) kokonaisvaltaisessa tarkastelussa työelämävastaavuus on jaettu sisäiseen ja ulkoiseen malliin. Sisäinen malli jakautuu kolmeen osaan, joiden pohjalta voidaan tarkastella tutkinnon perusteiden vaikutusta työelämävastaavuuteen.

9.1 Paikkavastaavuus

Paikkavastaavuutta tarkasteltaessa voidaan todeta, ettei tutkinnon perusteilla voi määrällisesti vastata suoraan kysymykseen mihin koulutetaan. Kuitenkin perusteiden voidaan nähdä ohjaavan työelämän kysyntää. Kun koulutetaan selkeästi uimaopettajia ja uinninvalvoja, kuten tässä tutkinnossa jatkossa tehdään, voidaan ajatella työelämän suoraan rekrytoivan uimaopettajia ja uimavalvoja. Tällä hetkellä koulutetaan monipuolisia ohjaajia, joiden tulisi hallita ko. ammattitaito. Lisäksi työnantaja edellyttää heiltä erillistä koulutusta ko. asioihin, jotta työnantaja voisi olla varma osaamisesta. Liikuntaneuvojat toimivat samalla ”kentällä” AMK-pohjaisten liikunnanohjaajien kanssa, mikäli kyselytuloksiin ja työryhmän käsityksiin voi luottaa. Tällöin työmarkkinoilla on nähtävissä kilpailutilanne työpaikoista. Mikäli työelämä ymmärtää oikein liikuntaneuvojan ammattitaidon ja suuntautuneisuuden voidaan ajatella liikuntaneuvojista olevan kysyntää ja tällöin koulutustarvettakin olisi olemassa.

Tämän työn lausuntokierrokselta saatu positiivinen palaute työelämälähtöisyydestä voisi indikoida sitä, että paikkavastaavuuden näkökulmasta perusteet olisivat onnistuneet.

9.2 Sisältövastaavuus

Sisältövastaavuuteen eli osaavatko valmistuvat liikuntaneuvoja työnsä sisällön uusi lainsäädäntö tarjoa ratkaisuksi työssäoppimista. Kun oppiminen viedään autenttiseen ympäristöön, voidaan ajatella osaamisen kehittyvän työn sisällön mukaiseksi. Tutkinnon perusteiden puolelta ratkaisuna voi nähdä sen, että tutkinnon osat ovat aitoja työprosesseja. Yhdessä nämä vastaavat sisältövastaavuuden vaatimukseen.

9.3 Muotovastaavuus

Miten koulutetaan, on enemmän koulutuksen järjestämisen kysymys, kuin tutkinnon perusteista lähtevä ratkaisu. Uusi Laki Ammatillisesta koulutuksesta ja nyt tutkinnon osien työprosessimaisuus mahdollistavat koulutuksen järjestäjille hyvät mahdollisuudet koulutuksen toteuttamiseksi työelämävastaavasti. Ratkaisevaa tulee olemaan työelämän reagointi uuteen lakiin. Työpaikkojen saatavuus eli onko opiskelijoille työssäoppimisen paikkoja tarjolla, tullee ratkaisemaan paljon.

Myös koulutuksen järjestäjien kyky vastata muuttuviin työvoima tarpeisiin voi muodostua ratkaisevaksi siinä, riittääkö Liikuntaneuvojille työtä. Toteavathan Korento ja Kortemäki (2015, 17) että, työelämälähtöisyydessä osaamistavoitteet ja ammattitaitovaatimukset vastaavat työelämän tarpeita ja odotuksia sekä samanaikaisesti oppimisympäristöt ja oppimismenetelmien tulee olla mahdollisimman lähellä työelämän todellisuutta, jos tähän päästään urheiluopistoissa, kyetään muotovastaavuuteen vastaamaan.

9.4 Ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmä ECVET

ECVET suosituksessa oppimistuloksilla (Learning Outcomes) tarkoitetaan toteamusta siitä, mitä opiskelija **tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään** oppimisprosessin päätteeksi. Ecvet:in näkökulmasta jo vanhat tutkinnon perusteet noudattivat määrittelyjä eikä uudestaan siitä poikkeaa. Valmistuvan liikuntaneuvojan tulee tietää perusteet, ymmärtää vastuutensa ja mahdollisuutensa sekä ennen kaikkea valmistuvan liikuntaneuvojan tulee pystyä tekemään liikuntaneuvojan työtä pääasiassa itsenäisesti.

10 Oma osallisuus ja loppusanat

10.1 Osallisuuteni

Tähän kehitystyöhön osallistuminen ja mukaan pääseminen oli osaltani looginen jatke omalle työ- ja opiskelu-uralleni. Olen itse ollut koulutettavana niin oppisopimuskoulutuksessa, koko päiväisenä opiskelijana, aikuisopiskelijana sekä monimuoto-opiskelijana. Työelämässä olen ollut mukana ensivuonna 40 vuotta. Työelämässä olen toiminut ohjaajana, valmentajana, valmennuspäällikkönä, toiminnanjohtajana, toimitusjohtajana, projektipäällikkönä sekä yrittäjänä ja nyt viimeksi liikunnan ammatillisena opettajana ja tutkintotilaisuuksien vastaanottaja (arvioija). Olen saanut kehittää yksilöä, joukkuetta, organisaatioita, olosuhteita sekä tapaa jolla koulutusta annetaan ja arvioidaan. Pohjimmalsin ajatuksinani ovat viimevuodet olleet halu siirtää kokemuksiani ja näkemyksiäni nuorille, alalle tuleville ja työelämän toimijoille sekä jakaa osaamistaan monialaisissa työryhmissä. Tätä työtä edeltävä kehitystyöni oli Euroopan sosiaalirahaston rahoittama ja Luksia koulutuskuntayhtymän johtama hanke, jossa kehitettiin työssä tapahtuvan oppimisen tunnistamista ja tunnustamista. Oma osani ko. työssä oli liikunta-alan ja nimenomaan liikunnanohjauksen perustutkinnon tarkastelu. Koen täten niin, että tähän työhön oli itselläni vahva pohjatieto olemassa, niin koulutuksen kuin työelämän näkökulmasta.

Oma työpanokseni tässä työssä jakautui heti työryhmän nimittämisen vaiheessa kaksijakoiseksi. Opetushallitus halusi minut työelämäasiantuntijan rooliin ja työnantajani halusi minut myös tekemään kirjoitus ja suunnittelutyötä tähän toimeksiantoon.

Työelämäasiantuntijuus keskittyi osaltani

14. liikunta-alan yrittäjänäkökulman tuomiseen
15. järjestösektorilla työn tekemiseen
16. kunnallisen sektorin kanssa yhteistyön tekemiseen ammatillisesti.

Työnantajan näkökulmasta keskityin:

17. taustoitus ja lähdetiedon keräämiseen mm. kyselyjä, ”haastatteluja”, materiaaliin tutustuminen ja hyödyntäminen
18. rakenteiden muokkaamiseen
19. kirjoitustyön tekeminen
20. työparin kanssa ajatustenvaihtoon, joka oli tärkeä osa työn maaliin saamiseksi.

Onnistumisena koen osaamisalojen sekä palvelumuotoilun ja yrittäjyyden syventävien tutkinnonosien saamisen tutkinnon osiksi tutkintoon. On huomattava, että kaikki opiskelijat

saavat yrittäjyyden opintoja yleisissä tutkinnonosissa, joten nämä erilliset, valinnaiset tutkinnonosat suunnataan aidosti yrittäjiksi lähteville opiskelijoille. Henkilökohtaisesti koen tämän tärkeänä.

Kehittämisen kohteiksi jäivät kriteerien toimivuus arviointitilanteessa sekä valmistuvien opiskelijoiden ja työelämään juuri siirtyneiden äänen kuuluville saaminen.

10.2 Loppusanat

Noin kahdenkymmenen vuoden ajan on ammatillisessa koulutuksessa ollut osaamispe-
rusteisuus ja työelämälähtöisyys keskiössä. Perustutkintoja uudistettaessa oppimäärien,
opintojaksojen ja oppiaineiden tilalle ovat tulleet työelämään perustuvat kokonaisuudet,
ammatilliset opintokokonaisuudet, sekä tavoitteet ja arviointikriteerit. Tämä työ on pyrkinyt
viemään tätä kokonaisuutta taas eteenpäin.

Osaaminen on nostettu keskiöön. Tämäkin perustutkinto on nyt perusteiltaan työelämä-
lähtöinen kokonaisuus, joka muodostuu liikunnan alan työprosesseista, niin kuin me työ-
ryhmässä sen asian olemme nähneet. Opiskelu on osaamisen hankkimista ja työssäoppi-
minen osaamisen hankkimista työpaikoilla. Osaamisen arvioinnilla varmistetaan osaami-
sen laatu.

Opetushallitusta (2015, 12) lainaten:

Työelämälähtöinen ammatillinen koulutus vastaa työelämän alakohtaisiin ja alueelli-
siin tarpeisiin sekä väestökehityksestä johtuviin muutoksiin ja työvoiman tarpeisiin.
Työelämälähtöisyyttä kehitettäessä vahvistetaan koulutuksen työelämäyhteyksiä
sekä työelämä- ja yrittäjyyskasvatusta. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä työelä-
män eri toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa ja työpaikalla tapahtuvan oppi-
misen roolin vahvistamista (ml. oppimisen ja osaamisen arviointi) sekä työvaltaisten
oppimisympäristöjen ja oppimismenetelmien käyttöä ja niiden toteuttamismahdolli-
suuksien monipuolistamista. Lisäksi turvataan työpaikkaohjaajien riittävä koulutus ja
koulutuksen saatavuus.

Tämän kehitystyön aikana olen saanut itse kokea sen, mitä on oppiminen työelämälähtöi-
sessä koulutuksessa. Vaikka oma työ onkin ylemmän ammattikorkeakoulun työ, samat
peruslähtökohdat ovat olemassa perustutkinnoissa. Työn jälkeen, ECVET:in termein, **tie-
dän, ymmärrän ja pystyn tekemään** enemmän kuin ennen tätä työtä. Olen siis kartutta-
nut osaamistani eli oppinut uutta.

Vantaalla 13.11.2017 Sampo Hulkkonen

Lähteet

Aarnio, L. & Pulkkinen, S. 2015. Mitä tarkoittaa ammatillisen koulutuksen ”työelämävästävyyttä”? OPH tilannekatsaus marraskuu 2015. Raportit ja selvitykset 2015:7.

Alvar. 2017. Ammattitutkintoaineiston laadunvarmistus. Luettavissa: <http://www.alvar.fi>. Luettu: 10.11.2017.

Eduskunnan Sivistysvaliokunta. 2017. Uusi laki tuo merkittäviä muutoksia ammatilliseen koulutukseen. Eduskunnan tiedote 21.6.2017. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Uusi-laki-tuo-merkitt%C3%A4vi%C3%A4-muutoksia-ammattilliseen-koulutukseen.aspx>. Luettu: 2.11.2017.

Hallitusohjelma. 2015. Sipilän Hallitusohjelman tavoite 2025. Kärkihankkeet; osaaminen ja koulutus. Luettavissa: <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/osaaminen>. Luettu: 2.11.2017.

Harju, A. 2007. Oppimisen hyödyt. Kansalaisfoorumi.net-verkkolehti. Luettavissa: http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/kasvatus_ja_kasvaminen/kansalaisfoorumi.net_kasvatus_ja_kasvaminen/oppimisen_hyodyt. Luettu: 1.11.2017.

HE 39/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/HE_39+2017.aspx. Luettu: 6.11.2017

Kansalaisyhteiskunta 2015. Kansalaisyhteiskunta. Kansalaisyhteiskunnan määritelmä ja sisältö. Luettavissa: http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/kansalaisyhteiskunta/kansalaisyhteiskunnan_maaritelma_ja_sisalto. Luettu: 8.8.2017.

Konttinen, E. 2015. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Kolmas sektori. Luettavissa: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>. Luettu: 8.8.2017.

Korento, K. & Kotimäki, E. 2015. ECVET, Opettajantehtäväkuva ja osaamiset. Luettavissa: <https://www.slideshare.net/korento/ecvet-tutke-ja-opettajuus>. Luettu: 8.11.2017.

Kärki, S-L. 2014. ECVET toimeenpano Suomessa ja Euroopassa. ECVET-Round Table 1.12.2014 –esitys. Sirkka-Liisa Kärki, OPH Ammatillinen peruskoulutus-yksikön päällikkö,

opetusneuvos. Luettavissa: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/54202_Karki_ECVETin_toimeenpano_Euroopassa_ja_Suomessa.pdf. Luettu: 7.11.2017

Kärkihanke 2, 2015. Hallitusohjelman kärkihanke 2, Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi. Luettavissa: <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/osaaminen>. Luettu: 8.11.2017.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>. Luettu: 2.11.2017.

Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta 630/1998. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980630>. Luettu: 1.10.2017.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980631>. Luettu: 1.10.2017.

Laukia, J. 2015. Muuttuva ammatillinen koulutus. Teoksessa Laukia, J., Isacsson, A., Mäki, K. & Teräs, M. (toim.). Katu-uskottava ammatillinen koulutus – uusia ratkaisuja oppimiseen. s. 11 – 20. Unigrafia. Helsinki.

LPT 2014. Liikunnanohjauksen perustutkinto. Luettavissa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/2335607>. Luettu 8.11.2017.

LPT 2018. Liikunnanohjauksen perustutkinto. Tämän työn tulos, joka tulee voimaan 1.1.2018.

Nordström, S. 2.5.2017. Opetusneuvos, Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Opetushallitus. 1. työryhmän kokous, ohjeistus työryhmälle. Helsinki

OECD. 2015a. OECD Skills Outlook 2015. Youth, skills and employability. OECD Publishing. Luettavissa: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/oecd-skills-outlook-2015_9789264234178-en#page4. Luettu: 11.4.2016

OECD. 2015b. OECD Skills Outlook 2015. Youth, skills and employability. Summary in Finnish. OECD Publishing. Luettavissa: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/oecd-skills-outlook-2015/summary/finnish_50b31b2a-fi#page1. Luettu: 11.4.2016

Opetusministeriö. 2009. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24. Yliopistopaino. Jyväskylä.

OPH. 2008. Opiskelijan arvioinnin hyviä käytäntöjä. Luettavissa: http://www.oph.fi/download/46585_opiskelijan_arvioinnin_hyvia_kaytantoja.pdf. Luettu: 8.2.2016.

OPH. 2015. Ammatillisten perustutkintojen perusteiden toimeenpano ammatillisessa peruskoulutuksessa. OPH Oppaat ja käsikirjat 2015:10. Grano. Helsinki

OPH. 2015a. Ammatillisen koulutuksen reformi. Luettavissa: http://www.oph.fi/kehittamishankeet/ammattillisen_koulutuksen_reformi. Luettu: 28.8.2017.

OPH. 2015b. Osaamisperustaisuus todeksi-askelmerkkejä koulutuksen järjestäjälle. OPH Oppaat ja käsikirjat 2015:9. Grano. Helsinki

OPH. 2015c. Tutkinnon perusteet sekä yksilölliset opintopolut. Luettavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot/uudistuvat_tutkinnon_perusteet. Luettu: 8.2.2016.

OPH. 2015d. Osaamisen hankkiminen työpaikalla ammatillisessa peruskoulutuksessa. OPH Oppaat ja käsikirjat 2015:6. Grano. Helsinki

OPH. 2017. Ammatillinen koulutus. Luettavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus. Luettu: 8.11.2017.

Opintopolku. 2017. ammatillisen koulutuksen portaali. Luettavissa: <https://opintopolku.fi>. Luettu: 11.11.2017.

Pohjonen, P. Opetushallitus, ylijohdaja. 8.20.2015. Teoksessa Aarnio, L. & Pulkkinen, S. 2015.s.4. Mitä tarkoittaa ammatillisen koulutuksen ”työelämävastaavuus”? 2015.s.4. OPH tilannekatsaus marraskuu 2015. Raportit ja selvitykset 2015:7

Saranpää, M. 2015. Arvostan osaamista, arvioin osaamisia, kriteerien kriteerit. Teoksessa Laukia, J., Isacsson, A., Mäki, K. & Teräs, M. (toim.). Katu-uskottava ammatillinen koulutus – uusia ratkaisuja oppimiseen. s. 67 – 88. Unigrafia. Helsinki.

TE. 2017. Työ- ja elinkeinoministeriö, Julkiset työ- ja elinkeinopalvelut, ammattien kuvaukset. Luettavissa: http://www.ammattinetti.fi/amatit/detail/306_ammatti. Luettu 10.11.2017

Tuominen, T., Järvi, K., Lehtonen, M., Valtanen, J. & Martinsuo, M. 2015. Palvelujen tuoteistamisen käsikirja - Osallistavia menetelmiä palvelujen kehittämiseen. Aalto-yliopiston julkaisusarja Tiede + teknologia 5/2015. Perustieteiden korkeakoulu. Unigrafia. Helsinki.

Liitteet

Liite 1	Tarjouspyyntö
Liite 2	Kisakallion tarjous
Liite 3	Työryhmän asetus
Liite 4	Sähköpostikysely ja vastaukset
Liite 5	Lausuntokierroksen kommentit
Liite 6	Kehittämistyössä toteutettu osa Liikunnanohjauksen perustutkinnosta

Arvoisa vastaanottaja

Liikunnanohjauksen perustutkinnon sekä liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinnon perusteiden laatiminen

1. Tarjouspyynnön kohde

Pyydämme teiltä tarjousta liikunnanohjauksen perustutkinnon sekä liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinnon perusteiden ja niiden sisältämien liitteiden kirjoitustyöstä. Työskentelyalustana toimii Opetushallituksen ePerusteet -palvelu ja perusteluonnos tallennetaan ePerusteet -palveluun.

Tarjous voidaan jättää yhdestä tai useammasta osasta A, B:

- A) liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet
- B) liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinnon perusteet.

Työ toteutetaan Opetushallituksen asettaman työryhmän kanssa. Opetushallituksen asiantuntija johtaa tutkintojen perusteiden kirjoitustyötä. Opetushallitus edellyttää lisäksi, että tarjouspyynnössä kuvattujen osien A ja B osalta kirjoitustyö etenee yhteistyössä.

Työryhmän tehtävänä on linjata, kommentoida, seurata sekä osallistua tutkintojen perusteiden valmistelutyöhön kirjoitustyöstä vastaavien henkilöiden kanssa siten, että ehdotukset liikunnanohjauksen perustutkinnon sekä liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinnon perusteista osaamispisteineen valmistuvat aikataulun mukaisesti.

Vertailuhinta on hankkeen kokonaishinta, johon kuuluvat kaikki Opetushallitukselle aiheutuvat kustannukset. Näin ollen hinnan tulee sisältää muun muassa:

- henkilötyö koskien sihteerityötä ja tutkintojen perusteiden kirjoitustyötä
- työhön liittyvien tapaamisten matkakustannukset valtion matkustussäännön mukaisesti
- kokouskulut.

2. Yhteyshenkilö ja lisätiedot

Opetushallituksen yhteyshenkilö on opetusneuvos Soila Nordström, sähköposti soila.nordstrom@oph.fi.

3. Toteutuksen eteneminen, aikataulu ja toimitusehdot

Toimeksiannon toteuttaja nimeää hankkeelle vastuuhenkilön.

Työ aloitetaan heti kun sopimus on allekirjoitettu ja hankintamenettely on lainvoimainen.

Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden luonnoksen tulee olla valmiina lausunnolle lähetettäväksi 30.9.2017 mennessä. Lopullinen ehdotus tulee luovuttaa Opetushallitukselle 30.11.2017 mennessä. Määräyksen on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2018.

Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinnon perusteiden luonnoksen tulee olla valmiina lausunnolle lähetettäväksi 31.10.2017 mennessä. Lopullinen ehdotus tulee luovuttaa Opetushallitukselle 31.1.2018 mennessä. Määräyksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2019.

4. Sopimuksen laatiminen

Tarjousten perusteella valittavan perusteprojektin tai -projektien toteuttajien kanssa laaditaan hankintasopimus. Tarjouspyynnön liitteenä on varsinainen sopimusluonnos, jonka tarjouksen jättävä taho sellaisenaan hyväksyy hankintasopimukseksi.

Opetushallitus maksaa kustannukset laskua vastaan kolmessa erässä seuraavasti:

1. erä (enintään 30 % sopimuksen hankintahinnasta), kun työryhmä on kokoontunut ensimmäisen kerran ja Opetushallitus on hyväksynyt suunnitelman työn toteuttamisesta.
2. erä (enintään 30 % sopimuksen hankintahinnasta), kun luonnos tutkinnon perusteesta on luovutettu Opetushallitukselle ja se on hyväksytty lausunnolle lähetettäväksi
3. erä toteutuneiden kustannusten mukaan (enintään 40 % sopimuksen hankintahinnasta), kun työ on valmistunut ja Opetushallitus on hyväksynyt tehdyn työn ja loppuraportin maksetuista kustannuksista kuluerittelyineen.

Hintoihin lisätään tarvittaessa voimassa oleva arvonlisävero.

5. Tarjoukselle ja tarjoajalle asetettavat ehdottomat vaatimukset

Tarjousta koskevat ehdottomat vaatimukset:

- Kunkin hankinnan osa-alueen (A, B) vertailuhinta on korkeintaan 20.000 euroa (alv 0 %).
- Tarjouksen liitteenä on toteutussuunnitelma.
- Tarjoaja hyväksyy sellaisenaan tarjouspyynnön liitteenä olevan sopimusluonnoksen hankintasopimukseksi.

6. Tarjouksen valinta- ja vertailuperusteet

Saaduista tarjouksista koskien osia A ja B valitaan kokonaistaloudellisesti edullisimmat käyttäen seuraavia vertailuperusteita:

1. Tarjoajan esittämän työn toteuttamissuunnitelman sisältö ja toteuttamiskelpoisuus

Tarjouksen liitteenä olevassa toteuttamissuunnitelmassa tulee esittää työhön varatut henkilöresurssit sekä kuvaus työhön osallistuvien henkilöiden kyseessä olevaan alaan ja ammatilliseen koulutukseen liittyvästä asiantuntemuksesta. Tarjouksessa tulee myös kuvata, mitkä ovat kirjoitustyön etenemisen yhteiset seuranta-ajankohdat ja työn edistymisen aikataulu.

Tarjoukset arvioidaan keskenään ja asetetaan paremmuusjärjestykseen painottaen toteuttamissuunnitelman sisällön kattavuutta, henkilöstön kokemusta ja toteuttamiskelpoisuutta.

Tarjoukset arvioidaan keskenään ja asetetaan paremmuusjärjestykseen siten, että parhaalle tarjoukselle annetaan 80 pistettä ja muille tarjouksille arvioidaan pistemäärä verraten parhaaseen tarjoukseen.

2. Hinta

Vertailuhinnaltaan halvin tarjous 20 pistettä (maksimipistemäärä), muut suhteutetaan halvimpaan hintaan kaavalla: (halvin vertailuhinta / vertailtava hinta) x maksimipistemäärä.

Kohdista 1 ja 2 eniten pisteitä per hankinnan osa (A, B) saanut tarjoaja valitaan toimittajaksi kyseiseen hankinnan osaan.

Tilaaaja pidättää itsellään oikeuden olla valitsematta toimittajaa tarjoajista.

7. Tarjousten jättäminen ja tarjousten voimassaolo

Tarjoukset liitteineen pyydetään jättämään sähköpostilla Opetushallituksen kirjaamoon, osoitteeseen kirjaamo@oph.fi 20.3.2017 klo 15.00 mennessä.

8. Hankintamenettely

Hankinnan ennakoitu arvo ei ylitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 25 §:n mukaista kansallista kynnysarvoa. Hankintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016). Tarjouspyyntö on lähetetty Opetushallituksen hankintaohjeistuksen mukaisesti vähintään kolmelle tunnetulle mahdolliselle tarjoajalle.

9. Tarjouksen sisältö

Tarjoajan tarjoukseen tulee sisältyä seuraavat asiakirjat:

1. Hintaliite (tarjouspyynnön liitteenä täytettäväksi)
2. Toteutussuunnitelma, josta ilmenevät myös työhön varatut henkilöresurssit ja työhön osallistuvien asiantuntemus (tarjoajan itsensä laatima)

Tarjoaja kantaa vastuun siitä, että sen laatima tarjous on tämän tarjouspyynnön mukainen. Erityisesti tarjoajan tulee varmistua siitä, ettei tarjoukseen tai sen liitteisiin jää tähän tarjouspyyntöön nähden ristiriitaisia ehtoja tai tietoja.

Johtaja

Anni Miettunen

Yksikön päällikön sijainen,
opetusneuvos

Anne Liimatainen

LIITTEET

Hintaliite
Sopimusluonnos

**TOTEUTUSSUUNNITELMA, LIKUNNANOHJAUKSEN PERUSTUTKINNON
PERUSTEIDEN LAATIMINEN**

Kisakalliosäätiö/Kisakallion Urheiluopisto tarjoaa liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden laatimiseen tässä toteutussuunnitelmassa esitetyt henkilöstöresurssit sekä työn etenemisen aikataulun ja työskentelytavat hintaliitteen mukaiseen hintaan.

Kuvaus hankkeeseen osallistuvien henkilöiden osaamisesta.

Henkilö:	Toimenkuva:	Koulutus:	Työkokemus:	Muu asiantuntijuus
Pauliina Vastamäki <i>hankkeen vastuuhenkilö</i>	Tutkintovastaava LPT oppisopimus, liikunnanopettaja	LPT, LitM, NTM	Ammatillinen koulutus: 7 vuotta, Liikunnanohjaus- ja valmennustyö 20 vuotta	Ammattiosaamisen näyttöjen sekä tutkintotilaisuuksien säännöllinen arviointi työelämäyhteydet ja verkotot opetustoimen hallinto ja johtaminen
Pauliina Hyvönen	Apulaisrehtori	LitM, LO, AmO, NTM	Ammatillinen koulutus ja hanketyö 15 vuotta	Opetustoimen hallinto ja johtaminen, tutkintotilaisuuksien arviointi
Mari Heikkilä	Tutkintovastaava LAT, Työssäoppimisen koordinaattori	LitM, ft, NTM	Ammatillinen koulutus ja hanketyö 20 vuotta. Liikunnanohjaus 20 vuotta. Fysioterapeutin työ kuusi vuotta.	Työelämäyhteydet ja opetussuunnitelmatyö. Ammattiosaamisen näyttöjen ja tutkintotilaisuuksien arviointi.
Jukka Hokka	Tutkintovastaava VAT, opettaja	LitM, NTM	Ammatillinen koulutus 16 vuotta ja liikunta-alan työkokemus 26 vuotta	Tutkintotilaisuudet, ammattiosaamisen näytöt, fyysikkavalmennus, joukkuepelivalmennus
Sampo Hulkkonen	Tuntiopettaja, opinto-ohjaaja	LO AMK, AmO, NTM, VeAT, LAT	Järjestöalan johtaminen, ammattivalmentaminen, opetus- ja koulustehtävät, valmentajakoulutus	LPT:n opinnollistaminen 2015-16, ammattiosaamisen näyttöjen ja tutkintotilaisuuksien arviointi, oppisopimuskoulutettavi en työpaikkakouluttajana toimiminen, aktiivinen opiskelija

Toteutukseen varattu Kisakallion työresurssi:

10 viikkoa, yhteensä 405 tuntia

Opetushallituksen työryhmä:

Opetushallituksen asettaman työryhmän tulisi koostua sekä työnantajan, työntekijän sekä opetusalan edustajista. Etenkin työelämän edustajien monipuolisuus on työryhmän toiminnalle eduksi. Ehdotuksia työelämän ja koulutuksen järjestäjien edustajiksi työryhmään on liitteessä 2.

Urheiluopistoverkoston yhteistyö:

Työskentelyssä tullaan hyödyntämään koko urheiluopistoverkoston osaamista, siten että opistot nimeävät omat yhteyshenkilönsä. Tiedottaminen hankkeen etenemisestä tapahtuu yhteyshenkilöiden kautta.

Työn etenemisen aikataulu ja työskentelytavat:

Maalis-huhtikuu	Toukokuu	Kesä-heinäkuu	Elokuu	Syys-marraskuu
-OPH:n työryhmän kokous nro 1 -Urheiluopistojen Hallintopäivät 26.4.17 -Ensimmäisen vaiheen viimeinen kommentointi 30.4.17	-OPH:n työryhmän kokous nro 2 - UO-opettajien opintopäivät 29.-30.5.17	-Toisen vaiheen kommentit valmiina 5.6.17 -OPH:n työryhmän kokous nro 3	-Verkoston ja OPH:n työryhmän yhteinen tapaaminen - OPH:n työryhmän kokous nro 4	-Luonnos lausuntokierrokselle -Viimeistelytyö - OPH:n työryhmän kokous nro 5

Maalis - huhtikuu 2017:

OPH:n nimeämän työryhmän kokous nro 1

vko 14-15

Tavoitteet:

1. järjestäytyminen
2. uudistuksen tavoitteen määrittely
3. työnjaon ja aikataulun määrittely
4. tutkinnon perusteiden pohjan avaaminen ePerusteet palveluun ja muun sähköisen kommentointi- ja kokousalustan hyväksyminen
5. tehtävänanto nykyisten tutkinnon perusteiden liiteosan (9.) tarkasteluun ja kommentointiin
  - a. liikunta-alan kuvaus ja arvoperusta
6. Tehtävänanto tutkinnon rakenteen tarkasteluun ja kommentointiin

Toimenpiteet:

Aloituskokouksen jälkeen toimintatavat esitellään uudistustyössä mukana olevalle urheiluopistoverkostolle ja annetaan tehtävänanto liiteosan ja rakenteen tarkasteluun

- tiedotus toimintatavoista sekä tavoitteista tapahtuu urheiluopistojen vastuuhenkilöiden kautta yhteisellä verkkokokouksella.
  - Kommentointi tapahtuu yhteisellä sähköisellä alustalla (esim. Google Drive, pedaNet)
  - Kommentointimahdollisuus ja keskustelu koulutuspäälliköiden tapaamisessa urheiluopistojen hallintopäivillä Vierumäellä 26.4.17
  - Sihteeri tekee kommentteista yhteenvedon
- kommentit tutkinnon perusteiden liiteosaan sekä tutkinnon rakenteeseen **30.4.17** mennessä

Toukokuu 2017:

OPH:n työryhmän kokous nro 2.

vko 19

Tavoitteet:

1. liiteosaan (9.) tulleiden kommenttien yhteenvedon läpikäynti ja johtopäätökset
2. tutkinnon rakenteen tarkasteleminen ja mahdollisten muutosten tekeminen
3. tehtävänanto tutkinnon osa - kohtaiseen tarkasteluun ja kommentointiin

Toimenpiteet:

Urheiluopistoverkosto ja työryhmä:

Tutkinnon perusteiden tutkinnon osa-kohtainen tarkastelu alkaa

- ensin pakolliset, sitten valinnaiset
- NQF vaatimustasojen huomiointi ammattitaitovaatimuksissa
- kommentointi yhteisellä sähköisellä alustalla

Urheiluopisto-opettajien opintopäivät **29.5.-30.5.17 Rovaniemellä**

- tiedotus perusteiden laadinnasta ja etenemisestä
- yhteistyö LAT/VAT perusteiden laadinnan kanssa
- koko urheiluopisto väen osallistaminen, kommentit **5.6.17 mennessä**

Sihteeri laatii yhteenvedon verkoston kommentteista muutoskohteiksi

Kesä-heinäkuu 2017:

OPH:n työryhmän kokous 3.

vko 24

Tavoite:

1. Muutosehdotusten läpikäyminen ja muutoksista päättäminen

Kirjoitustyö muutosehdotusten ja kommenttien pohjalta

(vapaajakso / tauko kirjoituksesta: heinäkuu)

Elokuu 2017:

työryhmän ja verkoston kommentointi perusteluonnokseen (lausuntokierros)

verkoston ja OPH:n työryhmän yhteinen tapaaminen

vko 33

- mahdollisuus verkkoyhteyteen

OPH:n työryhmän kokous nro 4.

vko 33

Tavoite:

1. käsitellä muutosehdotukset ja lisäykset

Syyskuu 2017:

Luonnoksen viimeistely, valmis **30.9.2017**

Loka-marraskuu 2017:

lausuntokierros ja viimeistely

OPH: työryhmän kokous nro 5.

Tavoite:

1. Hyväksytään esitys tutkinnon perusteiksi

Työryhmän jäsenet

Työryhmän asettaminen liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden laadintaan

Tehtävä Opetushallitus asettaa työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiksi.

Toimikausi 26.4.2017–30.11.2017

Kokoonpano Sampo Hulkkonen, liikunta-alan yrittäjä, kouluttaja, Kisakallion urheiluopisto
Ville Kämppi, liikunnanohjaaja, koordinaattori, Vierumäen liikunta- ja hyvinvointipalvelut
Maria Nyström, liikuntapalvelupäällikkö, Helsingin kaupunki
Tiina Pyykkönen, sihteeri, Urheiluopistojen yhdistys ry.
Aija Rautio, liikuntapalvelupäällikkö, Lappeenrannan kaupunki
Marjukka Tiainen, varapuheenjohtaja, Suomen Liikunnan ammattilaiset ry, liikunta-alan ja valmennuksen tutkintotoimikunta
Timo Tuomi, kehittämispäällikkö, Nummelan Palloseura
Pauliina Vastamäki, tutkintovastaava, Kisakallion urheiluopisto

Työryhmän puheenjohtajana toimii tutkintovastaava Pauliina Vastamäki Kisakallion Urheiluopistosta. Sihteereinä toimivat liikunta-alan yrittäjä, kouluttaja Sampo Hulkkonen ja apulaisrehtori Pauliina Hyvönen Kisakallion Urheiluopistosta. Työryhmä voi kuulla myös muita asiantuntijoita.

Opetusneuvos Soila Nordström Opetushallituksesta johtaa liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden uudistamistyötä.

Kustannukset Perusteprojektista tehdään yhteistyösopimus Kisakalliosäätiön, Kisakallion Urheiluopiston kanssa.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Kati Lounema

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

LIITTEET

Työryhmän jäsenten yhteystiedot

JAKELU

Työryhmän jäsenet

TIEDOKSI

Kisakalliosäätiö, Kisakallion Urheiluopisto

TYÖRYHMÄN JÄSENET

Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden laatiminen

Sampo Hulkkonen

Kisakalliosäätö, Kisakallion urheiluopisto
Kisakalliontie 284
08360 LOHJA
Puh. 040 551 3489
sampo.hulkkonen@gmail.com

Ville Kämppi

Suomen Urheiluopisto
Kaskelantie 10
19120 VIERUMÄKI
Puh. 040 715 9784
ville.kamppi@vierumaki.fi

Maria Nyström

Helsingin Liikuntavirasto
PL 4800
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Puh. 050 581 5777
maria.nystrom@hel.fi

Tiina Pyykkönen

Urheiluopistojen yhdistys ry.
Pajulahdentie 167
15560 NASTOLA
Puh. 040 589 0618
tiina.pyykkonen@urheiluopistot.fi

Aija Rautio

Lappeenrannan kaupunki
PL 11
53101 LAPPEENRANTA
Puh. 040 513 8140
aija.rautio@lappeenranta.fi

Marjukka Tiainen

Liikuntakeskus Pajulahti
Pajulahdentie 167
15560 NASTOLA
Puh. 044 775 5336
marjukka.tiainen@pajulahti.com

Timo Tuomi

Nummelan Palloseura
Kuoppanummentie 22, PL 79
03101 NUMMELA
Puh. 0500-670254 (050-3539749 työ)
timo.tuomi@nups.fi

Pauliina Vastamäki

Kisakallion Urheiluopisto
Kisakalliontie 284
08360 LOHJA
Puh. 040 4560 700
pauliina.vastamaki@kisakallio.fi

TYÖRYHMÄN SIHTEERIT

Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden laatiminen

Sampo Hulkkonen

Kisakalliosäätiö, Kisakallion urheiluopisto
Kisakalliontie 284
08360 LOHJA
Puh. 040 551 3489
sampo.hulkkonen@gmail.com

Pauliina Hyvönen

Kisakallion urheiluopisto
Kisakalliontie 284
08360 LOHJA
Puh. + 358 44 771 6997
pauliina.hyvonen@kisakallio.fi

Sähköpostikyselystä koonti:

Olemme työstämässä OPH:n kanssa Kisakallion Urheiluopistossa Liikunnanohjauksen perustutkinto, liikuntaneuvoja -tutkinnon perusteita. Tavoitteena on vastata työelämän tarpeisiin entistä paremmin.

Tähän työhön tarvitsimme apuamme vastauksina seuraaviin neljään kysymykseen:

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

Vastauksia kaipaamme heti 27.4. mennessä, joten jos vaan ehdit lyhyestikin vastata...

Vastaukset käsitellään luonnollisesti anonyymisti. Kiitos vaivannäöstä.

t. Kisakallion Urheiluopisto

Sampo Hulkkonen ja Pauliina Vastamäki

KUNTA

1. mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

Liikunnanohjaustehtäviin. Kaikki eri ikäryhmät ja erilaiset ryhmät. Yksilöt yms

2. mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

Koulutuksen aikana mielestäni ei vielä voi vaatia valtaisa ohjaustaitoa. Tämä kasvaa kertyä mm. työharjoitteluiden aikana kun pääsee käytännössä kokeilemaan oikeiden ryhmien kanssa.

Oma-aloitteisuus, innokkuus sekä uteliaisuus plussaa. Myös kyky tulla eri ikäisten ihmisten kanssa toimeen plussaa

3. jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

Plussaa, mutta ei välttämättömyys että tarvitsee olla erikoistunut lasten liikuntaa. Moni olisi varmasti kiinnostunut useammasta vaihtoehdosta

4. mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

Meidän työympäristössä ei juuri mikään. Toki kun haetaan esimies tai vastaavien tehtäviin, on koulutuksella merkitystä

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

Ryhmäliikuntaa/yksilöohjaukseen toimintakykyisille

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

Vesiliikunnan erityisosaamista: uinninvalvojan pätevyyttä, uinninopettajan pätevyyttä, vesiliikunnan ohjaukset(vesivoimistelu/vesijuoksu) katsotaan eduksi, vauva- ja perheuinnin ohjaajan pätevyys katsotaan eduksi, erityisuimaopettajan pätevyys katsotaan eduksi. Nykytilanteessa liikunnanohjaajat hakevat uimahallille töihin ilman vaadittua minimipätevyyttä(uinninvalvoja ja uimaopettaja) ja jopa yli puolet hylätään esikäsittelyvaiheessa. Olemme järjestämässä paikallista lisäkoulutusta tilanteen korjaamiseksi.

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

Valinnainen tutkinnonosaa katsotaan, mitä erityisosaamista kyseinen henkilö tuo, mahdollistaako se uusia ohjaamismuotoja/ryhmiä.

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

AMK ja perustutkinnon suorittaneiden eroavaisuudet on vaikea hahmottaa paremminkin on koulukohtaisia eroavaisuuksia. Lyhyesti: AMK valmistaa paremmin hallinnollisiin tehtäviin, kun liikuntaneuvoja on enemmän jo käytäntöä nähnyt.

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

Nykykäytännön mukaan liikuntaneuvojan tutkinnolla työllistytään liikuntaviraston liikunnanohjaajan tehtäviin. Tehtävät pitävät sisällään yleisesti senioreiden ja erityisryhmien liikunnanohjausta, joka muodostuu pääasiassa salijumpista, kuntosalitoiminnasta sekä vesijumpista. Lisäksi osalla ohjaajista on työjärjestyksessään koululaisten uinninopetusta. Salijumppien ohjaaminen (myös työikäisille) korostuu meillä, mutta tällä hetkellä kokeneimpien ohjaajien työnkuviin on lisätty joitakin henkilökohtaisia liikuntaneuvontatehtäviä.

Viikkotuntien lisäksi virasto vastaa erilaisten tapahtumien järjestämisestä ja toteutuksista, ja tällaisissa tilanteissa monet ohjaajat kohtaavat eri asiakasryhmiä vähän laajemmin (mm. lasten ja nuorten ohjaus päivittäisissä työtehtävissä on koululaisten uimakouluja ja kesän liikuntaleirejä lukuun ottamatta vähäistä).

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

Tällä hetkellä ei ehkä niinkään vaadita, mutta itse toivoisin liikunnanohjaajien ylipäättään ymmärtävän ja kykenevän huomioimaan hiukan enemmän ihmisten yksilöllisiä eroja ja ei-liikkuvia ihmisiä sekä psyykkisten ominaisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan.

Kentällä on myös suuri puute ohjaajista, joilla olisi riittävästi pedagogista osaamista perusliikuntataitojen opettamiseen sekä lasten ja nuorten ohjaamiseen!! Pedagogiset vaatimukset kun ovat melko lailla erilaiset esim. allasjumpan ohjauksessa tai haasteellisten ja taidoiltaan heterogeenisten lasten opettamisessa. Ja lisäksi koko ajan enemmän tarvittaisiin kykyjä kohdata, ohjata ja opettaa lapsia, joilla on monenlaisia puutteita niin liikuntataitojen omaksumisessa kun myös toiminnassaan ja käyttäytymisessään. Emme esimerkiksi kykene järjestämään riittävästi kohdennettuja sovelletun liikunnan liikuntaryhmiä siksi, että ei löydy ohjaajia, jotka kykenisivät suoriutumaan haasteellisempien ryhmien ohjauksesta.

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

Koska itse vastaan lasten ja nuorten liikuntapalveluista, edellytän luonnollisestikin, että ohjaajalla on jotakin kokemusta ja mielellään myös opintoja lasten ja nuorten liikunnanohjaukseen liittyen. Samoin rekrytointiprosessissa kiinnitän aina huomiota hakijoihin, joilla on suoritettuna erityisen tuen tarpeessa olevien ihmisten liikunnanohjaukseen liittyviä opintoja. Tällä hetkellä tuntuu siltä, että valinnaisten opintojen merkitys on ollut melko pieni.

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

Käytännössä tällä hetkellä Helsingin liikuntavirastoton työtehtävissä olevien ohjaajien osalta eroa ei juuri ole. Erilaisiin hankkeisiin ohjaajia palkatessa pyritään yleensä hakemaan AMK-tutkinnon suorittaneita ohjaajia, sillä hanketyön osalta työtehtävät ovat usein hankkeen alkuvaiheessa vielä osin epäselvät, ja tehtävänkuva yleensä tarkentuu vasta hankkeen käynnistyttyä. Näin ollen ohjaajalta toivotaan riittävää kykyä sekä edellytyksiä myös erilaisten kirjallisten tehtävien tekemiseen, ja normaalia väljemmässä viitekehityksessä toimittaessa ohjaajalta vaaditaan kykyä itsenäisempään päätöksentekoon oman työnsä sisällä.

Esim. henkilökohtaisessa liikuntaneuvonnassa ohjaajalta edellytetään tiettyjen asioiden syvällisempää ymmärtämistä sekä asiakkaan kohtaamista yksilönä.

YKSITYINEN

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

Erilaisiin liikunnanohjaustehtäviin. Esim. uimahalleihin (valvonta, vesijumput, uimaopetus, jne.), kuntosaliohjaukset, koulujen liikunnallisen iltapäivätoiminnan vetäminen. Nämä lähinnä kuntien toimintaa, jolla myös itse toimin. Muilla sektoreilla varmasti urheiluseurojen toiminnassa ja yksityisillä liikuntatoimijoilla.

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

Riippuen minkälaisissa työtehtävissä työskentelee, niin tietysti jonkinlaista osaamista, jotta pystyy itsenäisesti toimimaan. Hyvää asennetta, riittävää teoriaosaamista, jota osaa hyödyntää käytännössä. Hyvin monenlaisia tietoja ja taitoja.

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

Tietysti sillä on merkitystä, mihin on suuntautunut ja niitä taitoja voisi varmasti hyödyntää työelämässä.

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

Lähinnä ajattelisin, että amk-tutkinnon suorittaneet toimisivat esimies asemassa. Käytännön liikunnanohjauksessa ei välttämättä näy minkälainen tutkinto ohjaajalla on. Riippuu paljon yksilöstä.

1. Liikuntaneuvoja on soveltuva toimimaan hyvinkin erilaisissa liikunta-alan ohjauksellisissa tehtävissä. Pääosin koulutus antaa valmiudet ohjata erilaisia ryhmiä ja myös yksilöitä (edellytyksenä yksilöllisen liikunnanohjauksen tutkinnon osan suorittaminen). Toki koulutus antaa vasta valmiudet ammattiin ja työ sen jälkeen opettaa lisää. Varmasti opiskelijan oma suuntautuneisuus on tärkeä asia siinä, mihin hän työelämässä sijoittuu.
2. Mielestäni nykyinen tutkinto-malli on selkeä ja se antaa valmiudet toimia valinnaisten tutkinnonosien osaamista edellyttävissä työtehtävissä. (tämä kysymys on vaikea/ laaja)
3. Sillä on suuri merkitys. Jos opiskelija ei ole esim suorittanut valmennuksen tutkinnonosaa ja hän on hakemassa kyseistä osaamista vaatimaan työtehtävään, en välttämättä palkkaisi häntä.
4. AMK- opiskelija voi mielestäni toimia opettajana ja hallinnollista osaamista vaativissa tehtävissä.

Hänellä on jo luultavasti enemmän kokemusta ja laajempi koulutustausta takanaan muutenkin. Liikuntaneuvojalla ei välttämättä ole koulutuksensa puolesta osaamista riittävästi

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

Liikunta-alan tehtäviin monipuolisesti
Työelämän tuoman vastuun ja kehittymisen myötä myös johdolliseen/esimiestehtäviin

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

**Ammatillisia taitoja; liikunnanohjaus, ryhmän hallinta, soveltaminen
Työelämätaidot/ sosiaaliset taidot; vuorovaikutustaidot, tiimityötaidot, tietotekniset taidot, halu oppia uutta ja nopea omaksumiskyky**

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

osoittanee ainakin mielenkiintoa ja halukkuutta kehittyä ko.osa-alueella
riippuu täysin työtehtävästä voiko sitä siinä toteuttaa

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

riippuu ihan täysin opiskelijasta ja siitä millaista vastuuta itsensä kehittämiseen on ollut opintoja ennen tai opintojen aikana

perustutkinnon opiskelijoilla näyttäisi kehittyvän paremmat taidot monipuoliseen lajiosaamiseen mutta tämäkin siis täysin kiinni opiskelijasta

KOULUTUS

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

Liikunnanohjaus erilaisille ryhmille ja yksilöille.
Liikunnanohjaus terveysliikunnan, lasten liikunnan ja erilaisten lajien näkökulmasta.
Kuntosaliharjoittelun ohjaaminen erilaisissa ympäristöissä.
Liikuntaneuvonta erilaisille asiakasryhmille sekä yksilöille.
Valmennustyö seuratoiminnassa.
Uinnin valvonta ja uinnin opetus.
Erilaisten tapahtumien vastuullinen suunnittelu ja toteutus.
Seuratyö kokonaisuudessaan: ohjaus, tapahtumien organisointi ja käytännön seuratyö – arjen asioiden hoitaminen.
Asiakaspalvelutyö sekä kuntosaliympäristössä että seuratyössä.
Liikunta-alan yrittäjänä toimiminen.

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

Liikunnanohjauksen suunnittelutaitoa sekä suunnitelman pohjalta ohjaamista, sisältäen ohjausprosessin: ryhmänhallinta, menetelmien valinta, palautteenantotavat, arviointitaito.
Organisointikykyä.
Vuorovaikutustaitoja - Erilaisten ihmisten kohtaamista. Ryhmässä / tiimissä toimimista.

Lajitietoutta käytettäväksi liikuntaneuvonnassa sekä ohjaamisessa.
Hyvä oma liikunnallinen taito ja sen soveltaminen ohjaamisessa.

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

Valinnat kertovat motivaatiosta tehdä työtä syventämissään tutkinnon osissa.
Valintojen perusteella ehkä rajautuu toimintaympäristö – valinnaisten työssäoppimispaikoista opiskelijat usein saavat työpaikan. Tehty työ valinnaisen suunnassa ohjaavat ensimmäisen työpaikan valintaa.
Toisaalta persoona ja vuorovaikutustaidot saattavat painaa valinnassa enemmän kuin tutkinnon osan valinta.

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

AMK – projektijohtaminen, esimiestehtävät? Onko käytännössä näin?
LPT – käytännön ohjaus- ja neuvontatyö

URHEILUSEURA

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

Liikunnan ohjaamiseen. Hallinnolliset työt vähäisiä, joten kaikki ohjaamiseen ja asiakkaan kanssa käytävään keskusteluun liittyvät sopivia tehtäviä. Esimerkiksi ryhmäliikunta, lajivalmennus, kuntosaliohjaaja ja muut liikunnanohjaustehtävät

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

Itsekin koulun käyneenä vaaditaan ohjaamiseen liittyviä taitoja, että liikuntaneuvoja kykenee soveltamaan ja eriyttämään ohjaamistaan kaikenlaisille kohderyhmille. Odotukset ovat usein kovemmat ja odotetaan myös hallinnollisten taitojen osaamista, mutta näitä ei todellisuudessa koulussa opeteta.

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

Ensisijaisesti katsoisin, mikä tutkinto kyseessä. Koen, että työnhakijan itsensä tulee tuoda oma osaaminen ja ammattitaito esille, mihin kuuluu tärkeänä osana kertoa valinnaisista. Valinnainen tutkinnonosa kuitenkin kertoo omista mielenkiinnon kohteista. En usko työnantajan katsovat sen tarkemmin tutkinnon kohtia.

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

Tutkinnoissa on valtavat vaatimustason erot. Ammattikorkeakoulussa tehtävien kirjallisten töiden ja muiden suoritusten taso sekä laajuus ovat aivan eri luokkaa. Liikuntaneuvojaksi lukeminen tuntui "päiväkodilta", kun jatkoin AMK tutkintoa lukemaan. Tällä hetkellä työnimikkeiden vuoksi tekevät pitkälti samoja töitä, mutta paranemaan päin kyllä, että selkeästi johto-/hallintotehtävät ovat AMK tutkinnon suorittaneille.

- mihin työtehtäviin tutkinnon suorittanut mielestänne sijoittuu / on sopiva koulutuksensa puolesta?

- liikunnanohjaukseen ja -neuvontaan yksilö- ja ryhmätasolla. Niin lasten, aikuisten kuin ikääntyneiden parissa. Työtehtävät voivat olla urheiluseuroissa, kaupungilla/ kunnalla, iltapäiväkerhoissa, liikuntakeskuksissa tms.

- mitä osaamista häneltä vaaditaan / odotetaan?

Odotetaan, että tutkinnon suorittanut suoriutuu hänelle osoitetuista tehtävistä itsenäisesti ja omaaloitteisesti. Tutkinnon suorittaneen tulee osata itse suunnitella ja toteuttaa liikunnanohjausta lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä, terveellisesti ja turvallisesti. Perus liikunta ja -ohjaustaidot tulee olla hallussa.

- jos rekrytoisit ko. henkilön, mikä merkitys hänen tutkintotodistukseensa merkityllä valinnaisella tutkinnonosalla on?

Voisi olla merkitystä, jos valinnainen tutkinnonosa olisi oman yrityksen päätoimintaa (lasten liikunnan ohjaus/ valmennus/ PT tms.)

- mikä mielestäsi on Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen ja Perustutkinnon suorittaneen osaamisen merkittävimmät erot työelämässä?

Merkittävimmät erot ovat varmasti siinä, että Liikunnanohjaajalla AMK on valmiudet toimia myös hallinnollisissa tehtävissä sekä suunnitella toimintaa laajemmin. Yhteiskunnallisia opintoja on enemmän ja syventävät opinnot ovat laajemmat (?)

Lausuntojen kooste

Liikunnanohjauksen perustutkinto 2018

Lausuntopyyntö 25.9.2017, lausuntoja pyydettiin 13.10.2017 mennessä.

Lausuntoja pyydettiin erityisesti

- tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyydestä
- tutkinnon osista ja muodostumisesta
- tutkinnossa vaadittavasta ammattitaidosta, ammattitaidon osoittamisesta ja hyväksytyin suorituksen kriteereistä.

Lausuntoja Opetushallituksen kirjaamoon tuli yht. **X**.

<i>Lausuntopyyntö lähetettiin</i>	<i>Lausunto annettu</i>	<i>Lausunnon keskeiset asiat</i>
Elinkeinoelämän keskusliitto EK	-	
KT Kuntatyönantajat	-	
KKV Kilpailu- ja kuluttajavirasto	ei jakelussa	"onnistunut hyvin työelämälähtöisyydessä ja tutkinnon osat ovat selkeät" digitaalisuus, tietosuojaja ja kuluttajansuoja vahvemmin esiin esitys: liikuntapalveluiden tuottajana toimiminen, ammattitaitovaatimuksen täsmentäminen ja siihen kriteeristö (kts. lausunto)
Liikunta-alan ja valmennuksen tutkintotoimikunta	-	
Opetusalan ammattijärjestö OAJ	-	
Palvelualojen ammattiliitto PAM	13.10.	työelämälähtöisyys: asiakaslähtöisyys, turvallisuusasiat, arvot ja ammattietiikka "kiitettävästi" työlainsäädäntö ja työsuojelu selvemmin näkyviin 2.1 Liikunnan ohjaaminen -tutkinnon osassa painopiste pakollisissa tutkinnon osissa → tutkinnon muodostuminen "melko jäykkä ja ohjelmoitu" tapahtuman järjestäminen kaikissa osaamisaloissa – päällekkäisyyttä! Esitys: tapahtumajärjestämiseen liittyvä tutkinnon osa valinnaiseksi
Palvelualojen työnantajat Palta	-	
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry	ei lausuttavaa	
Suomen Liikunnan Ammattilaiset SLA ry	13.10	Kritiikkiä tutkinnon perusteiden ilmaisutapaan; lausunto kohdistuu muuttuvaan lainsäädäntöön

		Tyydyttävää tasoa pidetään liian korkeana Otettu kantaa valmentajan ja liikunnanohjauksen pt:n yhdistämiseen – tähän ei kuitenkaan ole menty (liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto)
Suomen Kunto- ja terveysliikuntakeskusten Yhdistys SKY ry	tulossa	
STTK	ei lausuttavaa	
Suomen Urheiluliitto SUL ry	-	
Suomen Yrittäjät ry	tulossa	
Urheiluopistojen Yhdistys ry	-	
Liikunnanohjauksen perustutkinnon koulutuksen ja tutkinnon järjestäjät		
<i>Kiipulasäätiö</i>		vastaa työelämän vaatimuksiin liikuntatapahtuman järjestäminen – päällekkäisyyttä ammattitaitovaatimukset samankaltaisena kaikissa tutkinnon osissa – hyvä ratkaisu Liikunnan ohjaaminen ja liikuntaneujana toimiminen (pakolliset) 50 osp on ”määränä riittävä” työn edellyttämään ammattitaitoon tutkinnon rakenne ohjaa erikoistumaan ”Näin saadaan ammattitaidoltaan monipuolisia ja omiin vahvuuksiinsa erikoistuneita liikuntaneuvojia)
<i>Kiipula / ammatillinen erityisopettaja</i>		samansisältöinen edell. kanssa
<i>Suomen Urheiluopisto/ Vierumäki</i>		Profiloituminen (valmiiksi tiettyyn ammattiin) on hyvä ja selkeä ratkaisu valinnaisuuksien rajoittaminen osaamisaloittain olisi vielä mietittävä, nyt jää epäselväksi yrittäjyyttä lisää – vrt. yhteiset valinnaiset liikuntapalvelujen tuottaminen kaikkiin osaamisaloihin elämysliikunta on hyvä tarpeellinen, luonto selvemmin näkyviin kriteeristön erottelevuus – tarkennettava tapahtuman järjestäminen – eri tyyppisiin tapahtumiin selvemmat erot ammattitaidon osoittaminen – tarkennettava miten ja minkälaisissa työtehtäväkokonaisuuksissa
<i>Varala</i>		lasten liikunnan ohjaaminen – tulisi vahvemmin tuoda esiin musiikin käyttö ryhmäliikunnan ohjaamisessa – kyseenalaistettu kriteereinä kestävä kehitys ja yhteisöllisyys vahvemmin valinnaiset tutkinnon osat osaamisaloittain Liikuntaneujana toimiminen – laajuus kyseenalaistettu kielitaitovaatimusta Uinnin opettaminen ja hengenpelastus – tarkistettava

		työelämätaidot – tarkistettava kriteeristö
<i>Turun ammatti-instituutti</i>		<p>yrittäjyys hyvä asia, mutta se tarvittaisiin kaikkiin osaamisaloihin (valinnaiset tutkinnon osat)</p> <p>osaamisalat koetaan vaikeuttavina tutkinnon rakenteen ymmärtämisen kannalta</p> <p>työtehtäväkokonaisuudet väljiä – ammattitaidon osoittamistavat tarkistetaan</p>
<i>Pajulahti</i>		osaamisalat koettu hyväksi myös opiskelumotivaation kannalta ammattitaitovaatimukset selkeät
<i>Lapin urheiluopisto</i>		<p>Tutkinnon rakenne koetaan pirstaleiseksi ja spesiaaliosaamiseen tähtääväksi</p> <p>Hiihdon opettaminen ja lumiturvallisuus – tutkinnon osa 15 osp valinnaiseksi. Verrattu uinnin valinnaiseen tutkinnon osaan.</p> <p>Liikuntamatkailu osana perustutkinnon tuottamaa osaamista (vrt. matkailualan pt 2018)</p> <p>Liikuntatapahtumien järjestäminen – tarkistettava</p> <p>Esitetty, että valinnaisten tutkinnon osien sisältöjä tuodaan pakollisiin tutkinnon osiin, joiden laajuus -> 35 osp</p> <p>Liikunnan ohjaaminen -tutkinnon osa</p> <ul style="list-style-type: none"> - saamen kieli? - soveltavan liikunnan eriyttämistä pidetään työelämän kannalta huonona <p>Liikuntaneuvojana toimiminen -tutkinnon osa</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimintakykytestaukset ja kehonkoostumustestit kaikkiin osaamisaloihin <p>Liikuntapalvelujen tuottajana toimiminen -tutkinnon osa</p> <ul style="list-style-type: none"> - päällekkäisyys yhteisten valinnaisten yritystoiminnan suunnittelun (15 osp) ja at:n liikuntayrittäjyys <p>Esitys uusista tutkinnon osista:</p> <p>paikallinen</p> <p>hiihdon opettaminen ja lumiturvallisuus</p> <p>urheilijana kehittyminen</p>

Liikunnanohjauksen perustutkinto

Liikunnanohjauksen perustutkinto

Liikuntaneuvoja

- ohjaa liikuntaa turvallisesti erilaisille asiakkaille
- hyödyntää liikunnanohjauksessa erilaisia liikuntamuotoja, liikuntalajeja ja toimintaympäristöjä
- antaa liikuntaneuvontaa ja toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa liikunta-alan ammattilaisena
- laatii asiakkaille terveyttä ja fyysistä toimintakykyä edistäviä liikuntaohjelmia
- järjestää liikunta- tai kilpailutapahtumia.

Liikuntaneuvoja voi erikoistua terveyttä edistävään liikuntaneuvontaan, valmentamiseen ja seuratoimintaan tai liikunnan palvelutuotantoon.

Liikuntaneuvojat työskentelevät liikunnan ohjaajina, liikuntaneuvojina, ryhmäliikunnan ohjaajina, kuntosaliohjaajina, uimavalvojina, soveltavan liikunnan ohjaajina, työhyvinvoinnin edistäjinä, valmentajina, iltapäivätoiminnan ohjaajina, liikunnallisten elämyspalvelujen ohjaajina ja tuottajina sekä personal trainereina. Tyypillisiä työympäristöjä ovat esimerkiksi kuntien liikuntatoimet, kuntokeskukset, uimahallit, urheiluseurat ja -järjestöt, urheiluopistot, yritykset ja muut liikuntapalveluja tuottavat organisaatiot. Liikuntaneuvoja voi toimia myös itsenäisenä ammatinharjoittajana.

Liikunnanohjauksen perustutkinnon tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista määrätään Opetushallituksen määräyksessä "Opiskelijan terveydentilaa koskevat vaatimukset ammatillisissa perustutkinnoissa".

Perusteen nimi

Liikunnanohjauksen perustutkinto

SISÄLTÖ

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	4
2.1. Liikunnan ohjaaminen, 25 osp.	4
2.2. Liikuntaneuvojana toimiminen, 25 osp.	8
2.3. Liikuntatapahtuman järjestäminen, 20 osp.	12
2.4. Palvelumuotoilu, 15 osp.	16
2.5. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp.	18
2.6. Terveyttä edistävän liikunnan ohjaajana toimiminen, 30 osp.	18
2.7. Kilpailutapahtuman järjestäminen, 20 osp.	25
2.8. Valmentajana toimiminen seurassa, 30 osp.	29
2.9. Elämysliikunnan ohjaaminen, 15 osp.	35
2.10. Ryhmäliikunnan ohjaaminen, 15 osp.	39
2.11. Soveltavan liikunnan ohjaaminen, 15 osp.	42
2.12. Testaaminen ja harjoittelun ohjelmointi, 15 osp.	46
2.13. Uimavalvojana toimiminen, 15 osp.	49
2.14. Uinnin opettaminen, 15 osp.	53
3. Arviointiasteikko.	57

1. Tutkinnon muodostuminen

Liikunnanohjauksen perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osaamispistettä) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä). Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä.

Liikunnanohjauksen perustutkinnossa on kolme osaamisalaa, joissa kaikissa on sama tutkintonimike:

Liikunnan palvelutuotannon osaamisala, liikuntaneuvoja

Terveyttä edistävän liikuntaneuvonnan osaamisala, liikuntaneuvoja

Valmennuksen ja seuratoiminnan osaamisala, liikuntaneuvoja.

Kaikissa osaamisaloissa on kaksi yhteistä pakollista tutkinnon osaa: Liikunnan ohjaaminen (25 osaamispistettä) ja Liikuntaneuvojana toimiminen (25 osaamispistettä). Näiden lisäksi Liikunnan palvelutuotannon osaamisalassa on kolme osaamisalakohtaista pakollista tutkinnon osaa. Valmennuksen ja seuratoiminnan sekä terveyttä edistävän liikuntaneuvonnan osaamisalassa on kaksi osaamisalakohtaista pakollista tutkinnon osaa.

Valinnaiset tutkinnon osat on jaettu kahteen ryhmään. Jokaisessa osaamisalassa on ensimmäiseen ryhmään määritelty valinnaisia tutkinnon osia, jotka muodostavat osaamisalan ydinosaamisen yhdessä pakollisten tutkinnon osien kanssa (15-45 osp). Toisessa valinnaisten ryhmässä on ammatillisten valinnaisten lisäksi yhteiset valinnaiset tutkinnon osat, jotka mahdollistavat laaja-alaisen osaamisen.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT
Liikunnan palvelutuotannon osaamisala
Pakolliset tutkinnon osat   100 osp
Liikunnan ohjaaminen, 25 osp, P
Liikuntaneuvojana toimiminen, 25 osp, P
Liikuntatapahtuman järjestäminen, 20 osp, P
Palvelumuotoilu, 15 osp, P
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1   15-45 osp
Elämysliikunnan ohjaaminen, 15 osp
Ryhmäliikunnan ohjaaminen, 15 osp
Terveyttä edistävän liikunnan ohjaajana toimiminen, 30 osp
Testaaminen ja harjoittelun ohjelmointi, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2   0-30 osp
Soveltavan liikunnan ohjaaminen, 15 osp
Valmentajana toimiminen seurassa, 30 osp
Uimavalvojana toimiminen, 15 osp
Uinnin opettaminen, 15 osp
Terveyttä edistävän liikuntaneuvonnan osaamisala
Pakolliset tutkinnon osat   100 osp
Liikunnan ohjaaminen, 25 osp, P
Liikuntaneuvojana toimiminen, 25 osp, P
Liikuntatapahtuman järjestäminen, 20 osp, P
Terveyttä edistävän liikunnan ohjaajana toimiminen, 30 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1   15-45 osp
Ryhmäliikunnan ohjaaminen, 15 osp
Soveltavan liikunnan ohjaaminen, 15 osp
Testaaminen ja harjoittelun ohjelmointi, 15 osp
Uimavalvojana toimiminen, 15 osp
Uinnin opettaminen, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2   0-30 osp
Elämysliikunnan ohjaaminen, 15 osp
Valmentajana toimiminen seurassa, 30 osp
Valmennuksen ja seuratoiminnan osaamisala
Pakolliset tutkinnon osat   100 osp
Kilpailutapahtuman järjestäminen, 20 osp, P
Liikunnan ohjaaminen, 25 osp, P
Liikuntaneuvojana toimiminen, 25 osp, P

Valmentajana toimiminen seurassa, 30 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1   15-45 osp
Ryhmäliikunnan ohjaaminen, 15 osp
Testaaminen ja harjoittelun ohjelmointi, 15 osp
Uimavalvojana toimiminen, 15 osp
Uinnin opettaminen, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2   0-30 osp
Elämysliikunnan ohjaaminen, 15 osp
Soveltavan liikunnan ohjaaminen, 15 osp
Terveyttä edistävän liikunnan ohjaajana toimiminen, 30 osp

2. Tutkinnon osat

2.1. Liikunnan ohjaaminen, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella liikunnanohjaustilanteen eri-ikäisille asiakkaille
- toteuttaa liikunnanohjaustilanteen eri-ikäisille asiakkaille
- arvioida ja kehittää osaamistaan liikunnan ohjaajana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee liikunnanohjaustilanteen eri-ikäisille asiakkaille.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet • hankkii tietoa työnsä perustaksi • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta • käyttää eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja • ennakoi ohjaustilanteen turvallisuusriskit • laatii suunnitelman liikunnanohjaustilanteesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteen asiakkaan lähtökohdat huomioiden • hankkii tietoa eri lähteistä työnsä perustaksi • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää perustietoja liikunnanohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta asiakaslähtöisesti • käyttää useiden eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja • ennakoi ohjaustilanteen turvallisuusriskit ja varautuu toimimaan niiden mukaisesti • laatii tavoitteellisen suunnitelman liikunnanohjaustilanteesta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa • hankkii tietoa useista luotettavista lähteistä työnsä perustaksi • käyttää kattavasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja ohjaustilanteen tavoitteet • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustellen valintojaan • käyttää eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja jo soveltaa niitä asiakaslähtöisesti • ennakoi ohjaustilanteen turvallisuusriskit ja pyrkii ehkäisemään niitä • laatii tavoitteellisen ja asiakaslähtöisen suunnitelman liikunnanohjaustilanteesta

Opiskelija toteuttaa liikunnanohjaustilanteen eri-ikäisille asiakkaille

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen • käyttää ohjauksessa yksipuolista opetustyyliä tai työtapaa • käyttää ohjauksessa eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja ja -taitoja • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • organisoii toimintaa tilanteen vaatimalla tavalla • kannustaa ja antaa palautetta satunnaisesti • huolehtii ohjaustilanteen turvallisuudesta • hallitsee ensiaputaidot EA 1 -tasoisesti • noudattaa suunnitelmaa huomioimatta muuttuvia tilanteita • toimii ohjaustilanteessa suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta suomenkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa ruotsin kielellä, hoitaa palvelutilanteen suomen kielellä ja selviytyy auttavasti yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta ruotsinkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa suomen tai ruotsin kielellä sekä selviytyy auttavasti yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta muunkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä auttaa asiakkaan eteenpäin yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta vieraskielisessä koulutuksessa)
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen ja rakenteen • käyttää ohjauksessa useita opetustyyliä tai työtapoja • käyttää ohjauksessa useiden eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja ja -taitoja • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • organisoii toimintaa edistäen ohjaustilanteen toiminnallisuutta • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti • huolehtii ohjaustilanteen turvallisuudesta sekä omasta työhyvinvoinnista • hallitsee ensiaputaidot EA 1 -tasoisesti • soveltaa suunnitelmaa tarvittaessa • toimii ohjaustilanteessa suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta suomenkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa ruotsin kielellä, hoitaa palvelutilanteen joustavasti suomen kielellä ja hoitaa tilanteen yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta ruotsinkielisillä)

	<ul style="list-style-type: none"> • toimii ohjaustilanteessa suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä ja selviytyy auttavasti toisella kotimaisella kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta muunkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta vieraskielisessä koulutuksessa)
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen, rakenteen ja tavoitteen • käyttää ohjauksessa useita asiakaslähtöisiä opetustyyliä tai työtapoja hyödyntäen eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja ja -taitoja • käyttää ohjauksessa kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden ohjaustilanteen tavoitteet • hyödyntää tilaa ja käytössä olevia välineitä edistäen tavoitteen saavuttamista • organisoii ja edistää tilanteen toiminnallisuutta ja mielekkyyttä luoden motivaatiota lisäävän ilmapiirin • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti tavoitteen suunnassa • edistää toiminnallaan ohjaustilanteen turvallisuutta sekä omaa työhyvinvointiaan • hallitsee ensiaputaidot EA 1 -tasoisesti • noudattaa suunnitelmaa ja muuttaa sitä tarvittaessa asiakaslähtöisesti tavoitteen suunnassa. • toimii ohjaustilanteessa suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta suomenkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa ruotsin ja suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta ruotsinkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa suomen tai ruotsin kielellä, hoitaa palvelutilanteen joustavasti toisella kotimaisella kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta muunkielisillä) • toimii ohjaustilanteessa koulutuskielen lisäksi suomen tai ruotsin kielellä sekä hoitaa palvelutilanteen joustavasti yhdellä muulla kielellä (alakohtainen kielitaidon hallinta vieraskielisessä koulutuksessa).

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan liikunnan ohjaajana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan oma-aloitteisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee oma-aloitteisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä liikunnanohjauksen toimintaympäristöissä suunnittelemalla ja toteuttamalla liikunnanohjaustilanteet eri-ikäisille asiakkaille. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.2. Liikuntaneuvojana toimiminen, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella liikuntaneuvontatilanteen
- toteuttaa liikuntaneuvontatilanteen
- laatia liikkumis- ja aktivoimissuunnitelman
- arvioida ja kehittää osaamistaan liikuntaneuvojana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee liikuntaneuvontatilanteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii tietoa liikuntaneuvonnan eri osa-alueista työnsä perustaksi • huomioi liikuntaneuvontatilanteen turvallisuusriskit • laatii suunnitelman työnsä tueksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii eri lähteistä tietoa liikuntaneuvonnan eri osa-alueista • ennakoi liikuntaneuvontatilanteen turvallisuusriskit • laatii kattavan suunnitelman työnsä tueksi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • käyttää ja soveltaa useista luotettavista lähteistä hankkimaansa tietoa liikuntaneuvonnan eri osa-alueista • ennakoi liikuntaneuvontatilanteen turvallisuusriskit ja pyrkii ehkäisemään niitä • laatii kattavan ja asiakaslähtöisen suunnitelman työnsä tueksi.

Opiskelija toteuttaa liikuntaneuvontatilanteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaika-, -ehtoja-, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • selvittää asiakkaan tavoitteet liikuntaneuvonnassa • käyttää neuvontatilanteessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • kertoo liikunnan terveysvaikutuksista • käyttää alan käsitteitä • huolehtii neuvontatilanteen turvallisuudesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaika-, -ehtoja-, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • selvittää asiakkaan tavoitteet liikuntaneuvonnassa ja ohjaa asiakasta niiden asettamisessa • käyttää neuvontatilanteessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää alan käsitteitä kattavasti • kertoo asiakkaalle terveyteen sekä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja perustelee niiden merkityksen • edistää neuvontatilanteen turvallisuutta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaika-, -ehtoja-, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • selvittää asiakkaan tavoitteet liikuntaneuvonnassa ja ohjaa niiden asettamista asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • käyttää neuvontatilanteessa kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden ohjaustilanteen tavoitteet • kertoo asiakkaalle yksilön terveyteen sekä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja perustelee niiden merkityksen yleisesti hyväksytyjen terveyssuositusten mukaisesti osana asiakkaan kokonaisvaltaista hyvinvointia • käyttää alan käsitteitä asiakaslähtöisesti • tunnistaa asiakkaan tarpeen moniammatilliseen yhteistyöhön ja ohjaa asiakasta eteenpäin liikuntaneuvonnan palveluketjussa • edistää toiminnallaan neuvontatilanteen turvallisuutta ja omaa työhyvinvointiaan.

Laatii liikkumis- ja aktivoimissuunnitelman.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi asiakkaan asettamat tavoitteet ja tarpeet liikunnan suhteen • hyödyntää fyysisen harjoittelun perusteiden ja kuormituksen ja palautumisen peruseriaatteita • huomioi terveyteen sekä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät • huomioi yleisimpien sairauksien ja terveysriskien yhteyden liikunnan harrastamiseen • laatii liikkumis- ja aktivoimissuunnitelman ja perustelee suunnitelman merkityksen yleisesti hyväksytyjen terveystieteiden mukaisesti • käyttää yleisimpiä alan käsitteitä • käy suunnitelman asiakkaan kanssa läpi ja sopii jatkotoimenpiteistä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi asiakkaan elämäntilanteen, tavoitteet ja tarpeet liikunnan suhteen • hyödyntää fyysisen harjoittelun perusteiden sekä kuormituksen ja palautumisen peruseriaatteet kattavasti • huomioi terveyteen sekä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät kattavasti • huomioi kattavasti yleisimpien sairauksien ja terveysriskien yhteyden liikunnan harrastamiseen • laatii kattavan liikkumis- ja aktivoimissuunnitelman perustellen suunnitelman merkityksen yleisesti hyväksytyjen terveystieteiden mukaisesti • käyttää yleisimpiä alan käsitteitä asiakaslähtöisesti • käy suunnitelman asiakkaan kanssa läpi, sopii jatkotoimenpiteistä ja kannustaa liikkumaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • huomioi asiakkaan elämäntilanteen, tavoitteet ja tarpeet liikunnan suhteen • hyödyntää ja soveltaa perustietoa fyysisestä harjoittelusta sekä kuormituksen ja palautumisen peruseriaatteita asiakaslähtöisesti • huomioi terveyteen sekä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät kattavasti ja asiakaslähtöisesti • huomioi asiakaslähtöisesti yleisimpien sairauksien ja terveysriskien yhteyden liikunnan harrastamiseen • laatii asiakaslähtöisen liikkumis- ja aktivoimissuunnitelman ja perustelee suunnitelman merkityksen yleisesti hyväksytyjen terveystieteiden mukaisesti • käyttää yleisimpiä alan käsitteitä asiakaslähtöisesti ja asiantuntevasti • käy suunnitelman asiakkaan kanssa läpi, sopii jatkotoimenpiteistä ja kannustaa asiakasta omaehtoiseen liikkumiseen ja harjoitteluun

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan liikuntaneuvojana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee tietoa osaamisensa kehittämiseksi itsenäisesti • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan, osaamistaan ja tavoitteen toteutumista tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee omatoimisesti tietoa luotettavista lähteistä • pyytää ja vastaan ottaa palautetta oma-aloitteisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä liikuntaneuvonnan toimintaympäristöissä suunnittelemalla ja toteuttamalla liikuntaneuvontakokonaisuuden. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.3. Liikuntatapahtuman järjestäminen, 20 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella liikuntatapahtuman
- toteuttaa liikuntatapahtuman
- arvioida ja kehittää osaamistaan tapahtuman järjestäjänä.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee liikuntatapahtuman.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii vastuullisesti kaikissa sopimussuhteissaan ja ottaa huomioon kuluttajansuojan toimiessaan kuluttajamarkkinoilla • huomioi liikunta-alan arvot sekä eettiset periaatteet • hankkii tietoa tapahtuman järjestämisestä ja tuotteistamisesta työnsä perustaksi • tunnistaa tapahtuman idean ja tavoitteen • tekee riskikartoituksen ja laatii turvallisuussuunnitelman • laatii talousarvion ja budjetin käyttäen peruslaskutoimituksia sekä matemaattisia ratkaisutaitoja • laatii markkinointi- ja viestintäsuunnitelman • käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia työprosessissa • huomioi kestävän kehityksen • dokumentoi tapahtumaan liittyvät suunnitelmat kokonaisuudeksi
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii vastuullisesti kaikissa sopimussuhteissaan ja ottaa huomioon kuluttajansuojan toimiessaan kuluttajamarkkinoilla • huomioi liikunta-alan arvot sekä eettiset periaatteet • hankkii eri lähteistä tietoa tapahtuman järjestämisestä ja tuotteistamisesta työnsä perustaksi • luo tapahtumalle idean ja tavoitteen • tekee riskikartoituksen ja laatii kattavan turvallisuussuunnitelman • laatii talousarvion ja budjetin käyttäen peruslaskutoimituksia sekä matemaattisia ratkaisumalleja ja taulukoita • laatii kattavan markkinointi- ja viestintäsuunnitelman • käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit • ennakoii suunnitelmissa mahdolliset muutokset • huomioi kestävän kehityksen ja toimii sitä edistäen • dokumentoi tapahtumaan liittyvät suunnitelmat kokonaisuudeksi hyödyntäen tietotekniikan perusosaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii vastuullisesti kaikissa sopimussuhteissaan ja ottaa huomioon kuluttajansuojan toimiessaan kuluttajamarkkinoilla • huomioi liikunta-alan arvot sekä eettiset periaatteet • hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa tapahtuman järjestämisestä ja tuotteistamisesta työnsä perustaksi • luo tapahtumalle innovatiivisen idean ja tavoitteen • tekee riskikartoituksen ja laatii kattavan turvallisuussuunnitelman • laatii kattavan talousarvion ja budjetin käyttämällä peruslaskutoimituksia, matemaattisia taulukoita sekä muuta havainnollistamismalleja • laatii kattavan ja asiakaslähtöisen markkinointi- ja viestintäsuunnitelman

- huomioi ja ennakoi suunnitelmissa mahdolliset muutokset ja erityistarpeet
- laatii palautteen keräämiseen menetelmän
- luo tapahtumalle sen laatua mittaavan kriteeristön
- hyödyntää digitaalisia ympäristöjä sekä käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit.
- toimii vastuullisesti kestävästä kehityksestä edistäen
- dokumentoi tapahtumaan liittyvät suunnitelmat kokonaisuudeksi hyödyntäen tietotekniikan perusosaamista asiantuntevasti.

Opiskelija toteuttaa liikuntatapahtuman.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • markkinoi tapahtumaa yksipuolisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • toimii tavoitteen ja suunnitelmien mukaisesti • toimii turvallisuuden edellyttämällä tavalla • käyttää tapahtumassa tarvittavia teknisiä järjestelmiä • viestii tapahtumasta yksipuolisesti • toimii kestävän kehityksen mukaisesti • dokumentoi ja arvioi tapahtuman toteutuksen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • markkinoi tapahtumaa usealla tavalla • kohtaa asiakkaani ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • toimii tavoitteen ja suunnitelmien mukaisesti yhteistyössä eri tahojen kanssa • toimii turvallisuutta edistävällä tavalla • käyttää tapahtumassa tarvittavia teknisiä järjestelmiä omatoimisesti ja joustavasti • viestii tapahtumasta monipuolisesti • toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen • dokumentoi ja arvioi tapahtuman toteutuksen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • markkinoi tapahtumaa laajasti käyttäen useampaa markkinointimenetelmää • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • toimii tavoitteen ja suunnitelmien mukaisesti eri yhteistyötahojen kanssa, edistäen tapahtuman onnistumista • käyttää tapahtumassa tarvittavia teknisiä järjestelmiä omatoimisesti, joustavasti ja asiantuntevasti • toimii tapahtumassa ennakoiden tulevia tilanteita • toimii turvallisuutta edistäen ja arvioiden sen toteutumista liikuntatapahtumassa • toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen ja arvioiden sen toteutumista liikuntatapahtumassa • viestii tapahtumasta asiakaslähtöisesti käyttäen useampaan viestintäkanavaa • kerää palautteen tapahtumasta osallistujilta ja toimijoilta • analysoi palautteen ja tekee yhteenvedon • dokumentoi ja arvioi tapahtuman toteutuksen kehitysehdotuksineen.

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan tapahtuman järjestäjänä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan sekä tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee omatoimisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta oma-aloitteisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä suunnitteleamalla ja toteuttamalla asiakkaalle tuotteistetun liikuntatapahtuman. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.4. Palvelumuotoilu, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- rajata asiakasryhmän ja kerätä tietoa sen asiakaskokemuksista
- kuvata valitun asiakasryhmän asiakaspolun eri vaiheet ja kosketuspisteet
- analysoida toimintaa valituissa kosketuspisteissä hyödyntäen asiakasryhmästä kerättyä tietoa
- yhdistää asiakkaiden ja liiketoiminnan tarpeet palvelumuotoilun keinoin.

Arviointi

Opiskelija rajaa asiakasryhmän ja kerää tietoa sen asiakaskokemuksista.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii työssään asiakkaiden parissa • valitsee ohjattuna tietyn asiakasryhmän • osallistuu asiakasryhmän toiminnan kartoittamiseen palvelutilanteissa • havainnoi tai hankkii ohjatusti asiakaskokemustietoa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii asiakaslähtöisesti asiakkaiden parissa • valitsee asiakasryhmän ja ymmärtää sen arvon organisaatiolle • kartoittaa asiakasryhmän toimintaa ja tarpeita palvelutilanteissa • havainnoi ja hankkii asiakaskokemustietoa
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii asiakkaiden parissa asiakaslähtöisesti ja innovatiivisesti • valitsee asiakasryhmän ja perustelee sen arvoa organisaatiolle • kartoittaa asiakasryhmän toimintaa, tarpeita ja odotuksia palvelutilanteissa • havainnoi ja hankkii monipuolisesti asiakaskokemustietoa.

Opiskelija kuvaa valitun asiakasryhmän asiakaspolun eri vaiheet ja kosketuspisteet.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa oman asiakasryhmänsä asiakaspolun • nimeää kosketuspisteet • toimii oman toimenkuvansa mukaisessa asiakaspolun kosketuspisteessä
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa oman asiakasryhmänsä asiakaspolun • nimeää kosketuspisteet ja niiden merkityksen asiakasryhmälle • toimii oman toimenkuvansa mukaisissa asiakaspolun eri kosketuspisteissä asiakaslähtöisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa oman asiakasryhmänsä asiakaspolun itsenäisesti • nimeää tärkeimmät kosketuspisteet ja niiden merkityksen asiakasryhmälle • toimii eri kanavissa ja oman asiakaspolun eri kosketuspisteissä havainnoiden tai hankkien asiakaskokemustietoa • toimii työssään innovatiivisesti ja asiakaslähtöisesti.

Opiskelija analysoi toimintaa valituissa kosketuspisteissä hyödyntäen asiakasryhmästä kerättyä tietoa.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuu kehityskohteen määrittelyyn • ideoi ratkaisuja valittuun kehityskohteeseen • osallistuu ratkaisujen arviointiin • osallistuu toteuttamiskelpoisen ratkaisun valintaan
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • määrittää kehityskohteen ja sille tavoitteen • ideoi ratkaisuja havaitsemiinsa kehityskohteisiin • arvioi omia ratkaisujaan • valitsee toteuttamiskelpoisen ja arvoa tuottavan ratkaisun
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • määrittää kehityskohteita ja niille tavoitteet • ideoi innovatiivisia ratkaisuja havaitsemiinsa kehityskohteisiin • arvioi ja perustelee omia ratkaisujaan • valitsee ja esittää toteuttamiskelpoisen ja arvoa tuottavan ratkaisun.

Opiskelija yhdistää asiakkaiden ja liiketoiminnan tarpeet palvelumuotoilun keinoin.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuu sovitun kosketuspisteen kehittämiseen huomioiden asiakkaiden ja liiketoiminnan tarpeet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • testaa ja kehittää sovittua kosketuspistettä huomioiden asiakkaiden ja liiketoiminnan tarpeet • kerää palautetta testaussuunnitelman mukaisesti kehittämistoimien hyödyllisyydestä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • testaa ja kehittää itsenäisesti sovittua kosketuspistettä huomioiden asiakkaiden ja liiketoiminnan tarpeet • kerää palautetta testaussuunnitelman mukaisesti kehittämistoimien hyödyllisyydestä • uudistaa palveluja saamansa palautteen pohjalta.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä toimimalla asiakaspalvelutehtävissä kehittämällä asiakas- tai palvelukokemusta. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.5. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp

2.6. Terveystä edistävän liikunnan ohjaajana toimiminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella fyysisen toimintakyvyn arviointikokonaisuuden
- toteuttaa fyysisen toimintakyvyn arviointikokonaisuuden
- suunnitella terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikuntakokonaisuuden
- toteuttaa terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikuntakokonaisuuden
- arvioida ja kehittää osaamistaan terveyttä edistävän liikunnan ohjaajana sekä liikuntaneuvojana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee fyysisen toimintakyvyn arviointikokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii tietoa fyysisen toimintakyvyn arvioinnista elämänkaaren eri vaiheissa työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • selvittää ja asettaa asiakkaan sekä arviointikokonaisuuden tavoitteet • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia työprosessissa • käyttää alkuselityksessä saatuja tietoja tavoitteista sekä perustietoja fyysisen toimintakyvyn arvioinnista arviointimenetelmien valinnassa • valitsee fyysisen toimintakyvyn arviointimenetelmät • huomioi toiminnan turvallisuusriskit • laatii suunnitelman arviointikokonaisuuden toteuttamisesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii eri lähteistä tietoa fyysisen toimintakyvyn arvioinnista elämänkaaren eri vaiheissa työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • selvittää ja arvioi asiakkaan sekä arviointikokonaisuuden tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit • käyttää alkuselityksessä saatuja tietoja tavoitteista sekä perustietoja fyysisen toimintakyvyn arvioinnista ja soveltaa niitä arviointimenetelmien valinnassa • valitsee kattavat fyysisen toimintakyvyn arviointimenetelmät • ottaa huomioon toiminnan turvallisuusriskit ja varautuu toimimaan niiden mukaisesti • laatii kattavan suunnitelman arviointikokonaisuuden toteuttamisesta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa fyysisen toimintakyvyn arvioinnista elämänkaaren eri vaiheissa työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • selvittää ja asettaa asiakkaan sekä arviointikokonaisuuden tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa käyttäen hyväksi omaa asiantuntijuuttaan • käyttää asiantuntevasti ja kattavasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja tavoitteet

- hyödyntää digitaalisia ympäristöjä sekä käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit
- käyttää alkuselvyksessä saatuja tietoja tavoitteista sekä syvempää tietoa fyysisen toimintakyvyn arvioinnista ja soveltaa niitä arviointimenetelmien valinnassa
- valitsee asiakaslähtöiset fyysisen toimintakyvyn arviointimenetelmät ja perustelee valintansa
- huomioi toiminnan turvallisuusriskit ja pyrkii ennaltaehkäisemään niitä
- laatii kattavan ja asiakaslähtöisen suunnitelman arviointikokonaisuuden toteuttamisesta.

Opiskelija toteuttaa fyysisen toimintakyvyn arviointikokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii liikunta-alan arvojen sekä eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo arviointitilanteen kulun asiakkaalle • tekee fyysisen toimintakyvyn arvioinnin asiakkaalle • käyttää arvioinnissa tarvittavia laitteita ja välineitä itsenäisesti • toimii tilanteen turvallisuuden edellyttämällä tavalla • käy arvioinnin tulokset läpi asiakkaan kanssa käyttäen alan perussanastoa • analysoi tulokset ja tekee johtopäätökset • dokumentoi kokonaisuuden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen sekä eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • kertoo arviointitilanteen kulun ja tavoitteen asiakkaalle • tekee fyysisen toimintakyvyn arvioinnin asiakkaalle huomioiden asiakkaan tarpeet • käyttää arvioinnissa tarvittavia laitteita ja välineitä omatoimisesti ja asiantuntevasti • toimii tilanteen turvallisuuden edellyttämällä tavalla • käy arvioinnin tulokset läpi asiakkaan kanssa käyttäen kattavasti alan perussanastoa • analysoi tulokset, tekee johtopäätökset ja perustelee ne • dokumentoi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknistä osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen sekä eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • kertoo arviointitilanteen kulun ja tavoitteen asiakkaalle • tekee fyysisen toimintakyvyn arvioinnin asiakkaalle, huomioiden asiakkaan tarpeet ja arviointiympäristön • käyttää arvioinnissa tarvittavia laitteita ja välineitä omatoimisesti, asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • toimii tilanteen turvallisuutta edistävällä tavalla • käy arvioinnin tulokset läpi asiakkaan kanssa käyttäen asiakaslähtöistä sanastoa • analysoi tulokset, tekee johtopäätökset sekä perustelee ne asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • dokumentoi kokonaisuuden, hyödyntäen tietoteknistä osaamista ja havainnollistaen taulukoilla tuloksia sekä johtopäätöksiä.

Opiskelija suunnittelee terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikuntakokonaisuuden

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa terveyden edistämisestä sekä siihen soveltuvista liikuntamuodoista työnsä perustaksi • asettaa tavoitteen liikuntakokonaisuudelle • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta • käyttää yleisesti hyväksytyä perustietoa liikuntasuosituksista, terveyttä edistävästä liikunnasta sekä liikuntamuodoista • laatii liikuntaohjelman ja käy sen läpi asiakkaan kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii eri lähteistä tietoa terveyden edistämisestä sekä siihen soveltuvista liikuntamuodoista työnsä perustaksi • asettaa tavoitteen liikuntakokonaisuudelle hyödyntäen toimintakyvyn arvioinnista saatuja tuloksia • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta asiakaslähtöisesti • käyttää yleisesti hyväksytyä perustietoa liikunta -ja terveys-suosituksista, terveyttä edistävästä liikunnasta sekä liikuntamuodoista asiakkaan tavoitteet huomioiden • laatii tavoitteellisen liikuntaohjelman, käy sen läpi asiakkaan kanssa ja kannustaa liikkumaan
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa terveyden edistämisestä sekä siihen soveltuvista liikuntamuodoista työnsä perustaksi • asettaa tavoitteen liikuntakokonaisuudelle hyödyntäen toimintakyvyn arvioinnista saatuja tuloksia sekä asiakkaan tavoitteita • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustellen valintojaan • käyttää yleisesti hyväksytyä perustietoa liikunta -ja terveys-suosituksista, terveyttä edistävästä liikunnasta sekä liikuntamuodoista ja soveltaa sitä edistäen asiakkaan tavoitteen saavuttamista • laatii tavoitteellisen ja asiakaslähtöisen liikuntaohjelman, käy sen läpi asiakkaan kanssa ja kannustaa liikkumaan

Opiskelija toteuttaa terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikuntakokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • ohjaa asiakkaalle terveyttä edistävää liikuntaa suunnitelman mukaan • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää ohjauksessa yksipuolista opetystyyliä tai työtapaa • käyttää ohjauksessa liikuntamuotojen • kannustaa ja antaa palautetta satunnaisesti • toimii tilanteen turvallisuuden edellyttämällä tavalla • seuraa toimintakyvyn kehittymistä ja dokumentoi kokonaisuuden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • käy liikuntakokonaisuuden suunnitelman läpi asiakkaan kanssa • ohjaa asiakkaalle terveyttä edistävää liikuntaa suunnitelman mukaan huomioiden asiakkaan toimintakyvyn • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta monipuolisesti • kannustaa ja antaa tavoitteen mukaista palautetta • toimii tilanteen turvallisuuden edellyttämällä tavalla • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden selkeästi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • käy liikuntakokonaisuuden suunnitelman läpi asiakkaan kanssa • ohjaa asiakkaalle terveyttä edistävää liikuntaa suunnitelman mukaan, huomioiden asiakkaan toimintakyvyn ja erityistarpeet • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • kannustaa ja antaa palautetta asiakaslähtöisesti ja tavoitteen mukaisesti • toimii tilanteen turvallisuutta edistävällä tavalla • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden, havainnollistaen tuloksia ja johtopäätöksiä.

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan terveyttä edistävän liikunnan ohjaajana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan, osaamistaan ja tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee omatoimisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta oma-aloitteisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä liikunnanohjauksen toimintaympäristössä suunnittelemalla ja toteuttamalla terveyttä edistävän liikunnan kokonaisuuden ryhmälle. Kokonaisuus sisältää fyysisen toimintakyvyn arvioinnin, liikuntaohjelman laatimisen ja liikunnan ohjaamisen sekä liikuntaneuvonnan. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.7. Kilpailutapahtuman järjestäminen, 20 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella kilpailutapahtuman
- toteuttaa kilpailutapahtuman
- arvioida ja kehittää osaamistaan tapahtuman järjestäjänä.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee kilpailutapahtuman.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii vastuullisesti kaikissa sopimussuhteissaan ja ottaa huomioon kuluttajansuojan toimiessaan kuluttajamarkkinoilla • huomioi liikunta-alan arvot sekä eettiset periaatteet • selvittää ja asettaa tapahtumalle tavoitteen • hankkii tietoa työnsä perustaksi ja huomioi kilpailulajissa määritellyt sopimukset, säännöt ja määräykset • laatii kuvauksen kilpailutapahtuman organisaatiosta • laatii kuvauksen ottelu- tai kilpailukaavioista ja aikatauluista • tekee riskikartoituksen ja laati turvallisuussuunnitelman • laatii tapahtumalle talousarvion • laatii markkinointi- ja viestintäsuunnitelman • huomioi kestävä kehityksen periaatteet • dokumentoi tapahtumaan liittyvät suunnitelmat kokonaisuudeksi hyödyntäen tietotekniikan perusosaamista
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii vastuullisesti kaikissa sopimussuhteissaan ja ottaa huomioon kuluttajansuojan toimiessaan kuluttajamarkkinoilla • selvittää ja asettaa tapahtumalle tavoitteen yhteistyössä eri tahojen kanssa • huomioi liikunta-alan arvot sekä eettiset periaatteet • hankkii tietoa eri lähteistä työnsä perustaksi ja huomioi kilpailulajissa määritellyt sopimukset, säännöt ja määräykset • laatii kattavan kuvauksen kilpailutapahtuman organisaatiosta • laatii kattavan kuvauksen ottelu- tai kilpailukaavioista ja aikatauluista • tekee riskikartoituksen ja laati turvallisuussuunnitelman • laatii kattavan talousarvion • laatii suunnitelman tapahtuman markkinointiin ja viestintään monipuolisesti • huomioi ja ennakoii suunnitelmissa mahdolliset muutokset • huomioi liikuntatapahtumassa kestävä kehityksen periaatteet • dokumentoi tapahtumaan liittyvät suunnitelmat hyödyntäen tietoteknistä osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii vastuullisesti kaikissa sopimussuhteissaan ja ottaa huomioon kuluttajansuojan toimiessaan kuluttajamarkkinoilla • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • selvittää ja asettaa tapahtumalle tavoitteen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa • hankkii tietoa useasta luotettavasta lähteestä työnsä perustaksi ja huomioi laajissa määritellyt sopimukset, säännöt ja määräykset • laatii asiantuntevan kuvauksen kilpailutapahtuman organisaatiosta • laatii asiantuntevan kuvauksen ottelu- tai kilpailukaavioista ja aikatauluista • tekee riskikartoituksen ja laati turvallisuussuunnitelman

- laatii kattavan talousarvion edistään tapahtuman taloudellista toteutusta
- laatii suunnitelman tapahtuman markkinointiin ja viestintään monipuolisesti useita kanavia käyttäen
- huomioi ja ennakoi suunnitelmissa mahdolliset muutokset ja erityistarpeet
- huomioi liikuntatapahtumassa kestävän kehityksen periaatteet
- laatii palautteen keräämiseen menetelmän
- luo tapahtumalle sen laatua mittaavan kriteeristön
- dokumentoi tapahtumaan liittyvät suunnitelmat kokonaisuudeksi hyödyntäen tietoteknistä osaamista ja havainnollistaen suunnitelmia

Opiskelija toteuttaa kilpailutapahtuman.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • markkinoi kilpailutapahtumaa yksipuolisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • toimii tavoitteen ja suunnitelmien mukaisesti • käyttää tapahtumassa tarvittavia teknisiä järjestelmiä itsenäisesti • toimii kestävän kehityksen mukaisesti • dokumentoi ja arvioi tapahtuman toteutuksen • toimii turvallisuussuunnitelman mukaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • markkinoi tapahtumaan usealla tavalla • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • toimii tavoitteen ja suunnitelman mukaisesti yhteistyössä eri tahojen kanssa • käyttää tapahtumassa tarvittavia teknisiä järjestelmiä omatoimisesti ja joustavasti • toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen • dokumentoi ja arvioi tapahtuman toteutuksen • toimii turvallisuussuunnitelman mukaisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • markkinoi tapahtumaa laajasti käyttäen useampaa markkinointikanavaa • kohtaa asiakkaan luontevasti ja toimii vuorovaikutustilanteessa innostavasti • toimii tavoitteen ja suunnitelman suunnassa yhteistyötahojen kanssa, edistäen tapahtuman onnistumista • käyttää tapahtumassa tarvittavia teknisiä järjestelmiä omatoimisesti, joustavasti ja asiantuntevasti • toimii tapahtumassa ennakoiden tulevia tilanteita • toimii vastuullisesti kestävää kehitystä edistäen ja arvioiden sen toteutumista kilpailutapahtumassa • viestii tapahtumasta asiakaslähtöisesti käyttäen useampaa viestintäkanavaa • kerää palautteen tapahtumasta osallistujilta ja toimijoilta • dokumentoi ja arvioi tapahtuman toteutuksen kehitysehdotuksineen • toimii tapahtuman turvallisuutta edistävällä tavalla.

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan tapahtuman järjestäjänä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan sekä tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee oma-aloitteisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä suunnitteleamalla ja toteuttamalla kilpailutapahtuman tähän soveltuvassa toimintaympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.8. Valmentajana toimiminen seurassa, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella fyysisten ominaisuuksien arviointikokonaisuuden
- toteuttaa fyysisten ominaisuuksien arviointikokonaisuuden
- suunnitella valmennuskokonaisuuden
- toteuttaa valmennuskokonaisuuden
- arvioida ja kehittää osaamistaan valmentajana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee fyysisten ominaisuuksien arviointikokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet hankkii tietoa fyysisistä ominaisuuksista ja niiden arvioinnista työnsä perustaksi luo luottamuksellisen asiakassuhteen selvittää ja asettaa asiakkaan sekä arviointikokonaisuuden tavoitteet käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia työprosessissa käyttää alkuselvityksessä saatuja tietoja tavoitteista sekä perustietoja fyysisten ominaisuuksien arvioinnista ja havainnoinnista arviointimenetelmien valinnassa valitsee arviointimenetelmät huomioi toiminnan turvallisuusriskit laatii suunnitelman arviointikokonaisuuden toteuttamisesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet hankkii eri lähteistä tietoa fyysisistä ominaisuuksista ja niiden arvioinnista työnsä perustaksi luo luottamuksellisen asiakassuhteen selvittää ja asettaa asiakkaan sekä arviointikokonaisuuden tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit käyttää alkuselvityksessä saatuja tietoja tavoitteista sekä perustietoja fyysisestien ominaisuuksien arvioinnista ja havainnoinnista ja soveltaa niitä arviointimenetelmien valinnassa valitsee arviointimenetelmät kattavasti huomioi toiminnan turvallisuusriskit ja varautuu toimimaan niiden mukaisesti laatii kattavan suunnitelman arviointikokonaisuuden toteuttamisesta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa fyysisistä ominaisuuksista ja niiden arvioinnista työnsä perustaksi luo luottamuksellisen asiakassuhteen selvittää ja asettaa asiakkaan sekä arviointikokonaisuuden tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa käyttäen hyväksi omaa asiantuntijuuttaan käyttää suunnittelussa kattavasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja kokonaisuuden tavoitteet

- hyödyntää digitaalisia ympäristöjä sekä käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit
- käyttää alkuselityksessä saatuja tietoja tavoitteista sekä perustietoja fyysisesten ominaisuuksien arvioinnista ja havainnoinnista ja soveltaa niitä arviointimenetelmien valinnassa asiantuntevasti
- valitsee arviointimenetelmät kattavasti ja perustelee valinnat asiantuntevasti
- huomioi toiminnan turvallisuusriskit ja pyrkii ennaltaehkäisemään niitä
- laatii kattavan ja asiakaslähtöisen suunnitelman arviointikokonaisuuden toteuttamisesta

Opiskelija toteuttaa fyysisten ominaisuuksien arviointikokonaisuuden

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo arviointitilanteen kulun asiakkaalle • tekee fyysisten ominaisuuksien arvioinnin asiakkaalle • käyttää arvioinnissa tarvittavia laitteita ja välineitä itsenäisesti • käy arvioinnin tulokset läpi asiakkaan kanssa käyttäen alan perussanastoa • analysoi tulokset ja tekee johtopäätökset • dokumentoi kokonaisuuden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutuksessa luontevasti • kertoo arviointitilanteen kulun ja tavoitteen asiakkaalle • tekee fyysisten ominaisuuksien arvioinnin asiakkaalle huomioiden asiakkaan tarpeet • käyttää arvioinnissa tarvittavia laitteita ja välineitä omatoimisesti ja asiantuntevasti • käy arvioinnin tulokset läpi asiakkaan kanssa käyttäen kattavasti alan perussanastoa • analysoi tulokset, tekee johtopäätökset ja perustelee ne • dokumentoi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknistä osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutuksessa luontevasti ja innostavasti • kertoo arviointitilanteen kulun ja tavoitteen asiakkaalle • tekee fyysisten ominaisuuksien arvioinnin asiakkaalle huomioiden asiakkaan tarpeet ja arviointiympäristön • käyttää arvioinnissa tarvittavia laitteita ja välineitä omatoimisesti, asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • käy arvioinnin tulokset läpi asiakkaan kanssa käyttäen asiakaslähtöistä sanastoa • analysoi tulokset, tekee johtopäätökset ja perustelee ne asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • dokumentoi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknistä osaamista ja havainnollistaen taulukoilla tuloksia ja johtopäätöksiä

Opiskelija suunnittelee valmennuskokonaisuuden

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaika-, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii tietoa urheilvalmentamisesta sekä fyysisten ominaisuuksien kehittämistä työnsä perustaksi • asettaa valmennuskokonaisuuden tavoitteet • käyttää arvioinnista saatuja tietoja sekä urheilvalmennuksen perustietoja • käyttää lajien perustaitoja ja -tietoja • käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia työprosessissa • huomioi toiminnan turvallisuusriskit • laatii asiakkaalle vuosi-, -jakso/kausi- ja yksittäisten harjoituskertojen suunnitelmat ja käy ne läpi asiakkaan kanssa
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaika-, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii eri lähteistä tietoa urheilvalmennuksesta ja fyysisten ominaisuuksien kehittämistä työnsä perustaksi • asettaa valmennuskokonaisuuden tavoitteet hyödyntäen arvioinnista saatuja tuloksia • käyttää kattavasti urheilvalmennuksen perustietoja • käyttää kattavasti lajien perustaitoja ja -tietoja • käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit • ennakoii toiminnan turvallisuusriskit pyrkien ehkäisemään liikuntavammojen synnyn • laatii asiakkaalle vuosi-, -jakso/kausi- ja yksittäisten harjoituskertojen suunnitelmat ja käy ne asiakkaan kanssa läpi
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaika-, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa urheilvalmennuksesta sekä fyysisten ominaisuuksien kehittämistä työnsä perustaksi • asettaa valmennuskokonaisuuden tavoitteet hyödyntäen arvioinnista saatuja tuloksia ja asiakkaan tavoitteita • käyttää asiakaslähtöisesti urheilvalmennuksen perustietoja ja soveltaa niitä harjoitussuunnitelmien laadinnassa • käyttää asiantuntevasti lajien perustaitoja ja tietoja ja soveltaa niitä toiminnassa • hyödyntää digitaalisia ympäristöjä sekä käyttää digitaalista tietoa ja erilaisia sovelluksia ottaen huomioon teknologian tuomat hyödyt ja riskit • ennakoii toiminnan turvallisuusriskit edistäen asiakkaan harjoitusmahdollisuuksia • laatii asiakkaalle vuosi-, -jakso/kausi- ja yksittäisten harjoituskertojen suunnitelmat ja käy ne läpi asiakkaan kanssa huomioiden asiakkaan tarpeet ja muutosehdotukset

Opiskelija toteuttaa valmennuskokonaisuuden

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • valmentaa asiakasta kausi- tai jaksosuunnitelman mukaisesti • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää yksipuolista opetustyyliä tai työtapaa valmennustilanteissa • kannustaa, motivoi ja antaa palautetta satunnaisesti • huolehtii valmennustilanteen turvallisuudesta • seuraa fyysisten ominaisuuksien sekä motorisen toimintakyvyn kehittymistä • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutuksessa luontevasti • valmentaa asiakasta kausi- tai jaksosuunnitelman mukaisesti huomioiden • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää useita opetustyyliä tai työtapoja valmennustilanteissa • kannustaa, motivoi ja antaa yleistä sekä yksilöllistä palautetta • edistää toiminnallaan valmennustilanteen turvallisuutta ja ennaltaehkäiseen vammojen syntymistä • seuraa fyysisten ominaisuuksien sekä motorisen toimintakyvyn kehittymistä hyödyntäen teknisiä välineitä • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknisiä osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutuksessa luontevasti ja innostavasti • valmentaa asiakasta kausi- tai jaksosuunnitelman mukaisesti • käyttää kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden valmennustilanteen tavoitteet • käyttää useita asiakaslähtöisiä opetustyyliä tai työtapoja valmennustilanteissa • kannustaa, motivoi ja antaa yleistä sekä yksilöllistä palautetta • edistää toiminnallaan valmennustilanteen turvallisuutta, omaa työhyvinvointiaan ja ennaltaehkäisee vammojen syntymistä • seuraa fyysisen sekä motorisen toimintakyvyn kehittymistä hyödyntäen teknisiä apuvälineitä ja dokumentoiden asioita säännönmukaisesti • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknisiä osaamista ja havainnollistaen tuloksia ja johtopäätöksiä

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan valmentajana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan, osaamistaan ja tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee oma-aloitteisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla arviointi- ja valmennuskokonaisuuden. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.9. Elämysliikunnan ohjaaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella elämysliikuntakokonaisuuden
- toteuttaa elämysliikuntakokonaisuuden
- arvioida ja kehittää osaamistaan elämysliikunnan ohjaajana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee elämysliikuntakokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii tietoa elämysliikunnasta työnsä perustaksi • tunnistaa elämysliikunnan erityispiirteet • asettaa kokonaisuudelle tavoitteet, huomioiden elämyksen tuottamisen näkökulman • huomioi perustiedot ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan perustietoja • valitsee liikuntamuodon, jonka tavoite on elämyksen kokeminen • valitsee liikuntamuodolle soveltuvan toimintaympäristön • valitsee liikuntamuotoon sopivat välineet ja varusteet • tekee riskikartoituksen ja laati turvallisuussuunnitelman • huomioi kestävä kehityksen • laatii suunnitelman kokonaisuuden toteuttamisesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii eri lähteistä tietoa elämysliikunnasta työnsä perustaksi • tunnistaa elämysliikunnan erityispiirteet ja soveltaa niitä • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet huomioiden elämyksen tuottamisen näkökulman sekä asiakkaan lähtökohdat • huomioi perustiedot ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan perustietoja kattavasti • käyttää elämysliikunnan liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja asiakaslähtöisesti • valitsee liikuntamuodon, jonka tavoite on elämyksen kokeminen • valitsee liikuntamuodolle soveltuvan toimintaympäristön asiakaslähtöisesti • valitsee liikuntamuotoon sopivat välineet ja varusteet asiakaslähtöisesti • tekee riskikartoituksen ja laati turvallisuussuunnitelman • huomioi kestävä kehityksen • laatii suunnitelman käyttäen elämysliikunnan sanastoa ja käsitteistöä
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa elämysliikunnasta työnsä perustaksi • tunnistaa elämysliikunnan erityispiirteet ja soveltaa niitä asiakaslähtöisesti • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa, huomioiden elämyksen tuottamisen näkökulman • käyttää suunnittelussa kattavasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja ohjaustilanteen tavoitteet

- käyttää elämysliikunnan liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja asiakaslähtöisesti
- käyttää seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan perustietoja asiakaslähtöisesti
- valitsee liikuntamuodon, jonka tavoite on elämyksen kokeminen
- valitsee liikuntamuodolle soveltuvan toimintaympäristön asiakaslähtöisesti tavoitteen suunnassa
- valitsee liikuntamuotoon sopivat välineet ja varusteet asiakaslähtöisesti tavoitteen suunnassa
- tekee riskikartoituksen ja laatii turvallisuussuunnitelman
- huomioi vastuullisuuden sekä kestäväen kehityksen
- laatii suunnitelman kokonaisuuden toteuttamisesta, käyttäen elämysliikunnan sanastoa ja käsitteistöä asiakaslähtöisesti.

Opiskelija toteuttaa elämysliikuntakokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • käyttää toiminnassa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää elämysliikunnan liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja ja sanastoa toiminnassa • käyttää seikkailukasvatuksellisia sekä elämyspedagogisia lähtökohtia tavoitellessaan elämyksen kokemista • toimii tavoitteen ja suunnitelman mukaisesti • noudattaa turvallisuussuunnitelmaa • toimii asiakkaan toimintakyvyn edellyttämällä tavalla • toimii kestävän kehityksen mukaisesti • dokumentoi kokonaisuuden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • käyttää toiminnassa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää elämysliikunnan liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja ja sanastoa toiminnassa monipuolisesti • käyttää kattavasti seikkailukasvatuksellisia sekä elämyspedagogisia lähtökohtia tavoitellessaan elämyksen kokemista • toimii tavoitteen ja suunnitelmien mukaisesti huomioiden asiakkaan tarpeet • toimii asiakkaan toimintakyvyn ja turvallisuuden edellyttämällä tavalla • toimii vastuullisesti kestävästä kehityksestä edistäen • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknisiä osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • käyttää toiminnassa kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden toiminnan tavoitteet • käyttää elämysliikunnan liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja ja sanastoa toiminnassa asiakaslähtöisesti • käyttää kattavasti ja asiakaslähtöisesti seikkailukasvatuksellisia lähtökohtia tavoitellessaan elämyksen kokemista • toimii tavoitteen ja suunnitelmien mukaisesti huomioiden asiakkaan tarpeet ja muuttuvat tilanteet • toimii asiakkaan toimintakykyä ja turvallisuutta edistävällä tavalla • toimii vastuullisesti kestävästä kehityksestä edistäen ja arvioiden sen toteutumista elämysliikuntakokonaisuudessa.

	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknistä osaamista ja havainnollistamismalleja
--	---

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan elämysliikunnan ohjaajana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi osaamistaan ja tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämissuhteita • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee omatoimisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta oma-aloitteisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä elämysliikunnanohjauksen toimintaympäristössä suunnittelemalla ja toteuttamalla elämysliikuntakokonaisuuden. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin eri-ikäisille asiakkaille

2.10. Ryhmäliikunnan ohjaaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ryhmäliikunnan ohjaustilanteen
- toteuttaa ryhmäliikunnan ohjaustilanteen
- arvioida ja kehittää osaamistaan ryhmäliikunnan ohjaajana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee ryhmäliikunnan ohjaustilanteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • hankkii tietoa ryhmäliikunnan ohjaamisesta työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet • valitsee ohjaustilanteessa käytettävän musiikin • käyttää suunnittelussa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää suunnittelussa tietoja ryhmäliikuntamuotojen perusliikkeistä, liikemalleista sekä ohjausmenetelmistä • ennakoi toiminnan turvallisuuden • laatii suunnitelman ohjaustilanteesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • hankkii eri lähteistä tietoa ryhmäliikunnan ohjaamisesta työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet huomioiden asiakkaan lähtökohdat • valitsee tunnilla käytettävän musiikin ja analysoi sen • käyttää suunnittelussa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää suunnittelussa tietoja ryhmäliikuntamuotojen perusliikkeistä ja liikemalleista sekä ohjausmenetelmistä monipuolisesti • ennakoi toiminnan turvallisuuden ja varautuu toimimaan sen mukaisesti • laatii tavoitteellisen suunnitelman ohjaustilanteesta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa ryhmäliikunnan ohjaamisesta työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet asiakaslähtöisesti ja asiantuntevasti • valitsee tunnin teemaa tukevan musiikin ja analysoi sen • käyttää suunnittelussa kattavasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja ohjaustilanteen tavoitteet • hyödyntää ja soveltaa suunnittelussa tietoja ryhmäliikuntamuotojen perusliikkeistä ja liikemalleista sekä ohjausmenetelmistä asiakaslähtöisesti • ennakoi toiminnan turvallisuutta huomioiden toiminnan riskit kattavasti sekä pyrkii ennaltaehkäisemään niitä • laatii tavoitteellisen ja asiakaslähtöisen suunnitelman ohjaustilanteesta.

Opiskelija toteuttaa ryhmäliikuntatilanteen

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen • käyttää äänentoisto- ja muita ohjaustilanteessa tarvittavia laitteita itsenäisesti ja turvallisesti • käyttää ryhmäliikunnan ohjaamisen perustaitoja • käyttää musiikkia ohjauksen aikana • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • toimii tilanteen turvallisuuden edellyttämällä tavalla • kannustaa ja antaa palautetta satunnaisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan luontevasti ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen ja rakenteen • käyttää äänentoisto- ja muuta ohjaustilanteessa tarvittavia laitteita itsenäisesti ja turvallisesti • käyttää ryhmäliikunnan ohjaamisen perustaitoja sujuvasti • käyttää musiikkia ohjauksen aikana liikkeen tukena • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • toimii tilanteen turvallisuutta edistään • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti. • kohtaa asiakkaan luontevasti ja toimii vuorovaikutustilanteessa innostavasti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen, rakenteen ja tavoitteen • käyttää äänentoisto- ja muuta ohjaustilanteessa tarvittavia laitteita itsenäisesti ja turvallisesti • käyttää ryhmäliikunnan ohjaamisen perustaitoja asiakaslähtöisesti tarvittaessa soveltaen • käyttää ohjauksessa kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden ohjaustilanteen tavoitteet • käyttää musiikkia ohjauksen aikana liikkeen tukena ja ohjaa asiakasta liikkeen rytmin ja tempon tunnistamiseen • toimii tilanteen turvallisuutta edistään • luo motivaatiota edistävän ilmapiirin ja kannustaa omalla toiminnallaan liikkumaan • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti tavoitteen suunnassa

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan ryhmäliikunnan ohjaajana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan sekä tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee oma-aloitteisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä suunnitteleamalla ja toteuttamalla ryhmäliikuntatunnin liikunnanohjauksen toimintaympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.11. Soveltavan liikunnan ohjaaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella soveltavan liikunnan ohjaustilanteen
- toteuttaa soveltavan liikunnan ohjaustilanteen
- arvioida ja kehittää osaamistaan soveltavan liikunnan ohjaajana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee soveltavan liikunnan ohjaustilanteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii tietoa soveltavan liikunnan erityispiirteistä työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta • käyttää eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja • huomioi asiakkaan erityistarpeet • huomioi ohjausympäristön saavutettavuuden ja esteettömyyden • huomioi toiminnan turvallisuusriskit • laatii suunnitelman ohjaustilanteesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • hankkii eri lähteistä tietoa soveltavan liikunnan erityispiirteistä työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet asiakkaan lähtökohdat huomioiden • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta asiakaslähtöisesti • käyttää useiden eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja • huomioi asiakkaan erityistarpeet ja terveydentilan • huomioi ohjausympäristön saavutettavuuden ja esteettömyyden • ennakoii toiminnan turvallisuusriskit ja varautuu toimimaan niiden mukaisesti • laatii tavoitteellisen suunnitelman ohjaustilanteesta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • hankkii tietoa soveltavan liikunnan erityispiirteistä useasta luotettavasta lähteestä työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa ohjaustilanteen tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa • käyttää suunnittelussa kattavasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja ohjaustilanteen tavoitteet • käyttää perustietoja liikunnan ohjaamisesta ja liikuntakasvatuksesta asiakaslähtöisesti • käyttää useiden eri liikuntamuotojen ja -lajien perustietoja ja soveltaa niitä asiakaslähtöisesti • ottaa suunnittelussa huomioon asiakkaan erityistarpeet, terveyntilan sekä liikuntaan liittyvät mahdollisuudet

- ottaa huomioon ohjausympäristön saavutettavuuden ja esteettömyyden
- ennakoi toiminnan turvallisuusriskit ja pyrkii ennaltaehkäisemään niitä
- laatii tavoitteellisen ja asiakaslähtöisen suunnitelman ohjaustilanteesta

Opiskelija toteuttaa soveltavan liikunnan ohjaustilanteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää puheen tukena muita aistikanavia • käyttää ohjauksessa soveltavan liikunnan apuvälineitä • organisoii toimintaa tilanteen vaatimalla tavalla turvallisuudesta huolehtien • kannustaa ja antaa palautetta satunnaisesti • noudattaa suunnitelmaa huomioimatta muuttuvia tilanteita tai asiakkaan erityistarpeita
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen ja rakenteen • käyttää ohjauksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää puheen tukena muita aistikanavia monipuolisesti • käyttää ohjauksessa soveltavan liikunnan apuvälineitä asiantuntevasti • organisoii toimintaa edistäen ohjaustilanteen toiminnallisuutta • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti • soveltaa suunnitelmaa tarpeen mukaan tavoitteen suunnassa • toimii tilanteen turvallisuutta edistävällä tavalla
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • kertoo asiakkaalle ohjaustilanteen aiheen, rakenteen ja tavoitteen • käyttää ohjauksessa kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden ohjaustilanteen tavoitteet • käyttää puheen tukena muita aistikanavia asiakaslähtöisesti • käyttää ohjauksessa soveltavan liikunnan apuvälineitä asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti tavoitteen suunnassa • soveltaa toimintaa asiakkaan toimintakyvyn ja tarpeiden mukaan edistäen toiminnan mielekkyyttä ja luoden motivaatiota lisäävän ilmapiirin • toimii tilanteen turvallisuutta edistävällä tavalla

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan soveltavan liikunnan ohjaajana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettäessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan sekä tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee oma-aloitteisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä soveltavan liikunnan toimintaympäristössä suunnittelemalla ja toteuttamalla soveltavan liikunnan ohjaustilanteen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.12. Testaaminen ja harjoittelun ohjelmointi, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella testauskokonaisuuden
- toteuttaa testauskokonaisuuden
- arvioida ja kehittää osaamistaan testajana sekä harjoittelun ohjelmoijana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee testauskokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaika, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii tietoa liikuntaan ja urheiluun liittyvistä testausmenetelmistä sekä harjoittelun ohjelmoinnista työnsä perustaksi • selvittää ja asettaa asiakkaan sekä testauskokonaisuuden tavoitteet • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • valitsee asiakkaalle sopivat testausmenetelmät • tunnistaa toiminnan turvallisuusriskit • laatii testaussuunnitelman
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaika, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • selvittää ja asettaa asiakkaan sekä testauskokonaisuuden tavoitteet • hankkii eri lähteistä tietoa liikuntaan ja urheiluun liittyvistä testausmenetelmistä sekä harjoittelun ohjelmoinnista työnsä perustaksi • käyttää suunnittelussa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • valitsee asiakkaalle sopivat testausmenetelmät ja perustelee valintansa • tunnistaa toiminnan turvallisuusriskit ja varautuu toimimaan niiden mukaisesti • laatii kattavan testaussuunnitelman
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaika, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • hankkii useasta luotettavasta lähteestä tietoa liikuntaan ja urheiluun liittyvistä testausmenetelmistä sekä harjoittelun ohjelmoinnista työnsä perustaksi • selvittää ja asettaa asiakkaan sekä testauskokonaisuuden tavoitteet • käyttää asiantuntevasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja tavoitteet • valitsee asiakkaalle tavoitteenmukaiset testausmenetelmät ja perustelee valintansa asiantuntevasti • tunnistaa toiminnan turvallisuusriskit ja pyrkii ennaltaehkäisemään niitä • laatii asiakaslähtöisen testaussuunnitelman.

Opiskelija toteuttaa testauskokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo asiakkaalle testaustilanteen kulun käyttäen alan perussanastoa • käyttää peruskäsitteitä ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää testauslaitteita ja -välineitä itsenäisesti • huolehtii asiakkaan turvallisuudesta ja toimintakyvystä testin aikana • kertoo asiakkaalle testipalautteen • laatii asiakkaalle tai ohjeistaa asiakasta vuosi, -jakso/kausi- ja yksittäisten harjoituskertojen suunnittelussa ja harjoitteiden valinnassa • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • Toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti • kertoo asiakkaalle testaustilanteen kulun käyttäen alan perussanastoa kattavasti • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää testauslaitteita ja -välineitä omatoimisesti • huolehtii asiakkaan turvallisuudesta ja toimintakyvystä testin aikana • antaa asiakkaalle testipalautteen asiakkaan tavoitteen suunnassa • laatii asiakkaalle tai ohjeistaa asiakasta vuosi, -jakso/kausi- ja yksittäisten harjoituskertojen suunnittelussa ja harjoitteiden valinnassa huomioiden asiakkaan tarpeet • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden hyödyntäen tietoteknisiä osaamista
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • Toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti • kertoo asiakkaalle testaustilanteen kulun käyttäen alan perussanastoa asiakaslähtöisesti • käyttää kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden ohjaustilanteen tavoitteet • käyttää testauslaitteita ja -välineitä sujuvasti ja asiantuntevasti • huolehtii asiakkaan turvallisuudesta ja toimintakyvystä testin aikana • antaa asiakkaalle testipalautteen analysoiden tuloksia asiakaslähtöisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • laatii asiakkaalle tai ohjeistaa asiakasta vuosi, -jakso/kausi- ja yksittäisten harjoituskertojen suunnittelussa ja harjoitteiden valinnassa huomioiden asiakkaan tarpeet ja perustellen valintojaan • dokumentoi ja arvioi kokonaisuuden asiakaslähtöisesti hyödyntäen tietoteknisiä välineitä.
--	---

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan testajana ja harjoittelun ohjelmoijana.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioippimistaan ja oosaamistaan pyydetessä • tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi osaamistaan ja tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämisehdotuksia • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa osoittaen valmiuden ammatilliseen kasvuun • hakee omatoimisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi • pyytää ja ottaa vastaan palautetta.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä liikunnanohjauksen toimintaympäristössä suunnittelemalla ja toteuttamalla testauskokonaisuuden. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.13. Uimavalvojana toimiminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- ylläpitää uintiin tarkoitettua ympäristöä
- pelastaa vedestä ja antaa ensiapua
- toimia asiakaspalvelutilanteessa uintiin tarkoitettussa ympäristössä
- arvioida ja kehittää osaamistaan uimavalvojana.

Arviointi

Opiskelija ylläpitää uintiin tarkoitettua ympäristöä.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • tunnistaa toiminnan turvallisuusriskit • organisoii työympäristön toimintaa • käyttää äänentoistojärjestelmiä tarvittaessa ohjattuna • käyttää avustus- ja apuvälineitä ohjattuna • käyttää puhdistusaineita ja siivousvälineitä ohjattuna • tunnistaa veden puhtauteen liittyvät tekijät ja mittausmenetelmät • tunnistaa veden likaantumiseen liittyvät tekijät ja tilanteet
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • tunnistaa toiminnan turvallisuusriskit ja varautuu toimimaan niiden mukaisesti • organisoii työympäristön toimintaa ennakoiden tulevia tilanteita • käyttää äänentoistojärjestelmiä asianmukaisesti • käyttää avustus- ja apuvälineitä tarkoituksenmukaisesti • käyttää puhdistusaineita ja siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti • tunnistaa veden puhtauteen liittyvät tekijät ja mittausmenetelmät ja ymmärtää mittaustulokset • tunnistaa veden likaantumiseen liittyvät tekijät ja tilanteet sekä ymmärtää niiden merkityksen viihtyisyydelle ja turvallisuudelle
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • tunnistaa toiminnan turvallisuusriskit ja varautuu toimimaan niiden mukaisesti sekä pyrkii ennaltaehkäisemään vaaratilanteiden synnyn • organisoii työympäristön toimintaa ennakoiden tulevia tilanteita sekä edistäen työympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta • käyttää äänentoistojärjestelmiä huomioiden asiakkaiden tarpeet ja rajoitteet • käyttää avustus- ja apuvälineitä huomioiden oma-aloitteisesti asiakkaiden tarpeet • käyttää puhdistusaineita ja siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti ja oma-aloitteisesti • hallitsee veden puhtauteen liittyvät tekijät ja mittausmenetelmät sekä osaa ottaa vesinäytteen ja tulkita mittaustuloksia • hallitsee veden likaantumiseen liittyvät tekijät ja tilanteet, ymmärtää niiden merkityksen viihtyisyydelle ja turvallisuudelle sekä ennakoii mahdolliset riskitekijät

Opiskelija pelastaa vedestä ja antaa ensiapua

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • osaa vedessä liikkumisen perustaidot ja –tiedot • tekee pelastushypyn • kykenee uimaan yhtäjaksoisesti 200m, josta 50m kylkiuintia • kykenee sukeltamaan 10m matkan veden alla • kykenee pelastamaan altaan pohjasta työympäristössään • kykenee kuljettamaan pelastusuintitekniikalla • käyttää työympäristön pelastusvälineitä • hallitsee ensiaputaidot EA 1 -tasoisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • osaa vedessä liikkumisen perustaidot ja –tiedot • tekee pelastushypyn painumatta pinnan alle • kykenee uimaan yhtäjaksoisesti 200m, josta 50m kylkiuintia • kykenee sukeltamaan 15m matkan veden alla • kykenee pelastamaan 2m syvän altaan pohjasta • kykenee kuljettamaan tarkoituksenmukaisella pelastusuintitekniikalla 50m • kykenee pelastamaan vedestä turvallisesti ja perustelevaan menettelynsä • käyttää työympäristön pelastusvälineitä sujuvasti sekä ennaltaehkäistä vaaratilanteiden syntyä • hallitsee ensiaputaidot EA 1 -tasoisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • osaa vedessä liikkumisen perustaidot ja –tiedot • tekee pelastushypyn painumatta pinnan alle • kykenee uimaan yhtäjaksoisesti 200m, josta 50m kylkiuintia • kykenee sukeltamaan 25m matkan veden alla • kykenee pelastamaan 4m syvänaltaan pohjasta • kykenee kuljettamaan tarkoituksenmukaisella pelastusuintitekniikalla 50m • osaa useamman pelastusuintitekniikan ja perustelee niiden erilaiset käyttötilanteet • kykenee pelastamaan vedestä turvallisesti ja perustelevaan menettelynsä sekä kuvailemaan vaihtoehtoisia toimintamalleja • käyttää työympäristön pelastusvälineitä sujuvasti sekä ennaltaehkäistä vaaratilanteiden syntyä sekä kehittää toimintaympäristön turvallisuutta • hallitsee ensiaputaidot EA 1 -tasoisesti

Opiskelija toimii asiakaspalvelutilanteessa uintiin tarkoitettussa ympäristössä

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti huomioi yksilön ja ryhmän toimii työtehtävissä oikeutensa ja vastuunsa tuntien neuvoo, opastaa ja avustaa asiakkaita huomioi yleisen järjestyksen ja siisteyden
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti huomioi yksilön ja ryhmän valitessaan toimintatapoja toimii työtehtävissään luontevasti ymmärtää oman roolinsa palvelun tuottamisessa asiakkaalle toimii työtehtävissä oikeutensa ja vastuunsa ymmärtäen neuvoo, opastaa ja avustaa asiakkaita luontevasti huomioi yleisen järjestyksen ja siisteyden ennakkoiden tilanteita
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa luontevasti ja innostavasti huomioi yksilön ja ryhmän valitessaan asiakaslähtöisiä toimintatapoja toimii työtehtävissä asiakaslähtöisesti ymmärtää oman roolinsa palvelun tuottamisessa asiakkaalle ja sen merkityksen asiakkaan palvelukokemuksessa pyrkii ennakoimaan ja kehittämään työtään toimii työtehtävissä vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti vastuunsa ja oikeutensa ymmärtäen neuvoo, opastaa ja avustaa asiakkaita luontevasti ja kannustavasti huomioi yleisen järjestyksen ja siisteyden ennakkoiden sekä ennaltaehkäisten riskitilanteita

Opiskelija arvioi ja kehittää osaamistaan uimavalvojana

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä tunnistaa joitakin vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan hakee yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> arvioi oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa hakee itsenäisesti tietoa osaamisensa kehittämiseksi ottaa asiallisesti vastaan palautetta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> arvioi oppimistaan ja osaamistaan oma-aloitteisesti tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun hakee oma-aloitteisesti tietoa luotettavista lähteistä osaamisensa kehittämiseksi pyytää ja ottaa vastaan palautetta omatoimisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla uimavalvojana. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.14. Uinnin opettaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella uinninopetuskokonaisuuden
- toteuttaa uinninopetustilanteen
- arvioida ja kehittää osaamistaan uinnin opettajana.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee uinninopetuskokonaisuuden.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii tietoa uinnin opettamisesta työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa opetuskokonaisuuden tavoitteen • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää perustietoja uinnin mekaniikasta ja tekniikasta • ottaa huomioon vesiturvallisuuden ja riskit • laatii suunnitelman uinninopetuskokonaisuudesta
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • huomioi liikunta-alan arvot ja eettiset periaatteet • hankkii eri lähteistä tietoa uinnin opettamisesta työnsä perustaksi • luon luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa opetuskokonaisuuden tavoitteet asiakaslähtöisesti • käyttää perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää perustietoja uinnin mekaniikasta ja tekniikasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • ottaa huomioon vesiturvallisuuden ja riskit sekä varautuu toimimaan niiden mukaisesti • laatii tavoitteellisen suunnitelman opetuskokonaisuudesta
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa keskeisiä liikunta-alan työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevia säädöksiä ja sopimuksia • toimii liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • hankkii tietoa uinninopetuksen erityispiirteistä useasta luotettavasta lähteestä työnsä perustaksi • luo luottamuksellisen asiakassuhteen • asettaa opetuskokonaisuuden tavoitteet asiantuntevasti ja asiakaslähtöisesti • käyttää kattavasti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja ohjaustilanteen tavoitteet • käyttää kattavasti perustietoja uinnin mekaniikasta ja tekniikasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat ja tavoitteet • ottaa huomioon vesiturvallisuuden ja riskit sekä pyrkii ennaltaehkäisemään vaaratilanteiden synnyn • laatii tavoitteellisen ja asiakaslähtöiset suunnitelman uinninopetuskokonaisuudesta

Opiskelija toteuttaa uinninopetustilanteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo opetustilanteen aiheen • käyttää opetuksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta • käyttää opetuksessa vesiympäristöön sopivaa, yksipuolista opetustyyliä tai työtapaa • organisoii toimintaa tilanteen vaatimalla tavalla • havainnollistaa uinnin tekniikkaa itse näyttäen • kannustaa ja antaa palautetta satunnaisesti • huolehtii tilanteen turvallisuudesta ja ylläpitää valmiutta vedestä pelastamiseen
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan luontevasti ja toimii vuorovaikutustilanteessa asiallisesti • kertoo opetustilanteen aiheen ja rakenteen • käyttää opetuksessa perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden asiakkaan lähtökohdat • käyttää opetuksessa vesiympäristöön sopivia opetustyyliä sekä työtapoja monipuolisesti • organisoii toimintaa edistäen opetustilanteen toiminnallisuutta • havainnollistaa uinnin tekniikkaa monipuolisesti • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti • huolehtii tilanteen turvallisuudesta ja ylläpitää valmiutta vedestä pelastamiseen
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii liikunta-alan keskeisten työaikaa, -ehtoja, -sopimusta ja -suojelua koskevien säädösten ja sopimusten mukaisesti • toimii esimerkillisesti sekä liikunta-alan arvojen ja eettisten periaatteiden mukaisesti • kohtaa asiakkaan luontevasti ja toimii vuorovaikutustilanteessa innostavasti • kertoo opetustilanteen aiheen, rakenteen ja tavoitteen • käyttää opetuksessa kattavasti ja asiakaslähtöisesti perustietoja ihmiskehon rakenteesta ja toiminnasta huomioiden opetustilanteen tavoitteet • käyttää opetuksessa vesiympäristöön sopivia opetustyyliä sekä työtapoja asiakaslähtöisesti • organisoii ja edistää tilanteen toiminnallisuutta ja mielekkyyttä luoden motivaatiota lisäävän ilmapiirin • havainnollistaa uinnin tekniikkaa asiakaslähtöisesti • kannustaa ja antaa palautetta yleisesti ja yksilöllisesti tavoitteen suunnassa • huolehtii tilanteen turvallisuudesta ja ylläpitää valmiutta vedestä pelastamiseen.

Opiskelija arvioida ja kehittää omaa osaamistaan uinnin opettajana

Opiskelija	
Tyydyttävä T1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi oppimistaan ja osaamistaan pyydettyäessä • tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan • hankkii yhteistyössä tietoa osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Tyydyttävä T2	
Hyvä H3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi osaamistaan itsenäisesti • tunnistaa vahvuutensa ja kehittämiskohteensa • hankkii tietoa itsenäisesti osaamisensa kehittämiseksi • ottaa vastaan palautetta asiallisesti
Hyvä H4	
Kiitettävä K5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi osaamistaan ja tavoitteen toteutumista itsenäisesti tehden perusteltuja kehittämissuunnitelmia • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja osoittaa valmiuden ammatilliseen kasvuun • hankkii tietoa oma-aloitteisesti • ottaa vastaan ja pyytää palautetta oma-aloitteisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä suunnitteleamalla ja toteuttamalla uinninopetustilanteen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

3. Arviointiasteikko

T2 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi T1-tason, mutta ei yllä H3-tasolle.

H4 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi H3-tason, mutta ei yllä K5-tasolle.